

Hanna Thommessen

Medienes fremstilling av LHBT+-utøvere

Masteroppgave i idrettsvitenskap
Seksjon for kultur og samfunn
Norges idrettshøgskole, 2019

Sammendrag

I dagens vestlige samfunn er det mindre homofobi enn hva som har vært tilfellet tidligere (Anderson, 2005), men det kan fortsatt forekomme også i Norge. Norges idrettsforbund har som mål å forebygge diskriminering basert på seksuell orientering (Norges idrettsforbund, u.å.-a). I idrettssammenheng er det allikevel en antydning til at det i en rekke idretter er få eller ingen profesjonelle utøvere som er LHBT+ (lesbiske, homofile, bifile, transpersoner +) og det kan derfor tyde på at det er mekanismer i samfunnet som forårsaker dette. En faktor som kan påvirke befolkningens holdninger er mediene (Schwebs & Østbye, 2013), så hensikten med denne studien er å undersøke mediene sin rolle. Problemstillingen er: «**Hvordan fremstiller mediene LHBT+-utøvere, og hva slags konsekvenser kan det ha?**»

Studien er et en kvalitativ dokumentanalyse av 28 medietekster fra Aftenposten og Dagbladet sine papirutgaver. Krav til medietekstene har vært at de hovedsakelig skal omhandle LHBT+ og toppidrett, og de har blitt analysert ved hjelp av analysemetodene massemedieretorikk og kritisk diskursanalyse. Det teoretiske utgangspunktet har vært teorier om mediemakt og skeiv teori.

Hovedfunnene kan vise hvordan mediene fremstiller LHBT+-utøvere gjennom at de reproduserer og utfordrer gjeldene tanker om seksualitet. Det hviler i stor grad på oppfatningen om at heterofili blir sett på som det mest naturlige og ønskelige i samfunnet (Eide, 2014; Mortensen & Jegerstedt, 2008; Røthing, 2007). Andre sentrale funn er at ulike medietekster både utfordrer og reproduserer entydige kategoriseringer og stereotyper. Både hvordan mediene ordlegger seg og vrir medietekstene kan også ha innvirkning på fremstillingen av LHBT+-utøvere. Om medienes fremstillinger er preget av reproduksjon av dominerende holdninger i samfunnet eller utfordrer dem kan påvirkes av blant annet sjanger og hvem som uttaler seg. Konsekvensene av fremstillingene kan både være at utøvere blir marginalisert og sett på som annerledes, og dette kan blant annet føre til at heteronormative holdninger blir reprodusert. Mediene kan også være en bidragsyter til at seksualiteter blir sidestilt og at den gjeldende maktbalansen blir endret når de utfordrer undertrykkende holdninger.

Nøkkelord: media, skeiv teori, LHBT+, makt, idrett

Innhold

Sammendrag	3
Forord.....	6
1. Innledning	7
2. Teoretisk tilnærming	11
2.1 Mediemakt	11
2.1.1 Det doksiske rom.....	12
2.1.2 Mediene sin makt over individer og samfunn.....	13
2.1.3 Samfunnets makt over media.....	15
2.1.4 Maktbergrepet	16
2.1.5 Definisjonsmakt	18
2.1.6 Symbolsk makt.....	19
2.1.7 Medievridding.....	20
2.2 Kjønn og seksualitet.....	21
2.2.1 Historisk bakgrunn	22
2.2.2 Ulike syn på kjønn og seksualitet.....	24
2.2.3 Maskulinitet og femininitet.....	25
2.2.4 Skeiv teori	27
3. Metodisk tilnærming.....	35
3.1 Paradigmatisk retning	35
3.2 Valg av forskningsmetode	37
3.3 Utvalg	38
3.3.1 Utvalgsriterier	38
3.4 Analyse	42
3.4.1 Gjennomføring av analysen.....	46
3.5 Kvalitetsriterier.....	49
3.5.1 Gyldighet.....	49
3.5.2 Generaliserbarhet	50
3.5.3 Pålitelighet.....	51
3.5.4 Refleksivitet	51
3.5.5 Transparens	53
3.6 Etske overveielser.....	54

4. Analyse av medietekstene	56
4.1 Betydningen av et stort medietrykk	57
4.2 Reproduksjon og utfordring av heteronormativitet	59
4.2.1 Fremme og utfordre annerledeshet.....	62
4.2.2 Bruk av begrepene «komme ut av skapet» og «stå frem»	66
4.2.3 «Vi-og-dem-holdning».....	68
4.3 Reproduksjon og utfordring av entydige kategoriseringer.....	71
4.3.1 Hva menes med ordet «homofil»?	74
4.4 Betydningen av mediernes vridning.....	76
4.4.1 Dekning av kvinner og menn	77
4.4.2 Hvordan vridning påvirker det å være LHBT+-utøver	81
4.5 Konsekvenser av mediene sitt fokus på forbilder	84
4.6 Hvordan stereotypier både blir opprettholdt og utfordret	87
4.7 Hvordan informanter kan påvirke hvordan LHBT+-utøvere blir fremstilt	91
4.8 Utfordringer knyttet til fremstilling av LHBT+-utøvere	94
5. Avsluttende refleksjoner.....	99
5.1 Konsekvenser av mediernes fremstilling	102
5.2 Videre forskning.....	104
Referanser	107
Vedlegg	119
Vedlegg 1: Forskningsdagbok.....	119
Vedlegg 2: Analyseskjema	125
Vedlegg 3: Liste over søkeord	126

Forord

Etter to fine år er tiden på Norges Idrettshøgskole over for min del. Det siste året har vært annerledes enn de andre årene jeg har opplevd som student, fordi jeg kun har konsentrert meg om én oppgave gjennom to semestre. På forhånd var jeg spent på hvordan dette skulle bli. Hva om jeg ble lei av oppgaven allerede i september? Hva gjør jeg hvis jeg ikke har nok å skrive om? Hva om jeg ikke klarer å strukturere tiden? Jeg har stilt meg selv mange spørsmål underveis også, og jeg har til tider vært litt frustrert og kanskje unødvendig mye nervøs.

Til tross for dette så sitter jeg igjen med at det først og fremst har vært spennende og ikke mist interessant å skrive denne oppgaven. Jeg har valgt et tema jeg genuint interesserer meg for, og det har gjort det lettere å jobbe med oppgaven jevnt og trutt gjennom hele året. Jeg er overrasket over hvor mye jeg har likt å skrive masteroppgaven.

Veilederen min, Fiona Dowling, fortjener den største takken for dette. Ikke bare har jeg fått god faglig oppfølging, men jeg har også fått støttende ord når jeg har følt at jeg ikke har fått det til.

Ellers vil jeg takke kjæreste, familie og venner for at dere viser interesse og har diskutert temaet med meg. Det har hjulpet masse! Til slutt vil jeg takke Kristin og Elisabeth for at de har orket å spise lunsj med meg nesten daglig i et helt år.

Hanna Thommessen, mai 2019.

1. Innledning

I den engelske avisen *The Sun* kunne man den 22. oktober 1990 lese overskriften «£1m Football Star: I AM GAY». Informanten bak overskriften var den engelske fotballspilleren Justin Fashanu (Cleland, 2014), og han var den første engelske fotballspilleren som fortalte om sin seksuelle orientering til mediene (Norges Fotballforbund, 2012). På denne tiden var den sportslige mediedekningen og samfunnet for øvrig preget av det Connell omtaler som hegemonisk maskulinitet (Cleland, 2014).

Hegemonisk maskulinitet innebærer blant annet rangering av ulike typer maskuliniteter, hvor homofile er nederst. Undertrykking av kvinner (Anderson, 2005), samt at man er hvit og heterofil er også kjennetegn på personer som har tilegnet seg den hegemoniske formen for maskulinitet. Teorien er kontekstavhengig, noe som innebærer at den kan være gjeldene innenfor en kultur eller et tidsrom, men hvis samfunnsbildet i den gitte kulturen endrer seg, så vil ikke teorien være gjeldene i like stor grad lenger. Det viser at den ikke er statisk (Anderson, 2015). Bakgrunnen for at jeg trekker frem hegemonisk maskulinitet er at i 1998, altså åtte år etter at Justin Fashanu fortalte om sin seksuelle orientering, så tok han livet sitt. Dette gjorde han etter massiv hets fra både lagkamerater, fans, familie og mediene (Cleland, 2014; Norges Fotballforbund, 2012).

Mediene var altså delaktig i å trakassere Fashanu på bakgrunn av hans seksuelle orientering, noe som resulterte i et tragisk utfall. Det må legges til at andre nevnte faktorer som familie og lagkamerater også kan ha spilt en stor rolle, så mediene alene var ikke årsaken til at han valgte å ta livet sitt. Historien om Fashanu kan allikevel være et eksempel på hvordan mediene kan gjenspeile de gjeldene holdningene i samfunnet med tanke på hegemonisk maskulinitet, og kan på denne måten bidra til å både reproducere og opprettholde det (Bernstein & Kian, 2013).

Hvordan mediene fremstiller utøvere som er lesbiske, homofile, bifile, transpersoner +, heretter omtalt som LHBT+, kan få store konsekvenser for både de involverte og for samfunnet som helhet. Undertrykkelsen som Fashanu opplevde på grunn av blant annet mediene fikk meg til å tenke på hva slags rolle mediene spiller i mitt eget liv. Jeg kom frem til at det er gjennom blant annet mediene sin vinkling jeg tilegner meg kunnskap om hva som har skjedd i Norge og verden for øvrig, og jeg baserer ofte mine egne

tanker og meninger på saker jeg har lest i mediene. Dette gjorde meg nysgjerrig på hvordan mediene fremstiller LHBT+-utøvere i dagens samfunn. Internasjonalt har det blitt gjennomført flere studier som omhandler media og LHBT+-utøvere (Bernstein & Kian, 2013; Cleland, 2014; Hughson & Free, 2011; Kian, 2014), men det er svært få studier på dette i norsk sammenheng. Det er dermed både interessant og viktig å undersøke hvordan LHBT+-utøvere blir fremstilt i norske medier.

Historien om Fashanu kan altså illustrere at sportsjournalistikken historisk sett har vært preget av homofobi, og mediene har også unngått å omtale LHBT+-personer (Cleland, 2014). Men hvordan er forholdene i dagens samfunn? I følge Kian (2014) har mediens holdninger i vestlige land forbedret seg betraktelig. Dette kan illustreres gjennom at det har vært en positiv utvikling når det kommer til hvordan LHBT+-utøvere blir fremstilt siden 2000-tallet. En rekke studier viste også at det er mindre homofobi, og at dette kan være med å utfordre hegemonisk maskulinitet i idretten. Det blir også poengtert at media er med på å utfordre hegemonisk maskulinitet ved at de skriver om homofobi som noe negativt (Cleland, 2014). I norsk sammenheng blir homohets i dagens samfunn omtalt som noe svært negativt i media, selv om negativitet til LHBT+-personer fortsatt kan forekomme. Måten LHBT+-utøvere har blitt omtalt historisk kan allikevel påvirke utøvere i dagens samfunn, og fortsatt være med å skape frykt. Dette behøver ikke å vise hvordan det er i virkeligheten, da flere informanter i rapporten til Norges Fotballforbund poengterte at frykten de følte på ikke var nødvendig (Norges Fotballforbund, 2012). Dette kan tyde på at det har skjedd en holdningsendring både i media og samfunnet generelt siden det Fashanu opplevde på 1990-tallet. Dette kan blant annet illustreres gjennom at fotballspilleren Graeme Le Saux ble utsatt for homofobisk trakassering gjennom sin karriere som fotballspiller, men han fikk stor støtte fra media (Cleland, 2014).

I 2019, nesten 30 år etter at Fashanu fortalte om sin seksuelle orientering til engelsk presse, så skriver Norges idrettsforbund at de ønsker å bidra til å redusere homohets og homofobi. Det blir presisert at de jobber for å forhindre diskriminering, trakassering og hets av LHBT+-utøvere, og det blir også poengtert at en del av Norges idrettsforbunds verdier innebærer at alle skal behandles likt, uansett kjønn (Norges idrettsforbund, u.å.-a). Norges idrettsforbund sin visjon er i tillegg «idrettsglede for alle» (Norges idrettsforbund, u.å.-b), og forbundet har gjennomført tiltak for å markere aksept for

homofili (Aulstad, 2017) og å forkjempe og forebygge diskriminering basert på seksuell orientering (Norges idrettsforbund, u.å.-a). Basert på disse verdiene kan det altså tyde på at i Norges idrettsforbund som organisasjon ikke ønsker å være preget av hegemonisk maskulinitet når det kommer til homofobi og undertrykkelse av kvinner.

Til tross for tiltakene og kampanjene så viser en undersøkelse gjort av VG i samarbeid med NISO (Norske Idrettsutøveres Sentralorganisasjon) at det er ingen aktive LHBT+-utøvere i den norske Eliteserien som er åpne om sin seksuelle orientering (Mangelrød, Holden, Askeland & Bones, 2015). Dette er også tilfellet i en rekke idretter over hele verden (Bernstein & Kian, 2013). Det strider i mot Norges idrettsforbund sitt ønske og ambisjon om at idretten skal være en inkluderingsarena, og dette er også en politisk ambisjon de har. Det er ikke rettferdig at noen grupper skal oppleve at de ikke passer inn, noe som også kan være diskriminerende. Det er altså ikke tilstrekkelig nok at Norges idrettsforbund har en inkluderende visjon og etablerer kampanjer.

Elementene jeg har trukket frem som kan illustrere hvordan situasjonen er i Norge og vestlige land i dagens samfunn, gjør at spørsmålet om mediens fremstilling av LHBT+-utøvere blir desto mer aktuelt og interessant. Det har kommet frem at det må være elementer ved dagens samfunn som gjør det utfordrerne å være åpen om seksuell orientering, da det er få eller ingen utøvere i flere idretter på verdensbasis som er det. Spørsmålet er om mediene sin fremstilling har en betydning. I følge Bernstein og Kian (2013) kan svaret på dette være ja, fordi de hevder blant annet at heterofili fortsatt blir sett på som normen i sportsjournalistikken. Det kan være fruktbart å se på om norske medier også opprettholder det, fordi mediene kan i så fall bidra til marginalisering av andre former for seksualiteter enn heterofili (Mortensen & Jegerstedt, 2008). Med tanke på hva slags konsekvenser behandlingen av Fashanu fikk, så kan det være viktig å se på hvordan fremstillingen er i dag og hva slags konsekvenser den eventuelt kan ha. Diskriminering av LHBT+-utøvere skjer i dagens samfunn også. På bakgrunn av dette har jeg formulert følgende problemstilling:

«Hvordan fremstiller mediene LHBT+-utøvere, og hva slags konsekvenser kan det ha?»

For at jeg skal kunne svare best mulig på problemstillingen så skal den følgende delen av innledningen redegjøre for hvordan masteroppgaven er lagt opp. Mediemakt er det første elementet som skal bli presentert. Bakgrunnen for at jeg skal redegjøre for dette er at Norges Fotballforbund (2012) presiserer at homofobi blir presentert som noe negativt i mediene, men på grunn av makten de sitter med så kan deres fremstilling eller vinkling direkte eller indirekte påvirke holdningene til både utøvere og befolkningen for øvrig. Jeg skal derfor redegjøre for hva slags type makt mediene kan ha. Den neste delen av oppgaven skal ta for seg ulike måter å omtale kjønn og seksualitet på, og deretter skal jeg beskrive mer spesifikt hva skeiv teori innebærer. Innenfor skeiv teori, som er et samlebegrep på ulike perspektiver (Watson, 2005), så har man et kritisk blikk på at heteroseksualitet blir sett på som det normale og selvfølgelige (Eide, 2014; Mortensen & Jegerstedt, 2008; Røthing, 2007). I hvilken grad mediene fremmer dette kan være sentralt i forhold til problemstillingen, da det kan påvirke hvordan mediene fremstiller LHBT+-utøvere.

I kapittel tre blir metoden presentert. Hensikten med dette kapittelet er at man skal få et innblikk i valgene som jeg har tatt gjennom forskningsprosessen, og begrunnelser for disse. I den neste delen av oppgaven skal funnene fra analyseprosessen diskuteres i lys av teori om mediemakt og skeiv teori. Avslutningsvis skal jeg oppsummere funn jeg har gjort som kan forklare hvordan mediene fremstiller LHBT+-utøvere, og deretter vil jeg reflektere over hva det kan være fruktbart å forske videre på.

2. Teoretisk tilnærming

Målet med denne oppgaven er altså å utforske hvordan mediene fremstiller LHBT+-utøvere, og hva slags konsekvenser dette kan ha. For å få en forståelse og oversikt over dette skal jeg først presentere en av teorikapittelet sine hoveddeler som handler om ulike former for mediemakt. Den andre hoveddelen i dette kapittelet tar for seg historisk bakgrunn og ulike perspektiver på kjønn og seksualitet, samt hva skeiv teori innebærer.

Innledningsvis ble det presisert at de internasjonale sportsmediene historisk sett har uttrykt seg på en måte som er forenelig med hegemonisk maskulinitet, som har preget måten de har fremstilt LHBT+-utøvere på (Cleland, 2014). Til tross for at det kan tyde på at disse holdningene har endret seg, så kan mediene påvirke hvordan LHBT+-utøvere blir fremstilt gjennom blant annet å påvirke hva slags inntrykk lesere sitter igjen med, som igjen kan bety at de har makt. Hvor mye, og hva slags type makt mediene besitter blir presentert i den følgende delen av kapittelet.

2.1 *Mediemakt*

Bakgrunnen for at jeg redegjør for mediemakt er at det kan illustrere både hvordan mediene påvirker samfunnet, men også hvordan samfunnet kan påvirke mediene. Jeg ser på mediemakt som et sentralt tema å redegjøre for fordi hvordan de formulerer seg, hva de velger å skrive om og hvordan de velger å vinkle saker kan virke inn på hvordan media fremstiller LHBT+-utøvere. Et annet sentralt moment er at måten mediene fremstiller LHBT+-utøvere på kan underbevisst påvirke de som leser medietekstene. Det er viktig å poengtere at makten mediene har kan påvirke leserne negativt, men også positivt, så at mediene har makt vil ikke i alle sammenhenger være en ulempe. På bakgrunn av dette kan det være hensiktsmessig å gjøre rede for *hva* slags makt media kan ha, og det er det denne delen av kapittelet skal foreta seg. *Hvordan* mediene kan utføre makt og fremstille LHBT+-utøvere vil bli diskutert senere i oppgaven når medietekstene blir analysert.

Et annet aspekt som gjør mediemakt hensiktsmessig å redegjøre for er at pressen ofte blir omtalt som den fjerde statsmakt (Schwebs & Østbye, 2013; von der Lippe, 2010). Deres oppgaver er blant annet å verne om rettigheter og bidra til ytringsfrihet (von der Lippe, 2010). Dette er, i tillegg til blant annet mangfold, viktige forutsetninger for et

velfungerende demokrati. Ytringsfrihet i mediene er også sentralt fordi det kan skape fokus og debatt rundt viktige samfunnsspørsmål. I tillegg til ytringsfrihet er å gi informasjon til befolkningen en av de mest essensielle oppgavene til media (Schwebs & Østbye, 2013). Det er allikevel krevende å skape debatt og gi informasjon til befolkningen om temaer som blir tatt for gitt i samfunnet. På bakgrunn av dette skal jeg innlede den teoretiske tilnærmingen til mediemakt med å forklare hva de doksiske rom innebærer. Bakgrunnen for dette er at elementet kan forklare hvordan makt kan oppstå gjennom at man tar noe for gitt (Mathiesen, 2010).

2.1.1 Det doksiske rom

Det doksiske rom innebærer altså det man tar for gitt i samfunnet, og det som blir sett på som selvfølgelig og naturlig (Mathiesen, 2010). Begrepet er utviklet av Pierre Bourdieu, og han hevder at det finnes i alle samfunn (Mathiesen, 2010). Mathiesen (2010) poengterer at mediene kan være med på å opprettholde det gjeldene doksiske rommet, og kan dermed forsterke holdninger og verdier som allerede er eksisterende.

Men hvordan bidrar mediene til å opprettholde det doksiske rommet? Mathiesen (2010) trekker frem at dette først og fremst skjer gjennom informasjonskontroll og holdningspåvirkning. Det er allikevel essensielt å trekke frem at media ikke er de eneste som gjør det, da politiske, økonomiske og sosiale krefter også kan bidra til dette. En årsak til at det doksiske rom kan bli opprettholdt er fordi debattene som utspiller seg i media er innenfor rammene til det doksiske rommet, og debatter som i større grad utfordrer det grunnleggende synet finner man ofte i mindre aviser og radikale tidsskrifter. Noe som tidligere ble sett på som illegitimt og utenfor det doksiske rom kan over tid overta det doksiske rommet, fordi det ikke er statisk (Mathiesen, 2010).

Innenfor det doksiske rommet er det mulighet for å reise spørsmål angående det som tas for gitt, men man vil møte motstand av grupper som ønsker å opprettholde hoveddrammene. De dominerende klassene kan for eksempel forsvare det gjeldene doksiske rom, mens dominerte grupper vil prøve å utfordre og fremme urettferdigheten knyttet til at noe blir sett på som mer naturlig enn noe annet. Det er lettest å utfordre og forandre det doksiske rommet gjennom krefter som til en viss grad har innflytelse fra før av, ved at de utfordrer de etablerte partene. Massemediene kan brukes for å fremme sin sak hvis man til en viss grad er etablert. For gruppene eller enkeltpersonene som er

uetablerte i det doksiske rommet kan det være vanskeligere å nå gjennom, og en konsekvens av dette kan være man faller utenfor (Mathiesen, 2010). Det er allikevel viktig å poengtere at dette kun er en hypotese som Mathiesen (2010) har fremstilt, og han oppfordrer til videre forskning.

Makt innenfor det doksiske rommet kan altså være en skjult form for makt, som kan være gjeldene i alle samfunn. Dette er ikke en form for makt med gjensidig avhengighet, da de dominerte gruppene kun kan gjøre motstand. I idrettssammenheng kan man derimot se et maktforhold hvor toppidretten er avhengig av media, og media er også avhengig av toppidretten (Schwebs & Østbye, 2013). Bakgrunnen for dette utsagnet kan være at toppidretten trenger medieomtale for å holde seg aktuelle, få vist frem idretten de driver med og viste frem sponsorer. Media kan for eksempel være avhengig av toppidretten fordi idrett kan gi høye lesertall, samt at det er populært i befolkningen så det vil være hensiktsmessig for media å dekke det (McChesney, 1989). Det er altså en gjensidig avhengighet, så i de følgende delkapitlene skal hvordan mediene påvirker samfunnet og hvordan samfunnet påvirker mediene bli redegjort for.

2.1.2 Mediene sin makt over individer og samfunn

En måte mediene kan påvirke samfunnet på er gjennom at innholdet i de ulike mediene blir diskutert mellom mennesker. På denne måten så har media en potensiell påvirkning på samfunnet generelt, ikke bare på hver enkelt person som leser avisen (Schwebs & Østbye, 2013). Hva slags påvirkning mediene har på individer og samfunnet er viktig å ta for seg i forhold til min problemstilling, da det kan gjøre at individer direkte eller indirekte gjør seg opp en mening om LHBT+-utøvere basert på det som står i media. Det kan potensielt påvirke om utøvere ønsker å være åpen om seksuell orientering eller ikke, og det kan også være med å endre holdningene til befolkningen.

Hvordan media kan påvirke samfunnet blir i Schwebs og Østbye (2013) presentert gjennom tre ulike perspektiver på dette. Det første perspektivet innebærer at media kan virke konserverende på samfunnet. Det som menes med dette er at media styrker de verdiene, normene og tankene som er dominerende fra før av, og på denne måten støtter opp om det den økonomiske og sosiale eliten ønsker. Dette kan illustreres gjennom at de får uttale seg i media, samt at de eier eller kan kjøpe seg inn i mediehus gjennom for eksempel reklame. Det andre perspektivet innebærer at media kan ha en pluralistisk

påvirkning på samfunnet. Det vil si at media kan representere mangfold gjennom å dekke et variert utvalg med budskaper, samt at de fremmer både stabilitet og endringer. I tillegg til dette er et vesentlig poeng at ulike grupper får ytre sitt syn. Det tredje perspektivet som kan forklare mediernes påvirkning på samfunnet dreier seg om at media kan virke kritisk, og dermed bidra til å endre grunnleggende trekk ved samfunnet. James Curran, en engelsk medieforsker, hevder at media i størst grad styrker dominerende verdier og maktsystemer, fremfor å bidra til endringer i samfunnet (Schwebs & Østbye, 2013). Det kan tyde på at Schwebs og Østbye (2013) støtter opp om Curran sitt utsagn fordi de presiserer at «det finnes gode grunner til å mene at Currans konklusjon er gyldig» (Schwebs & Østbye, 2013, s. 238).

Et annet eksempel på at mediene kan påvirke individer og samfunnet som helhet er gjennom at de kan fungere som en «vaktbikkje». Det kommer til uttrykk gjennom at de bidrar til å kontrollere styresmaktene i Norge, i tillegg til andre instanser som blir ansett som mektige. Dette innebærer også at mediene skal dekke hendelser i samfunnet som er kritikkverdige. I den forbindelse er det hensiktsmessig å avdekke om media fremstiller saker helhetlig og om de dekker de viktigste sakene (Schwebs & Østbye, 2013). Hvis media ikke gjør dette kan det føre til at lesere blir feilinformert og gjør seg opp en mening på et mangelfullt grunnlag.

Styrke eller svekke tillitten folk har til enkeltpersoner eller grupper i samfunnet er en annen måte mediene kan utøve makt på. De kan også påvirke hvilke grupper eller personer i samfunnet som blir ansett som pålitelige, og de kan på denne måten påvirke hva som ikke skal bli sett på som viktig. For at media skal ha denne makten må de sitte med en stor grad av legitimitet, som innebærer at de må være troverdige.

Troverdigheten styrkes om mediet man leser er nøytralt, men allikevel så skiller sportsjournalistikken seg fra andre deler av media ved at det i mindre grad er fokus på objektivitet, for eksempel i sammenhenger hvor Norge er representert (Schwebs & Østbye, 2013).

Mediene kan også påvirke individer og samfunnet som helhet gjennom at de kan ha en bekreftende funksjon når det kommer til holdninger, og dette kan bli sett på som en sentral form for mediemakt (Mathiesen, 2010). Et sentralt poeng som kan vise mediernes makt over samfunnet er dermed at de spiller en sentral rolle når det kommer til å *bevare*

folk sine holdninger. Dette er et viktig poeng med tanke på oppgaven sin problemstilling, fordi mediene potensielt kan være delaktige i å opprettholde stereotypiske forestillinger om LHBT+-utøvere for eksempel. Hvis mediene ikke bidrar til å bevare lesere sine holdninger blir de ikke oppdatert og minnet om et tema. Dette kan føre til at oppmerksomheten gradvis blir mindre, og det vil påvirke holdningene man har til det gitte temaet (Schwebs & Østbye, 2013). I tillegg til at mediene kan bevare holdninger så kan de også *endre* folk sine holdninger. For at de skal kunne endre holdninger må andre påvirkningsfaktorer dra i samme retning, i tillegg til at mediene må være samstemte og ikke presentere motforestillinger. Det blir også trukket frem at det må oppstå en spent, sosial situasjon (Mathiesen, 2010).

Mediene kan altså påvirke samfunnet gjennom å styrke eller svekke tillitt. De kan både være konserverende, pluralistisk og kritiske, så de kan både endre og bevare eksisterende holdninger. I det følgende delkapittelet skal maktforholdet snus, og jeg skal presentere hvordan samfunnet kan ha makt til mediene.

2.1.3 Samfunnets makt over media

Samfunnets makt over mediene er et sentralt tema å redegjøre for med tanke på oppgavens problemstilling, fordi det kan ha innvirkning på hvordan mediene fremstiller LHBT+-utøvere. En måte samfunnets makt over media kan illustreres er gjennom at media er avhengige av å skrive om saker som befolkningen ønsker å lese om for at de skal tjene penger. Hvordan samfunnet er organisert på kan også spille en viktig rolle, fordi det påvirker hvordan media er organisert og hvilke saker de tar for seg. Enkelt personer og grupper som har makt i samfunnet generelt kan også ha makt over media (Schwebs & Østbye, 2013).

En annen måte samfunnets makt over mediene kan komme til uttrykk på er gjennom at lesere kan velge å tolke tekstene slik de selv ønsker, selv om mediene kan legge føringer for hvordan tekstene skal bli tolket. Mediene har i utgangspunktet ikke så stor makt at de automatisk bestemmer hva leserne skal mene om ulike temaer, da elementer som sosialt miljø og underbevissthet også påvirker (Schwebs & Østbye, 2013). Dette er en sentralt poeng i forhold til problemstillingen fordi man ikke vet hvor stor påvirkning media sin fremstilling egentlig har når alle kan tolke medienes fremstilling forskjellig.

Det gjør at jeg må være tydelig på at analysen av medietekstene er min tolkning, og at andre kan tolke fremstillingen på en annen måte.

At man har sin egen tolkning av medieteksten kan være med å forhindre at media sin vinkling eller fremstilling gjør at lesere automatisk oppfatter budskapet likt som det mediet ønsker. Elementer som underbevissthet og sosialt miljø er som sagt også sentralt, og kan gjøre at lesere avviser perspektiver mediene fremmer hvis de strider imot egne verdier. Tar media opp et tema som er helt nytt for leseren kan man derimot bli påvirket i større grad hvis leseren ikke har kunnskap om temaet fra før. Dette er gitt at holdningen media representerer står i samsvar med de grunnleggende verdiene leseren har. Fordi lesere har makt gjennom at man kan tolke fritt, så vil ikke nødvendigvis hver enkelt artikkel som media publiserer ha vesentlig grad av makt. Den totale eksponeringen man får kan imidlertid ha en innvirkning da det vil foregå over lang tid. Dette har vært et gjeldende syn innenfor forskning på mediemakt etter 1960/1970-årene, og denne fasen for mediemakt omtales som «de mektige media» (Schwebs & Østbye, 2013).

Til nå har mediernes makt og påvirkning blitt presentert gjennom det gjensidige maktforholdet mellom individer, samfunnet som helhet og media, men hva begrepet makt innebærer har enda ikke blitt redegjort for. I den følgende delen vil derfor maktbegrepet bli presentert, og det er gjort på bakgrunn av hva Mathiesen (2010) hevder er sentralt for å forstå maktbegrepet som helhet.

2.1.4 Maktbegrepet

Hva innebærer begrepet makt? Mathiesen (2010) poengterer at ordet har mange betydninger og ulike definisjoner, og han presiserer at tre ulike former for makt kan være med å forklare hva makt innebærer som helhet. Alle de tre formene må inkluderes for å oppnå et helhetlig bildet av hva begrepet innebærer. Dette fordi de tre ulike formene for makt ikke kan forklare hva makt innebærer hver for seg. På bakgrunn av dette vil begrepene viljesmakt, strukturmakt og mikromakt bli redegjort for.

2.1.4.1 Viljesmakt, strukturmakt og mikromakt

Mathiesen (2010) tar utgangspunkt i Max Weber når han forklarer at viljesmakt går ut på om man kan få gjennom viljen sin til tross for at man opplever motstand. En person

eller gruppe har dermed overtaket og er sterkest, og deres vilje vil da være gjeldene. Dette kan man for eksempel se i media når en mektig person eller gruppe sørger for at en sak ikke blir skrevet om i media fordi de ikke ønsker at befolkningen skal få vite hva som har skjedd (Palmstrøm, u.å).

Den andre formen for makt blir omtalt som strukturmakt, og den er hovedsakelig inspirert av Karl Marx (Mathiesen, 2010). Palmstrøm (u.å) hevder at strukturmakt dreier seg om hvordan enten politiske, økonomiske eller sosiale strukturer kan påvirke mennesker. I motsetning til viljesmakt så har ikke strukturene som utøver makt en intensjon bak maktutførelsen. Denne formen for makt kan bli oppfattet som naturlig, og man godtar det fordi det er vesentlig for at man skal kunne foreta seg det man må eller ønsker. At man føyer seg etter reglene på en fotballkamp kan være et eksempel på en regel som man godtar (Palmstrøm, u.å).

Både viljesmakt og strukturmakt illustrerer makttyper som kan finnes et sted, blant annet i form av personer, grupper og institusjoner. Det står i kontrast til den tredje formen for makt som Mathiesen (2010) trekker frem. Denne formen kalles mikromakt, og har blitt utviklet av Foucault. Det som skiller mikromakt fra de andre maktformene er at den er ikke er lokalisert et bestemt sted. Uten å redegjøre for mikromakt så er det dermed vanskelig å avdekke makt som noe skjult. Maktformen oppstår i sosiale relasjoner og kan bli sett overalt i menneskers liv (Mathiesen, 2010). Mikromakt blir gjerne lagt merke til når personer eller grupper gjør oppgjør, og dermed stiller spørsmål ved hvorfor ting er som de er (Palmstrøm, u.å). Et eksempel på dette som Palmstrøm (u.å) trakk frem var at det på 1970-tallet ble ansett som selvfølgelig at kvinner ikke deltok i Holmenkollstafetten. Ingrid Ellingsen og Gerd von der Lippe gjorde dermed opprør ved å stille til start til tross for at det ikke var tillatt for kvinner. Det førte til at de ble straffet for å bryte reglene, men tre år senere ble det opprettet kvinneklasse (Lote, 2012).

Makt er altså ikke et entydig begrep, og kan forstås på flere nivåer. Nå som det har blitt redegjort for hva maktbegrepet innebærer skal siste del av kapitlet om mediemakt ta for seg ulike maktformer som man kan finne i mediene sin fremstilling.

2.1.5 Definisjonsmakt

En av disse formene for makt heter definisjonsmakt. At mediene har definisjonsmakt vil si at de legger føringer for hva som skal bli ansett som betydningsfullt blant alt som skjer i verden. Å ha definisjonsmakt innebærer også at mediene kan påvirke hvordan virkeligheten fremstilles og forstås (von der Lippe, 2010). Media kan ha makt over samfunnet ved at de bestemmer hvilke nyheter de publiserer, og dermed bestemmer hva befolkningen får kunnskap om (Schwebs & Østbye, 2013). Når grupper eller personer er usynlige i media kan de dermed bli sett på som uviktige og uinteressante (von der Lippe, 2010). Mediene sin definisjonsmakt er et sentralt poeng i forhold til problemstillingen fordi det kan legge føringer for både hvor mye og hva folk kan lese om LHBT+-utøvere. Dette kan også påvirke hva slags informasjon lesere får og legge føringer for om idrett og LHBT+ regnes som viktig eller ikke. Mediene kan utøve definisjonsmakt blant annet gjennom det som blir omtalt som dagsordenfunksjonen og portvaktfunksjonen, så disse begrepene er det dermed hensiktsmessig å redegjøre for.

2.1.5.1 Dagsordenfunksjonen og portvaktfunksjonen

Dagsordenfunksjonen, som også kan bli kalt for temakontroll (Mathiesen, 2010), går ut på at media kan ha stor innflytelse på hvilke nyheter som leserne blir opptatt av og de velger også hvordan sakene blir rammet inn (Schwebs & Østbye, 2013). Schwebs og Østbye (2013) refererer til Bernard Cohen når de formidler at «media kanskje ikke kan fortelle folk hva de skulle mene, men at de ofte greide å fortelle folk hva de skulle mene noe om» (Schwebs & Østbye, 2013, s. 234).

Flere medier skriver ofte om det samme temaet, og det er også vanlig at noen aviser setter dagsorden, så følger de andre avisene etter og skriver om det samme (Schwebs & Østbye, 2013). Det innebærer at mediene skriver om de samme utvalgte sakene, som bidrar til at nyheten blir sett på som essensiell (Mathiesen, 2010). I noen sammenhenger så er det andre aktører i samfunnet som har mye makt. På denne måten de har innflytelse på store medieoppslag, men saker kommer også på dagsorden uten at det er et motiv som ligger bak (Schwebs & Østbye, 2013).

Mediene kan også utøve makt gjennom portvaktfunksjonen. Schwebs og Østbye (2013) viser til White (1950) når de poengterer at David M. White gjennomførte et studie på hvordan en telegramredaktør valgte saker som skulle trykkes i avisen. Denne personen

ble av White kalt for portvakt, som innebærer at han kan være med å bestemme hva leserne kan få tilgang til av informasjon, hva slags saker som skal bli publisert og hva som ikke blir tatt med. Det ble i den forbindelse også avslørt at fordommer og personlige holdninger påvirket hva telegramredaktøren valgte ut. Schwebs og Østbye (2013) trekker frem at i nyere tid så blir det som publiseres også påvirket av blant annet redaktøren og mediene sine normer, i tillegg til nyhetskriterier og samarbeidspartnere.

Dette kan være et sentralt poeng når det kommer til grad av dekning av LHBT+-utøvere i toppidretten fordi det potensielt påvirke fokuset på temaet. Bred dekning kan være positivt i form av at det kan bli mer fokus på at alle seksuelle orienteringer er aksepterte, men det kan også føre til fokus på seksuell orientering fremfor idrettsprestasjoner. Lite dekning av temaet kan verne om privatlivet til utøverne, men det kan også gjøre at temaet ikke blir ansett som viktig.

Definisjonsmakt, dagsordenfunksjonen og portvaktfunksjonen kan altså illustrere makten mediene kan ha med tanke på hvilke nyheter man får lese om. Symbolsk makt er en annen form for makt som også kan bidra til å redegjøre for mediene sin maktposisjon og påvirkning på hvordan LHBT+-utøvere blir fremstilt.

2.1.6 Symbolsk makt

At mediene kan sitte med symbolsk makt innebærer at de kan sette bestemte personer eller grupper som de skriver om i et godt lys (von der Lippe, 2010), og dette er dermed en type makt som mediene kan ha stor innflytelse gjennom. Denne formen for makt innebærer forhold som ikke kan knyttes opp mot det materielle, men media kan ha innflytelse på sammenhengen mellom ord, tanker og virkeligheten for eksempel. Media kan på denne måten ha makt over hvordan lesere oppfatter virkeligheten.

Media har ikke symbolsk makt i form av at de tvinger lesere til noe, fordi de leser avisen frivillig. De kan derfor bare utøve symbolsk makt i form av at de er overbevisende i argumentene sine og at de som leser avisene tror på dem (Schwebs & Østbye, 2013). På bakgrunn av dette hevder Schwebs og Østbye (2013) at ordet innflytelse er et mer treffende ord enn makt, fordi det ikke er noen form for straff involvert. Om mediene har en symbolsk makt kan være avhengig av om lesere har tillitt til dem og tror på det de skriver. Mediene kan også ha innflytelse gjennom at de vinkler

saker, som kan påvirke hvordan virkeligheten blir presentert. Dette kan illustreres gjennom medievridning, og hva dette innebærer skal bli presentert nærmere i det følgende delkapittelet.

2.1.7 Medievridning

Medievridning innebærer at mediene benytter seg av ulike metoder for å få oppmerksomhet, samt at personene som ønsker å fange media sin oppmerksomhet bruker disse metodene for å oppnå dette (Hernes, 1984). Mediene vrir for eksempel saker for å oppnå interessante nyheter (von der Lippe, 2010), og dette kan de gjøre for å tjene mer penger gjennom at flere leser saken. Måten mediene vrir medietekster på kan påvirke hvordan personene som leser nyhetene danner seg et bilde av saken og av verden generelt. Media skal blant annet representere mangfold, som innebærer at de skal vinkle saker på bakgrunn av ulike perspektiver så flere syn blir representert, men de skal også variere innhold. Dette kan mediene gjøre enten ved at de har flere ulike kanaler, eller at det enkelte mediet viser variasjon (Schwebs & Østbye, 2013). Hvis mediene gjentatte ganger omtaler de samme personene eller hendelsene på bekostning av andre, så kan det oppstå en skjev dekning, men det er allikevel sentralt å legge til at forfattere eller mediehus må velge ut saker de skal skrive om, da de ikke har mulighet til å skrive om alt (von der Lippe, 2010).

Det finnes flere ulike måter mediene kan utøve medievridning på, og dette kan illustreres gjennom at von der Lippe (2010) viser til Hofsetter (1979) når hun beskriver tre ulike typer medievridning. Den første formen omtales som politisk vridning, og går ut på at mediehus eller enkeltjournalister har politisk bakgrunn eller tilhørighet som påvirker hva de omtaler. Dette kan føre til at kun noen sider av en sak blir fremstilt og det kan føre til at lesere gjør seg opp en mening uten at alle relevante perspektiver har kommet frem. Den andre typen medievridning kalles situasjonspreget medievridning. Når vridningen er situasjonspreget så opptrer aktører enten fremtredende for at media skal omtale dem og deres saker, eller så trekker de seg unna for å unngå å være i søkelyset. Aktørene opptrer altså på en måte så de enten får eller unngår medienes fokus (von der Lippe, 2010). Den tredje formen for vridning som von der Lippe (2010) omtaler gjennom Hofsetter (1979) kalles strukturell vridning. Et eksempel på dette er at idrettsutøvere får bedre presseomtale hvis de møter betingelsene til media, som igjen kan gjøre at media får bilder og tekst som selger. von der Lippe (2010) presenterer også

en fjerde form for vridning. Denne formen blir omtalt som desk-vridning, og går ut på at desken skal finne fengende overskrifter og plassere nyheten strategisk. Dette kan føre til at overskriften ikke står i samsvar med innholdet i saken.

En årsak til at mediene vrir artikler er at journalistene har tidspress på seg, samt økonomiske krav som skal oppfylles. Mediene står også ovenfor et stort press når det kommer til konkurranse, fordi det er et bredt antall aktører i medieindustrien. Det kan påvirke hvordan de fremstiller tekster, da momenter som sensasjonsnyheter, skandaler, betroelser og intimitet i større grad også preger sportsjournalistikken (von der Lippe, 2010).

At mediene vrir tekster så de fremstår mer spektakulære kan påvirke hvordan LHBT+-utøvere fremstilles. Dette kan illustreres gjennom et stort intervju med Aksel Lund Svindal i A-magasinet. Overskriften på artikkelen er «Han som alltid kommer tilbake – hvor mye kan en menneskekropp tåle, og hvordan komme tilbake best i verden?» (Johansen, 2017). VG har brukt dette intervjuet for å lage sin egen sak om Svindal. Det resulterte i en egen artikkel om at Svindal ikke er homofil (Ould-Saada, 2017), til tross for at dette kun var en liten del av innholdet i det store intervjuet i A-magasinet. VG kan ha valgt denne vinklingen fordi det kan skape interesse og høye lesertall, da Aksel Lund Svindal kan ansees som en populær mediepersonlighet i Norge.

Det er altså mange former for mediemakt som kan bidra til å forklare hvordan mediene fremstiller LHBT+-utøvere. I den andre delen av dette kapittelet skal fokuset skiftes vekk fra mediemakt og se nærmere kjønn og seksualitet. Dette skal gjøres gjennom å se på hvordan den historiske utviklingen har vært, og jeg skal deretter presentere ulike syn på kjønn og seksualitet. I den siste delen av dette kapittelet skal jeg redegjøre for skeiv teori.

2.2 Kjønn og seksualitet

Før jeg presenterer den historiske bakgrunnen for kjønn og seksualitet, skal jeg redegjøre for hvorfor jeg gjennom hele oppgaven valgt å bruke LHBT+ som begrep for å beskrive personer som ikke er heterofile. LHBT står som tidligere nevnt for lesbiske, homofile, bifile og transpersoner, mens +-tegnet innebærer alle andre former som bryter

med normer for kjønn og seksualitet. Hvis man skulle brukt en bokstav for alle typer seksualiteter i betegnelsen så hadde den blitt for lang (FRI, u.å.-a).

Det finnes mange begreper som skal beskrive det å ikke være heterofil, men noen begreper rommer flere typer seksualiteter enn andre. Et annet begrep jeg kunne brukt er «skeiv». FRI – Foreningen for kjønns- og seksualitetsmangfold, heretter omtalt som FRI, definerer skeiv som: «en samlebetegnelse for alle som bryter med normer for kjønn og seksualitet» (FRI, u.å.-a). Til tross for at begrepet skeiv skal være et samlebegrep, og at teorien jeg benytter meg av inneholder dette navnet, så har jeg valgt å bruke ordet LHBT+.

Bakgrunnen for at jeg bruker ordet LHBT+ fremfor skeiv er at FRI (u.å.-a) trekker frem at ikke alle ønsker å omtales som skeiv, og at LHBT+ derfor er et mer inkluderende ord. Begrepet har også blitt kritisert for å være en annen måte å omtale lesbiske og homofile på, og at ordet skeiv dermed ikke er like inkluderende som intensjonen opprinnelig var (Kristiansen & Pedersen, 2003). Dette kommer jeg nærmere tilbake til delkapittel 2.2.4.4. Det har også blitt et stort mangfold av seksualiteter (FRI, u.å.-a), og ved at jeg bruker ordet LHBT+ ønsker jeg å inkludere alle former for kjønn og seksualitet, og dermed anerkjenne mangfoldet. For å forstå kjønn- og seksualitetsmangfold kan det være sentralt å se på hvordan ulike kjønn og seksualiteter historisk har blitt fremstilt i idrettssammenheng.

2.2.1 Historisk bakgrunn

En av årsakene til at jeg synes det er hensiktsmessig å redegjøre for utviklingen som har skjedd med tanke på idrett og kjønn er at menn historisk sett har dominert idretten. En av grunnene til dette er at det over lang tid ble hevdet at menn var bedre rustet til hard, fysisk aktivitet enn kvinner (Hargreaves & Anderson, 2014). Dahlén og Helland (2002) trekker frem at idrett har vært en vesentlig del av den vestlige mediedekningen siden 1920-tallet, men også mediedekningen har blitt dominert av menn (Hargreaves & Anderson, 2014). Dette gikk på bekostning kvinner i form av at deres deltagelse ikke på langt nær ble dekket i like stor grad.

Kjønnsbalansen var også gjeldene i akademia etter at idrett ble ansett som en akademisk retning på 1970-tallet. Tendensen så man både gjennom at det ble skrevet

om menn i sportssosiologien, men også gjennom at det var hovedsakelig menn som ble analysert. Kvinnelige akademikere reagerte på mannsdominansen og forsket derfor spesifikt på kvinner. Dette var sentralt for å fremme kvinner i idretten, kampen om likestilling og den ujevne maktbalansen mellom kjønnene. Utover 1990-tallet har man sett stor økning i idrettsklubber og organisasjoner for kvinner både nasjonalt og internasjonalt i vestlige land (Hargreaves & Anderson, 2014). Uten at det betyr at man er i mål enda.

Det har også vært en historisk utvikling når det gjelder seksualitet. Utøvere som ikke assosierer seg med heteroseksualitet har gjennom historien skjult sin seksuelle orientering grunnet frykt for homofobi. På 1990-tallet opplevde heteroseksuelle kvinner som drev med lagidrett at de ble antatt å være lesbiske, både av menn og av andre kvinner. Et resultat av dette var at heterofile kvinner kledde seg i feminine klær og sminket seg for å distansere seg fra lesbiske (Hargreaves & Anderson, 2014). Dette kan kobles opp mot begrepet som Anderson (2009) kaller for homohysteri, som innebærer en frykt for å bli assosiert med LHBT+.

Å fortelle om sin seksuelle orientering offentlig startet tidligere hos kvinnelige idrettsutøvere enn menn, og det er flere profesjonelle kvinnelige LHBT+-utøvere som er åpne om sin seksuelle orientering i mange idretter. Utviklingen som har skjedd har resultert i at organisasjoner i økende grad viser sin støtte til LHBT+-utøvere (Hargreaves & Anderson, 2014). Norges Fotballforbund har for eksempel seminarer som «jævla homo» og har vist sin støtte ved å bruke regnbueflagg som cornerflagg i Eliteserien og Toppserien i fotball (Mjaaland, 2017).

Det har altså skjedd en positiv utvikling når det kommer til behandling av både kvinner og LHBT+-utøvere generelt i idretten (Hargreaves & Anderson, 2014). Dette kan tyde på et større mangfold, men et større mangfold fører også til flere ulike syn på hva ulike kjønn innebærer, og hva det vil si å være maskulin og feminin. Disse ulike perspektivene kan påvirke hvordan mediene fremstiller LHBT+-utøvere og hva slags konsekvenser det kan ha, så dette skal bli redegjort for i den følgende delen av oppgaven.

2.2.2 Ulike syn på kjønn og seksualitet

En annen grunn til at jeg skal redegjøre for ulike syn på kjønn og seksualitet er at det kan være med å forklare hvordan samfunnet snakker om dette, samt hvilke perspektiver som reproduseres. Hermes (2007) presiserer at det er viktig å se på hvordan kjønn blir forstått fordi samfunnet er strukturert på bakgrunn av maktrelasjoner. Dette kan føre til at mennesker blir plassert i kategorier som ikke stemmer overens med hvordan folk lever livene sine. Hargreaves og Anderson (2014) trekker frem at kjønn, på engelsk kalt «gender», og biologisk kjønn, på engelsk kalt «sex», blir omtalt som det samme. Men det skal vise seg at det finnes ulike perspektiver når det kommer til hva kjønn og biologisk kjønn innebærer.

Dette kan forklares gjennom at kjønn kan både blitt sett på som sosialt konstruert og som biologisk. At kjønn blir sett på som noe sosialt konstruert innebærer at det er foranderlig, og at hva det vil si å være en mann eller kvinne er sosialt konstruert. Dette kan innebære at kjønnsroller, samt hvordan man snakker om kropp og kjønnssystemer er sosialt konstruerte (FRI Oslo og Akershus, u.å.-a). Selv om det kan være enighet rundt at kjønn er sosialt konstruert blant de som støtter dette perspektivet, så er det ulike oppfatninger knyttet til hvordan kjønn er sosialt konstruert og konsekvenser dette kan ha (Jegerstedt, 2008). Begrepet kjønns mangfold kan allikevel være fruktbart å redegjøre for i forbindelse med å se på kjønn som noe sosialt konstruert.

Kjønns mangfold kjennetegnes ved at det finnes flere ulike typer eller varianter av kjønn, noe som Sex og Samfunn (u.å) hevder at der er større åpenhet rundt i dagens samfunn. Man ser allikevel fortsatt at det finnes kjønnsroller som folk forventer at individer skal passe inn i, noe som i større grad kan være forenelig med at man ser på kjønn som noe biologisk. Biologisk kjønn innebærer at man er født som enten mann eller kvinne, og det legger føringer for både hvordan man uttrykker seksualiteten sin, og hva slags identitet man har (Jegerstedt, 2008). Sex og Samfunn (u.å) poengterer også at det også i vårt samfunn kan forventes at man oppfører seg på en spesiell måte basert på hvilket kjønn man har fått, og at man tenker at individer enten er gutter eller jenter.

Biologi har også vært utgangspunktet for at man har et begrepet «kjønnsbinært». Dette innebærer at man deler opp kjønn i kvinner og menn, og dette er gjort på bakgrunn av biologiske forskjeller. Maskulinitet forbindes med menn og femininitet med kvinner.

Disse sosiale konstruksjonene har blitt etablerte, og man finner de også igjen i idretten (Hargreaves & Anderson, 2014). Hargreaves og Anderson (2014) poengterer at biologi ikke avgjør hva slags kjønn man er, men at det heller er avhengig av identiteten man besitter. Dette er et persektiv som kan avvike med det kjønnsbinære samfunnet vi i stor grad lever i.

2.2.3 Maskulinitet og femininitet

Det er altså uenigheter når det kommer til hva kjønn innebærer, men hva med maskulinitet og femininitet? Dette er et felt som skal beskrives nærmere fordi hvordan maskulinitet og feminitet ofte blir kodet kan påvirke hvordan LHBT+-utøvere blir fremstilt av mediene. Dette kan ses i sammenheng med at Eng (2013) hevder at kjønn ofte blir forbundet med seksualitet. Det blir poengtert at kvinnelige LHBT+-personer forventes å være maskuline, mens mannlige LHBT+-personer forventes å være feminine. Norges Fotballforbund (2012) trekker frem at ulike idretter kodes ulikt, som innebærer at en idrett som ishockey blir sett på som maskuline, mens en idrett som kunstløp blir sett på som feminin.

Sammenhengen mellom maskulinitet, feminitet og idrett kan illustreres gjennom at Sharon Buchanan, tidligere kaptein på det australske cricketlandslaget, fortalte at det er like mange menn som kvinner som er LHBT+ i cricketmiljøet, men at flere kvinner er åpen om sin seksuelle orientering i mediene (Burroughs, Ashburn & Seebohm, 1995), da cricket kan bli sett på som en maskulin idrett. Koblingen kan også illustreres gjennom fotball, fordi fotball kan bli sett på som en maskulin idrett. Det kan dermed tyde på at den sosialt konstruerte forbindelsen mellom fotball og maskulinitet, og mannlige LHBT+-utøvere og femininitet gjør at utøvere føler at fotball og å være en mannlig LHBT+-utøver ikke passer sammen (Norges Fotballforbund, 2012). Denne sammenhengen kan illustreres ytterligere gjennom at den mannlige kunstløperen Rudy Galindo fortalte om sin seksuelle orientering mens han fortsatt var aktiv, men det vekket ikke stor overraskelse fordi kunstløp blir sett på som en feminin idrett (Kian, 2014). Kvinnelige LHBT+-utøvere kan dermed oppleve det som lettere å være åpen om seksuell orientering i maskuline idretter, mens mannlige LHBT+-utøvere kan føle det samme i feminine idretter. Selv om dette ikke betyr at det er problemfritt for kvinner i maskuline idretter og menn i feminine idretter heller.

I mange vestlige samfunn assosierer man altså ofte menn med maskulinitet og kvinner med femininitet, noe som så har blitt overført til idretten, og spredt seg til andre deler av verden (Hargreaves og Anderson, 2014). Dette kan henge sammen med en måte man kan se kjønn på, som omtales som kjønnsorden. Pilcher og Whelehan definerer begrepet kjønnsorden på følgende måte: «The gender order is a patterned system of ideological and material practices, performed by individuals in a society, through which power relations between women and men are made, and remade, as meaningful» (Pilcher & Whelehan, 2004, s. 61). Denne kjønnsordningen innebærer at sosiale koder for hvordan man ser på maskulinitet og femininitet blir opprettholdt, men den gjeldene kjønnsordenen kan allikevel utfordres (Pilcher & Whelehan, 2004). Pilcher og Whelehan (2004) viser til Connell (1987; 1995) når de trekker frem at dette kan gjøres når grupper og enkeltindivider gjennomfører for eksempel homobevegelser og likestillingskamper. På denne måten blir det røsket opp i den gjeldene patriarkalske kjønnsordenen.

Hva maskulinitet og femininitet innebærer er avhengig av både kultur og kontekst, og inklusiv maskulin teori, som er utformet av Eric Anderson, kan være et eksempel på dette. Innenfor dette perspektivet blir det hevdet at i dagens vestlige samfunn så blir den hegemoniske maskuliniteten utfordret, og at samfunnet er mer inklusivt. Teorien går ut på at når homohysteri, altså at man er redd for å bli oppfattet som homoseksuell, synker, så vil ikke heterofile personer føle at de må bevise at de er heterofile lenger. En konsekvens av dette er at det ikke lenger er én type maskulinitet som er over de andre og er hegemonisk, men at flere typer maskuliniteter er likestilt og homofobien i den gitte kulturen synker (Anderson, 2015). Det blir også trukket frem at inklusiv maskulinitet innebærer at ingen form for maskulinitet er mer ønskelig enn andre (Anderson, 2009).

Selv om det kan tyde på at det er mindre homofobi i sportsjournalistikken i dag, så kan måten mediene fremstiller maskulinitet og femininitet fortsatt være preget av stereotyper og gitte egenskaper knyttet til kjønn og seksualitet. Et eksempel på dette kan være at idrettene som får mest oppmerksomhet i media blant mannlige utøvere blir fremstilt som maskuline, sterke og aggressive, mens idretter som blir sett på som feminine får betydelig mindre mediedekning. Det blir også trukket frem at det er omvendt blant kvinnelige utøvere, der de feminine idrettene får mest oppmerksomhet,

mens utøvere som driver med en maskulin idrett får mindre omtale (Kian, 2014). I norsk sammenheng så kan fotball for kvinner være med å forsterke Kian (2014) sitt poeng, mens håndballjentene kan være et eksempel på at mediene gir bred mediedekning til kvinner i en idrett som blir sett på som maskulin.

Nå som både historisk bakgrunn og ulike perspektiver på kjønn og seksualitet har blitt redegjort for, så skal oppgaven videre presentere skeiv teori. Bakgrunnen for valg av denne teorien er at den beskriver undertrykkende mekanismer knyttet til LHBT+-utøvere i samfunnet som kan bidra til å forklare hvordan mediene fremstiller LHBT+-utøvere, og hva slags konsekvenser dette kan ha.

2.2.4 Skeiv teori

Skeiv teori er en fellesbetegnelse på ulike tankemåter som problematiserer hvordan man ser på kjønn og seksualitet (Kristiansen, 2014). Teorien er et vidt begrep med mange ulike perspektiver som kan overlappes (Watson, 2005), og det er derfor ikke én klar og entydig beskrivelse som forklarer hva teorien innebærer (Sykes, 2006). Jeg har valgt å ikke kun bruke bidragene til en eller to personer som har vært med på å utvikle teorien, da jeg ønsker å presentere fellestrekk. Store deler av beskrivelsen av skeiv teori er derfor basert på bruk av litteratur som ikke er skrevet direkte av personer som har hatt innflytelse på teorien, men jeg har heller benyttet meg av litteratur som i større grad presenterer felles hovedtrekk.

For å forstå hva skeiv teori innebærer skal jeg i de følgende avsnittene forklare hvordan teorien har oppstått. Dette gjøres fordi det kan være enklere å forstå hovedtrekkene ved teorien om man forstår hvordan den oppstod og hva den er en reaksjon på. Skeiv teori er en sosialkonstruktivistisk teori (Larsen, Sandberg & Pedersen, 2005), noe som blant annet innebærer at virkelighetsforståelse er formet av opplevelser og situasjoner man befinner seg i (Tjora, 2017a). Det var Teresa de Lauretis som introduserte begrepet, og hun var inspirert av aktivister som utfordret heterosamfunnet. Dette resulterte i at hun ønsket å videreføre begrepet til academia (Mortensen & Jegerstedt, 2008). Begrepet skeiv, eller *queer* på engelsk, ble brukt av de Lauretis for å inkludere kvinner, da begrepet «homoseksuell» i praksis kun innebar mannlige homofile i stor grad. Det nye begrepet skulle synliggjøre kvinner i homoseksuelle og lesbiske studier på 1990-tallet

(Watson, 2005). Mizzi og Byrne (in press.) poengterer også at bruk av begrepet ”queer” øker på verdensbasis, noe som kan illustrere større inkludering.

Skeiv teori bygger altså på feministiske bevegelser (Mizzi & Byrne, in press.; Watson, 2005), men en annen grunn til at teorien har blitt utviklet er fordi feministisk forskning ofte tematiserte kjønn fremfor seksualitet. Teorien har blitt videreutviklet gjennom studier på LHBT+-personer (Eide, 2014; Sykes, 2006), men den kan til en viss grad også bli sett på som en reaksjon på tidligere homoforskning og homopolitikk, fordi LHBT+-personer ofte ble omtalt som en minoritetsgruppe som trengte beskyttelse (Larsen et al., 2005). Teorien har hatt utslag i antologier og tidsskrifter i Norge, og sentrale argumenter knyttet til teorien kommer også til uttrykk gjennom media og populærkultur (Kristiansen & Pedersen, 2003).

Et sentralt poeng innenfor skeiv teori er at man vil endre heteroseksualitet som det normale, og rette oppmerksomhet rundt at kulturen er skeiv (Eng, 2003). Når heteroseksualitet blir sett på som målestokken på bekostning av andre seksuelle orienteringer, så kan det potensielt være en grunn til at utøvere ikke ønsker å være åpen om sin seksuelle orientering. Bakgrunnen for dette er at det ikke fremmer åpenhet og aksept for ulike seksualiteter. Teorien kan også være interessant å benytte seg av for å undersøke om media har fokus på og gir LHBT+-utøvere visse bestemte egenskaper og kjennetegn basert på seksuell orientering fremfor idrettsprestasjoner. Jeg ønsker også å benytte meg av denne teorien fordi mediene kan reprodusere heterofili som det normale, som potensielt kan skape et bilde av at én form for seksualitet er mer naturlig enn andre.

Å være skeiv er ikke en identitet, men et perspektiv hvor folk er kritiske til den heterofile dominansen. Det blir også poengtert at innenfor skeiv teori så ønsker man å analysere hvorfor heteroseksualitet er det dominerende og hegemoniske (Eng, 2003). Denne heterofile dominansen blir omtalt som heteronormativitet, og dette begrepet skal bli drøftet nærmere i den neste delen av oppgaven.

2.2.4.1 Heteronormativitet

Bakgrunnen for at jeg har inkludert dette begrepet er at det er mulighet for at mediene som jeg analyserer fremstiller heteroseksualitet som det normale, som blant annet kan påvirke om utøvere ønsker å være åpen om seksuell orientering. Hvis mediene

reproduserer tanker om at heteroseksualitet er det normale, kan det også påvirke holdningene til befolkningen generelt, som kan være med å fremme det å være LHBT+ som unormalt.

Skeiv teori har altså et kritisk blikk på det heteronormative (Chawansky & Francombe, 2011; Eide, 2014), noe som også innebærer at heterofili blir sett på som det normale og det selvfølgelige (Eide, 2014; Mortensen & Jegerstedt, 2008; Røthing, 2007). Det kan føre til at det å være heterofil også blir sett på som det mest ønskelige (Røthing, 2007). For at heteronormativitet skal bli opprettholdt så er heterofile personer avhengig av at de ikke må utdype hva slags seksuell orientering de har, så personer som representerer andre former for seksualitet må gjøre det. Dette gjør at ikke alle former for seksualitet blir likestilte og sett på som like naturlige. Det kan også gjøre at ikke alle får uttrykke seksualiteten sin på samme måte (Eide, 2014). Seksuelle identiteter som ikke faller inn under heteroseksualitet blir sett på som avvik, og denne tankegangen er sett i lys av skeiv teori i stor grad gjeldene i dagens samfunn (Mortensen & Jegerstedt, 2008).

Mortensen og Jegerstedt (2008) hevder at ved å marginalisere andre former for seksualitet så vil den dominerende heteroseksualiteten bli sett på som det riktige og naturlige. Når en kultur fremstiller noe som det normale, så vil det skje på bekostning av grupper som faller utenfor, som dermed blir ekskludert og ignorert. Derfor ønsker skeiv teori å utfordre det heteronormative samfunnet for å endre på den gjeldene maktbalansen (Mizzi & Byrne, in press.). Watson (2005) presiserer at der det blir utført makt, vil det også være mulighet for å gjøre opprør. Dette er et poeng som kan være aktuelt med tanke på problemstillingen min. Bakgrunnen for dette er at mediene kan fremstille LHBT+-utøvere på en måte som utfordrer tanken om heterofil som det naturlige, og at de dermed ønsker å endre maktbalansen og bidra til å gjøre opprør.

Et annet sentralt moment knyttet til heteronormativitet er bruken av betegnelsen «komme ut av skapet». FRI (u.å.-c) beskriver begrepet som en måte å fortelle at man har en annen seksuell orientering enn heteroseksualitet, da heteroseksuell er det som forventes at man er. Larsen et al. (2005) viser til Sedgwick (1990) når de poengterer at på en side så kan det å «komme ut av skapet» være positivt, fordi det blant annet kan virke frigjørende. På en annen side så har LHBT+-personer dermed blitt tvunget inn i skapet i utgangspunktet. Dette gjør at LHBT+-personer må forklare seg når de forteller

om seksuell orientering, mens heterofile personer slipper å begrunne dette. Dette kan være med å forsterke synet på LHBT+-personer som avvik (Larsen et al., 2005).

Heteronormativitet kan bidra til en følelse av annerledeshet ved at heterofili blir sett på som en målestokk i samfunnet. Et annet element som står sentralt innenfor skeiv teori, og som også kan fremme annerledeshet er entydig kategorisering.

2.2.4.2 Entydig kategorisering

Hva entydig kategorisering innebærer skal bli forklart i dette delkapittelet. Et eksempel på entydig kategorisering er det Larsen et al. (2005) omtaler som vår kultur sitt seksuelle system, «scienta sexualis». Dette systemet innebærer en kategorisering av individer, og seksuelle preferanser skiller kategoriene fra hverandre. Dette kan illustreres gjennom skillet man har mellom heterofile personer og LHBT+-personer. Skreiv teori kritiserer dette systemet for at seksualitet blir sett på som en egenskap, mens skreiv teori ser på seksualitet som handlinger (Larsen et al., 2005). Teorien fremmer derfor å utfordre de sosialt konstruerte og etablerte kategoriene, samt sosiale hierarkier (Mizzi & Byrne, in press.). Målet med dette er at flere typer seksualitet skal bli synlige i samfunnet (Kristiansen & Pedersen, 2003). I mitt forskingsprosjekt kan det være interessant å se om mediene fremstiller LHBT+-utøvere på en måte som bidrar til å opprettholde denne kategoriseringen.

Innenfor skeiv teori ønsker man altså endringer så det ikke lenger er noen seksuelle orienteringer som blir sett på som unaturlige. Et sentralt poeng bli dermed at det ikke er naturlig at individer blir plassert i ulike grupper (Watson, 2005). Watson (2005) viser til Sedgewick (1990) når hun poengterer at skeiv teori fremmer rom for stort mangfold og at folk sine opplevelser ikke er like. På bakgrunn av dette har jeg vært bevisst med tanke på hvilket begrep jeg har brukt når jeg omtaler utøvere som ikke er heterofile. Men jeg bidrar samtidig til at «scienta sexualis» blir opprettholdt, fordi jeg kategoriserer heterofile personer som en gruppe, og LHBT+-personer som en annen gruppe. Betegnelsen LHBT+ er allikevel mer flytende, og setter ikke folk i bås på samme måte, da det gir rom for å innebære ulike former for kjønn og seksualiteter.

Fordi seksualitet skal ses i sammenheng med egne ønsker og ikke med en forhåndsbestemt seksuell identitet, så fremmes det i lys av skeiv teori altså kritikk mot

entydige identitetskategorier. Det å bruke betegnelse lesbisk eller homofil når man omtaler alle LHBT+-personer er eksempler på dette (Kristiansen & Pedersen, 2003). Å bruke begrepene kan dermed være med å opprettholde ulike identitetskategorier (Mizzi & Byrne, in press.; Watson, 2005). Hvis mediene er med på å opprettholde identitetskategoriene så kan det gjøre at de bidrar til at forhåndsbestemte egenskaper knyttet til seksualitet blir opprettholdt.

Et annet sentralt poeng ved skeiv teori og kategorisering er at man kunne sett annerledes på seksualitet dersom samfunnet hadde vært konstruert annerledes. Grunnen til dette er at det å være en LHBT+-person og en heterofil person ikke er to nøytrale kategorier, men heteronormativitet blir allikevel både konstruert og rekonstruert. Et bedre seksuelt system vil i følge skeiv teori kunne oppstå om man ikke deler inn seksualitet i de to gruppene. Dette er også et viktig poeng for individer som ikke identifiserer seg med noen av gruppene (Larsen et al., 2005). Larsen et al. (2005) poengterer at disse kategoriene er sosialt konstruerte og kan forandres, og teorien representerer derfor et perspektiv som er uenig i at identitetskategorier skal bli fremstilt som fast og lite dynamisk (Sykes, 2006). Hvis man ikke hadde hatt kategoriseringen av seksualiteter så kunne det vært lettere for utøvere å være åpne om at de er tiltrukket av det samme kjønn, eller tiltrukket av begge. På denne måten kan man si at uansett hvordan media fremstiller LHBT+-utøvere på så vil det føre til at de blir plassert i en kategori.

Et gjennomgående poeng i dette delkapittelet har vært at kategorisering kan føre til at LHBT+-personer blir plassert i en som man ikke kjenner seg igjen i, eller som man ikke har valgt selv. Dette kan svekke mangfoldet av seksualiteter. Mangfold er et sentralt poeng i den neste delen av beskrivelsen av skeiv teori, fordi performativitet skal bli presentert.

2.2.4.3 Judith Butler og performativitet

Som nevnt innledningsvis til dette kapittelet så finnes det forskjellige måter å se på kjønn på. En av de mest sentrale forskerne innenfor feministisk kjønnsforskning (Jegerstedt, 2008) og skeiv teori er Judith Butler (Mortensen & Jegerstedt, 2008). Butler stiller seg kritisk til biologisk kjønn, som nevnt tidligere går ut på at man er født som mann eller kvinne og at det legger føringer for hvordan man ser på seksualitet og sin egen identitet. Det blir også presisert at Butler mener at det sosiale kjønn skaper

illusjoner om at det biologiske kjønn er det mest naturlige (Jegerstedt, 2008). At seksuell identitet blir sett på som noe fastsatt og uforanderlig blir kritisert innenfor dette perspektivet, fordi målet er heller at det analyseres som noe mangfoldig (Mortensen & Jegerstedt, 2008).

Larsen et al. (2005) presiserer at Judith Butler (1999;1993) videreutviklet et av poengene til Foucault, som innebar at seksualitet ikke er noe man er, men det er noe man gjør. Skeiv teori fremmer et syn på seksualitet som tilsier at seksuell atferd er en sosial konstruksjon, og noe man lærer seg (Jakobsen, 2010b). Dette prinsippet kan også kobles opp mot kjønn, og Mizzi og Byrne (in press.) tar utgangspunkt i Judith Butler når de forklarer at kjønn blir performativt. Det vil si å gjøre kjønn, altså at man praktiserer kjønn sitt på bakgrunn av sosiale regler og roller man har. Kjønn blir på denne måten noe sosialt konstruert. Det innebærer et perspektiv som illustrerer at det ikke finnes én fast kjønnsidentitet, fordi man gjør kjønn, så det vil dermed alltid være i forandring (Mizzi & Byrne, in press.). Kjønn blir gjort gjennom handlinger og måten vi snakker om kjønn på (Jegerstedt, 2008).

Hvordan man både skriver og snakker om seksualitet kan påvirke hvordan man ser på ulike seksualiteter (Kristiansen & Pedersen, 2003), og Jakobsen (2010a) trekker frem at identitet blir formet gjennom språk. Dermed kan språket være disiplinerende og plassere folk i kategorier. Dette er et sentralt poeng med tanke på problemstillingen min, fordi media kan være disiplinerende og sette individer i båser gjennom måten de fremstiller LHBT+-utøvere på.

I delen av teorikapittelet som handler om skeiv teori så har elementer som heteronormativitet, kategorisering og performativitet blitt presentert for å beskrive det kritiske blikket skeiv teori har på det heteronormative samfunnet. Men det finnes også kritiske blikk som er rettet mot skeiv teori. Kritikken rettet mot skeiv teori er nødvendig å ta for seg, ikke bare fordi det kan vise svakheter ved teorien, men jeg må også ha den i bakhodet når skal knytte teorien opp mot resultatene fra analysen av medietekstene.

2.2.4.4 Kritikk

Som nevnt tidligere så blir begrepet «skeiv» kritisert. I utgangspunktet skulle begrepet fremme grupper som ikke representerte de heterofile, og det skulle være et mer

inkluderende ord. Det har i følge Kristiansen og Pedersen (2003) heller blitt til et begrep som forbindes med det å være homofil eller lesbisk, og ikke lenger gjelder andre skeive seksualiteter, som bifile for eksempel. Begrepet har dermed blitt en annen måte å si lesbisk eller homofil på (Kristiansen & Pedersen, 2003). En retning innenfor skeiv teori, queer-punk, hevder at homofile og lesbiske ikke burde inngå i begrepet «skeiv». Dette fordi de poengterer at lesbiske og homofile kan plasseres innenfor det normative, og at de er med på å fremme det heteronormative systemet. Begrunnelsen for dette er at de støtter seg til normative tankemønstre og klassifikasjonssystemer. Dette gjelder lesbiske og homofile som ønsker å leve og ha de samme rettighetene som de som lever i et heterofilt forhold (Kristiansen & Pedersen, 2003).

Som nevnt tidligere kan språk være disiplinerende og plassere individer i kategorier (Jakobsen, 2010a). Hvis man ikke ønsker å bli plassert i en kategori, så kan måten man uttrykker seg på gjøre at man blir misforstått. Grunnen til dette er at man ikke nødvendigvis blir forstått som en person som vil ta avstand til skillet mellom ulike seksualiteter, men heller blir forstått som en person som vil fremstå som heterofil og sitter inne med en frykt for å være åpen (Kristiansen & Pedersen, 2003). Det blir presisert at «ønsket om å gjøre seg ubestemmelig kan føre til at man gjør seg selv uforståelig» (Kristiansen & Pedersen, 2003, s. 5). På denne måten vil ikke poengene med skeiv teori og å unngå entydig kategorisering komme frem.

Skeiv teori fremmer et syn på seksualitet som at den seksuelle identiteten ikke er viktig for å skildre hvem man er. Hvis det ikke var tilfellet, så hadde ikke det å være åpen om seksuell orientering vært viktig for å fremme hvem man er som person og identiteten man vil ha. Teorien har også blitt kritisert for å kun se på seksuelle identiteter som noe negativt og begrensende, og ikke tar med i betraktningen at det også kan være retningsgivende for en selv og mennesker rundt. Selv om seksuell identitet ikke er avgjørende for at individer skal kunne uttrykke hvem de er som person eller hva de liker, så kan hva slags seksuell identitet man har allikevel spille en rolle for mange (Kristiansen & Pedersen, 2003).

Gjennom dette kapittelet har et bredt spekter av teoretiske tilnærminger blitt presentert, og temaene som har blitt skrevet om skal tas opp igjen når jeg diskuterer funnene fra

analyseprosessen. Dette bringer meg over i neste del av oppgaven som skal beskrive den metodiske fremgangsmåten nærmere.

3. Metodisk tilnærming

Jeg skal innlede dette kapittelet med å beskrive hva konseptet metode innebærer. Everett og Furseth (2012) viser til Auberts (1972) når de definerer metode på følgende måte: «[...] en fremgangsmåte, et middel til å løse problemer og komme frem til ny kunnskap. Et hvilket som helst middel som tjener dette formålet, hører med i arsenalet av metoder» (Everett & Furseth, 2012, s. 128).

Dette kapittelet skal se nærmere på valg og begrunnelse av paradigmatisk retning, hva kvalitativ metode innebærer, hva slags utvalg jeg skal benytte meg av, samt utforming og gjennomføring av analysen. Deretter skal jeg beskrive ulike kvalitetskriterier og avslutningsvis drøfte etiske overveielser. Bakgrunnen for at jeg skal presentere disse elementene er at de til sammen kan gi et bilde av hvordan masteroppgaven har blitt gjennomført, og mine refleksjoner rundt dette. De refleksjonene som har blitt gjort kan blant annet være avhengig av hvilket paradigme jeg har definert meg innenfor.

3.1 Paradigmatisk retning

Den paradigmatisk retningen jeg har valgt er det hermeneutiske. Jeg skal først beskrive hva hermeneutikk innebærer, før jeg knytter paradigmatet opp mot min oppgave og problemstilling. Thisted (2018) trekker frem at det hermeneutiske paradigmatet er en del av den humanistiske tradisjon hvor man tar for seg menneskelige forhold. Hva slags perspektiv man har på virkeligheten er avhengig av hva slags vitenskapelig tradisjon man definerer seg innenfor, fordi virkeligheten er mangfoldig og kompleks.

Hermeneutikk betyr fortolkning, og man søker å forstå meningen i budskapene man analyserer. At jeg ønsker å forstå den sosiale virkeligheten er også sentralt (Østergaard, 2013). Sannhetene man oppnår er avhengig av kontekst, og det legges vekt på at det ikke finnes én universell sannhet, men at de kan tolkes på ulike nivåer (Thagaard, 2013).

Grunnen til at jeg søker en hermeneutisk tilnærming er fordi jeg fortolker medietekster. Analysen vil innebære å tolke fremstillingen av LHBT+-utøvere i mediene, og når jeg skal analysere tekstene så kan jeg ikke komme med absolutte sannheter, men må fortolke det som journalistene har skrevet. Fordi denne tilnærmingen ikke søker én

sannhet så er språkbruk i masteroppgaven av stor betydning, da et for bastant språk kan gi inntrykk av at det er den eneste riktige tolkningen.

Det er når man ikke forstår at man tolker, fordi man ønsker å oppnå forståelse (Føllesdal & Walløe, 2000). Gjennom blant annet språk og sosiale situasjoner søker man forståelse, fordi språk og sosiale situasjoner er meningsbærende (Lægreid & Skorgen, 2014). Det finnes flere sirkulerende systemer for å skape forståelse, og en av dem er subjekt-objekt sirkelen. Man skaper forståelse gjennom objektet man skal forstå ved å se på kontekst, egenskaper, samt delene og helheten. For å skape forståelse er det også viktig å ta utgangspunkt i egen subjektiv virkelighet (Ridderstrøm, 2018). I mitt forskningsprosjekt er dette sentralt, da jeg både ser på hvilken tid teksten er skrevet i, hvordan teksten er formulert og hvem som har skrevet den. Utgangspunktet for tolkningen min er også avhengig av teorien jeg benytter meg av, samt kunnskapen og erfaringene jeg sitter med. Dette blir påvirket av det som i Føllesdal og Walløe (2000) beskrives som forståelseshorisont. Forståelseshorisont innebærer at man har holdninger og oppfatninger man ikke tenker over, men som påvirker hvordan man betrakter en tekst for eksempel. Dette kan gjøre at jeg analyserer medietekstene på en annen måte enn det en annen person ville gjort, fordi vi tolker forskjellig.

Brodersen, Bråten, Reiersgaard, Slethei, og Ågotnes (2007) poengterer at mennesker generelt må tolke, og når det er noe man ikke forstår så må man sette det i en sammenheng. Konteksten er derfor sentralt, og språket har variasjoner som må tolkes i den riktige konteksten, fordi et budskap kan ikke overføres direkte gjennom språk (Ridderstrøm, 2018). Ridderstrøm (2018) viser til Lüdeke, (2011) når han skriver at «ingen bevissthet er *umiddelbart* tilgjengelig for en annen bevissthet» (Ridderstrøm, 2018, s. 4). Et eksempel kan være at en journalist bruker ordet «homofil». Han kan med det ordet mene både lesbiske og andre LHBT+-personer, mens andre kan automatisk tenke på kun mannlige homofile. Dette illustrerer viktigheten av å se det journalistene skriver i kontekst, og at språket eller måten man ønsker å formidle noe på kan føre til misforståelser mellom mennesker (Ridderstrøm, 2018). Konteksten mediene er skrevet i kan også være viktig å være oppmerksom på da det kan være ulike faktorer som kan påvirke medienes fremstilling av LHBT+-utøvere. Et eksempel på dette kan være at de ønsker å fange oppmerksomheten til leserne og er under et stort tidspress, og det er en

mulighet for at de hadde fremstilt LHBT+-utøvere på en annen måte i en annen kontekst.

Begrepet «dobbel hermeneutikk» som er utviklet av Antony Giddens, går ut på at samfunnsforskere fortolker virkeligheten til personer som allerede har fortolket virkeligheten sin. Fordi jeg skal undersøke hvordan mediene fremstiller LHBT+-utøvere så vil jeg bruke dobbel hermeneutikk, fordi jeg fortolker det journalistene har tolket. Trippel hermeneutikk går ut på at man ikke bare fortolker det andre har tolket, men også leter etter skjulte og ubevisste prosesser. Det er altså en kritisk tolkning (Fangen, 2015). Dette er et sentralt poeng i mitt forskningsprosjekt fordi jeg benytter meg av skeiv teori, og ønsker å undersøke om journalistene bevisst eller ubevisst fremmer blant annet heteronormativitet. Paradigmet jeg definerer meg innenfor kan altså avgjøre hvordan jeg ser på virkeligheten. Hvordan resultatene blir tolket og fremstilt kan også være avhengig av forskningsmetoden jeg benytter meg av.

3.2 Valg av forskningsmetode

Jeg har valgt en kvalitativ tilnærming fordi jeg gjennom problemstillingen min ønsker å se på hvordan mediene fremstiller LHBT+-utøvere. Kvalitative metoder innebærer blant annet at man ønsker å forstå sosiale fenomener, og for å oppnå forståelse blir det å fortolke sentralt (Thagaard, 2013). Kvalitative metoder kjennetegnes også ved data som inneholder ord, setninger og fortellinger (Jacobsen, 2005). Det blir i Grimen og Ingstad (2008) også trukket frem at i kvalitativ forskning så søker man å forstå hvordan samfunnet og ulike kulturer fungerer. En fordel man får ved å benytte seg av kvalitativ forskningsmetode generelt er at det er rom for åpenhet og fleksibilitet. Dette fordi man kan endre måten man samler inn data på underveis (Johannessen, Christoffersen & Tufte, 2010). Dette er hensiktsmessig med tanke på mitt prosjekt, fordi jeg for eksempel ikke vet hvor stort utvalg jeg burde benytte meg av på forhånd. Dette skal jeg komme nærmere inn på i delkapittel 3.3.

For å svare på problemstillingen har jeg valgt å benytte meg av dokumentanalyse. Kvalitativ dokumentanalyse går ut på at man ikke samler inn data fra et felt, men bruker dokumenter som er skrevet for et annet formål enn det forskeren skal bruke det til. Ordet dokument innebærer alle skriftlige kilder som man kan benytte seg av og har tilgang på. Når man anvender kvalitativ dokumentanalyse er det vesentlig å være klar

over at man må analysere tekstene i forhold til konteksten de er skrevet i (Thagaard, 2013).

En fordel med å benytte seg av dokumentanalyse av medietekster er at jeg har fått tilgang til det feltet jeg ønsker. Kvalitativ dokumentanalyse kan altså være den mest hensiktsmessige metoden for meg å bruke når jeg ønsker å undersøke hvordan mediene fremstiller LHBT+-utøvere. For å kunne utforske hvordan medier fremstiller LHBT+-utøvere så trenger jeg også et utvalg som begrenser og definerer hvilke medier som skal analyseres og antall tekster.

3.3 Utvalg

Når jeg skal definere og begrense et utvalg kan det være hensiktsmessig å starte med å presentere utvalgskriteriene, som innebærer blant annet begrunnelse for valg av aviser. Deretter skal jeg presentere hvordan jeg har gått frem for å velge antall artikler jeg har benyttet meg av.

3.3.1 Utvalgsriterier

Når det kommer til å velge ut aviser så har jeg valgt et strategisk utvalg. Strategisk utvalg er også det som er mest hensiktsmessig å gjøre ved en rekke andre kvalitative studier. Dette innebærer at jeg valgte medietekster på bakgrunn av det som passet til problemstillingen og de teoretiske perspektivene jeg har benyttet meg av (Thagaard, 2013). Utvalget mitt er strategisk fordi jeg valgte ut avisene jeg skulle analysere og jeg hadde en baktanke med valget. Avisene jeg har valgt er Aftenposten og Dagbladet. Dette er to riksdekkende aviser (Aftenposten, u.å.; Pettersen, 2016), som innebærer at avisene selges overalt i landet, og dekker saker fra hele nasjonen, samt utenlandske saker. Bakgrunnen for valg av riksdekkende aviser var at jeg fikk analysert tekster som omhandlet personer fra hele landet, og ikke kun personer som bodde eller kom fra én region. Ved å benytte seg av riksdekkende aviser så kunne det også være større sannsynlighet for at idrett og seksualitet ble skrevet om, da de tok for seg et større område.

Politisk ståsted er også et element som har påvirket valg av aviser. Aabø (2017) skriver at pressehistorisk så har det vært tradisjoner for både partiaviser og at aviser støtter enkelte partier. Remen og Randen (2015) skriver at Aftenposten har tidligere blitt sett

på som en avis som sympatiserer med den politiske høyresiden, mens Dagbladet har blitt sett på som en avis som var rettet mot partiet Venstre frem til slutten av 1970-tallet. Det har allikevel blitt en avpolitisering av norske aviser, og for å nå flere lesere har avisene ønsket å gå vekk fra å ha en politisk forankring (Aabø, 2017). At en avis tradisjonelt tilhører Venstre og den andre Høyre er også en grunn til at jeg har valgt disse to avisene, og det kan være interessant å se om dette er noe som gjenspeiler medietekstene jeg skal analysere.

Lesertallene for Dagbladet som nettavis lå på 1.166.000 pr. dag, mens tallet lå på 816.000 for Aftenposten i 2017 (Medienorge, 2018b). Når det kom til papiravis så lå Dagbladet sitt opplag på 39.362, mens Aftenposten sitt opplag lå på 140.655 i 2017 (Medienorge, 2018c). Dette innebærer at Dagbladet er Norges nest største nettavis (Medienorge, 2018a), mens Aftenposten er Norges største papiravis (Medienorge, 2018c). Dagbladet kan ofte bli sett på som en tabloidavis, noe som innebærer journalistikk som kan bli sett på som underholdene og spektakulær. Aftenposten gikk over til tabloidformat i 2005, men regner seg allikevel ikke som en tabloidavis innholdsmessig (Brekke, 2011).

Når det kommer til hva slags type medietekster jeg har analysert så valgte jeg å benytte meg av medietekster i papirformat, og dette var en måte å begrense utvalget på. Everett og Furseth (2012) kommenterer også at det er mulig å begrense utvalget ved å snevre inn antall databaser, så jeg valgte å benytte meg av én database da jeg skulle finne medietekster. Jeg valgte derfor å analysere medietekster fra Retriever, som er en database hvor jeg får tilgang til alle papiraviser gjennom abonnementet som biblioteket til Norges idrettshøgskole har. Retriever er en database hvor jeg kunne søke på artikler fra begge avisene samtidig og velge tidsrom. At retriever kun sporer opp medietekster fra papiraviser var også en grunn til at jeg ikke valgte medietekster fra nettutgavene. En konsekvens av dette er at det kan være saker som ble publisert i nettavisen som ikke ble inkludert i papiravisen som jeg dermed ikke fikk tilgang på.

En avis inneholder mange kategorier som sport, nyheter og kultur. Den inneholder også ofte ulike typer sjangere eller ulike typer medietekster som portrettintervju, kronikker og nyheter. Jeg har valgt å analysere tekster som kan stå i ulike deler av avisen, og jeg har også valgt å ikke ta hensyn til hvilken sjanger eller type medieteksten er. Teksten

må derimot handle om LHBT+-idrettsutøvere. Bakgrunnen for at jeg benytter meg av ulike sjangere er at forskjellige sjangere kan påvirke hva journalisten spør om, og jeg ønsket å få et så helhetlig bilde som mulig av hvordan journalistene fremstiller LHBT+-utøvere. Jeg måtte derfor være klar over at journalistene kunne hatt ulike forutsetninger innenfor de ulike sjangerne. Et eksempel kan være at om man skriver et dybdeintervju så har man lenger tid på seg og kan ha satt seg grundigere inn i temaet enn når man skal lage en nyhetsartikkel med kort innleveringsfrist.

Jeg valgte å ikke begrense utvalget til en spesifikk idrett da jeg analyserte. Bakgrunnen for dette var at jeg ønsket å se på tendensen i ulike idretter. Jeg valgte også å ikke begrense utvalget til å kun ta for seg norske idrettsutøvere, da det kunne være interessant å se om mediene formulerte seg annerledes hvis de omtalte saker som var internasjonale. Et annet valg som måtte tas var om jeg skulle begrense utvalget i form av å kun ta for meg et bestemt kjønn. Det valgte jeg å ikke gjøre fordi jeg ønsket å se om mediene fremstiller kjønnene forskjellig.

Jackson (2013) viser til Wenner (1989) når han poengterer at sport tiltrekker seg et stort publikum. Dette på grunn av faktorer som at det er sosial aksept for å vise følelser i idrett, at det er ofte dramatisk involvert, samt det fremmer konkurranse og store prestasjoner. Dette kan altså være elementer som gjør at sport er et viktig salgsobjekt for mediene (Jackson, 2013). Jeg valgte å ta for meg artikler som i utgangspunktet omhandlet medietekster knyttet til toppidrett, da toppidrettsutøvere ofte blir sett på som forbilder, og disse sakene selger mer, som gjør at det finnes flere nyhetssaker om det. Jeg valgte allikevel å inkludere et par artikler som ikke skrev om toppidrettsutøvere, men som allikevel omhandlet LHBT+-utøvere og idrett. Bakgrunnen for dette er at disse artiklene også tok opp problemstillinger knyttet til LHBT+ og idrett som jeg synes det var hensiktsmessig å diskutere.

Utvalgsriteriene som har blitt presentert har altså bidratt til å begrense utvalget til å omhandle medietekster fra de to riksdekkende avisene Aftenposten og Dagbladet. Medietekstene var trykket i papiravis og de hadde idrett og LHBT+-utøvere som tema. Medietekster fra alle deler av avisen og ulike sjangere var inkludert. Å skulle analysert alle medietekster som finnes innenfor disse utvalgsriteriene hadde blitt et for stort

omfang, så neste delkapittel skal ta for seg begrensning av antall medietekster som har blitt analysert.

3.3.1.1 Begrensning av medietekster

Målet med utvalget av medietekster er at de skal kunne bidra til å undersøke problemstillingen min (Thagaard, 2013). Everett og Furseth (2012) poengterer at man må reflektere nøye over hvor stort utvalg man skal ha, og et for svært materiale vil være vanskelig å arbeide ut ifra. Dette er en utfordring fordi det er vanskelig å vite hvor mange artikler man trenger, og hvor stort tidsrom man må ta utgangspunkt i for å få nok artikler. Thagaard (2013) presiserer at utvalget ikke må være så stort at man ikke kan gjøre grundige analyser, da kvalitative forskningsprosjekter ofte kjennetegnes ved at man går i dybden når man undersøker sosiale prosesser. Hvis utvalget var for stort kunne jeg risikert at det ble for mye å håndtere. Samtidig kunne for få medietekster ført til at analysen ikke hadde et godt nok grunnlag.

En mulig løsning var derfor å prøve seg frem. Thagaard (2013) skriver i den forbindelse om en metode kalt «metningspunkt». Dette innebærer at man synes rekrutteringen av utvalg er bra nok når man ikke lenger føler at medietekstene tilfører ny kunnskap eller gir en annen forståelse til fenomenet. På bakgrunn av dette bestemte jeg hvor stort utvalget skulle være underveis i forskningsprosessen, som innebar at jeg ikke hadde bestemt meg for antall artikler da jeg begynte å analysere medietekstene. En fordel ved å bruke metningspunktmetoden var at jeg kunne tilpasse utvalget underveis. Samtidig så var det krevende å sette en grense for når jeg hadde nok artikler, da jeg følte at temaet alltid kunne belyses enda mer.

Et annet element som jeg måtte ta stilling til var om jeg skulle analysere tilfeldige nyhetsartikler fra Dagbladet og Aftenposten som omhandlet LHBT+-utøvere, eller om jeg skulle lese artikler på forhånd og velge ut de jeg så at kunne passe inn i oppgaven min, og deretter analysere til jeg nådde et metningspunkt. Jeg valgte å ikke lese artiklene jeg brukte på forhånd, da jeg mener at å finne ut at teorien ikke kunne kobles opp mot analysen hadde vært et funn det og. Å velge ut de som jeg visste passet til teorien kunne potensielt gjøre at jeg kom frem til feil konklusjon, og at jeg fant det jeg ville fremfor det som i størst mulig grad stemte med slik situasjonen faktisk er.

Det jeg derimot måtte gjøre var å sette en grense for hvor gamle artiklene skulle være. Som nevnt tidligere i oppgaven så har det skjedd en utvikling blant journalister siden Joshanu åpnet seg opp om sin seksuelle orientering på 1990-tallet, og homofobi er ikke lenger akseptert (Bernstein & Kian, 2013). Hvis jeg hadde hatt med artikler skrevet på 1990-tallet så kunne jeg dannet et bilde av mediene sin fremstilling som ikke stemmer med virkeligheten i dag. Det skal allikevel sies at jeg ikke vet om norske medier fremstilte LHBT+-utøvere på samme måte på 1990-tallet som utenlandske medier gjorde. Jeg endte allikevel opp med at jeg begrenset utvalget til å ikke gå lenger tilbake i tid enn 2010 for å sikre at artiklene jeg brukte stemte overens med nåtidens holdninger.

3.4 Analyse

Etter at utvalget hadde blitt definert så måtte jeg finne ut hvordan jeg skulle analysere medietekstene. Dette delkapitlet skal først presentere analysemodellene jeg har benyttet meg av, og deretter forklare hvorfor de ulike spørsmålene i analyseskjemaet er relevant for problemstillingen. Analyseprosessen skal også bli beskrevet som innebærer at jeg forklarer hvilke søkeord jeg har brukt og hvordan jeg har gått frem underveis. Disse elementene er viktig å redegjøre for så jeg viser åpenhet, noe som er vesentlig for at andre skal kunne vurdere hvordan de synes kvaliteten på forskningsprosjektet mitt er. Dette kommer jeg også nærmere tilbake til under delkapittel 3.5.

Analyseskjemaet jeg har utarbeidet er inspirert av Lundgren, Ney, og Thurén (1999) sin massmedieretoriske analysemodell. Den massemedieretoriske analysemodellen tar for seg elementer fra flere ulike typer tekstanalyse, men alle typene har trekk ved seg som kan være hensiktsmessige i analyse av medietekster (Lundgren et al., 1999). Jeg har inkludert enkelte spørsmål fra modellen deres, men ikke lagt vekt på retorikk. I tillegg benytter jeg meg også av Fairclough sin kritiske diskursanalyse (Markula & Silk, 2011), og jeg har også med begrepet «situasjonskontekst» fra Hågvar (2007) sin analysemodell.

Situasjonskontekst innebærer hva slags posisjon saken har og om det blir skrevet mye om temaet. Det innebærer altså omgivelsene i samfunnet på tidspunktet teksten ble skrevet på. Å tolke tekster i lys av konteksten den er skrevet i er også et sentralt poeng innenfor hermeneutikk. Konteksten kan også påvirke hvordan journalistene fremstiller LHBT+-utøvere, fordi den blant annet kan si noe om motivet mediene har.

Situasjonskontekst kan illustreres gjennom at medietekster blir skrevet samtidig som det for eksempel er Oslo Pride (feiring av mangfold og forelskelse for LHBT+-personer) (FRI Oslo og Akershus, u.å.-b).

Østbye, Helland, Knapskog, Larsen, og Moe (2013) trekker frem at det finnes flere måter å analysere tekster på. Den tekstanalytiske metoden man benytter seg av er avhengig av problemstilling og interesser. Paradigmet man er en del av kan også ha innvirkning på hva slags analyseverktøy man velger (Markula & Silk, 2011). Det hermeneutiske paradigmet kan passe sammen med elementer fra analyseskjemaet til Lundgren et al. (1999). Bakgrunnen for dette er at massemedieretorikk innebærer tolkning og at elementer som sin egen forforståelse og kunnskap kan også ha innvirkning på tolkningsprosessen (Hultén, 2000). Dette er også sentrale poenger innenfor hermeneutikken, så på denne måten kan elementer fra denne analysemodellen passe inn under paradigmet jeg har valgt å definere meg innenfor.

Jeg har laget oppsettet til analysemodellen selv i form av innhold i de ulike kategoriene og rekkefølgen på de ulike spørsmålene. Ikke alle punktene i analyseskjemaet har vært like relevante å ta for seg i alle medietekstene, fordi ingen nyhetsartikler er like, og Lundgren et al. (1999) trekker frem at analyseskjemaet derfor må være fleksibelt.

Den første delen av analyseskjemaet har jeg valgt å kalle «introduksjon». Denne kategorien inneholder følgende punkter:

- Navn på avis, dato:
- Forfatter:
- Sjanger og seksjon:
- Antall ord:
- Situasjonskontekst:

Bakgrunnen for at jeg inkluderte disse punktene var at jeg på denne måten kunne få oversikt over artikkelen i forhold til tiden den var skrevet i. Jeg valgte å inkludere navn på journalisten fordi jeg ønsket å se om ulike kjønn fremstilte LHBT+-utøvere på forskjellige måter, og om det var de samme forfatterne som skrev om temaet. Jeg valgte som nevnt tidligere å benytte meg av ulike typer avisartikler, så derfor inkluderte jeg type sjanger også. Hågvar (2007) trekker frem i sin analyseguide at man innledningsvis burde redegjøre for medieteksten sin situasjonskontekst. Situasjonskonteksten er et

sentralt poeng å inkludere i analyseskjemaet fordi den kan både påvirke innholdet i artikkelen, men den kan også være grunnen til at medieteksten ble skrevet i utgangspunktet. Situasjonsteksten kan også gjøre at forfatterne av medietekstene ønsker å fremstå på en spesiell måte.

Den andre delen av analyseskjemaet heter «layout» og består av følgende punkter:

- Hvilke assosiasjoner gir bildene?
- Samspill mellom bildet og teksten som helhet?

Jeg valgte å analysere bildene i avisartikkelen som tekst fordi et bilde er svært synlig og i fokus. Det kan dermed vise hva journalisten har lagt ekstra vekt på. Hvis det ikke er samspill mellom teksten og bildet så kan journalisten for eksempel fremme et skjult budskap gjennom bildet, og temaet i teksten kan få mindre betydning når bildet ikke samsvarer med budskapet.

Den tredje kategorien i analyseskjemaet mitt har jeg valgt å kalle for «innhold», og den består av følgende punkter:

- Hva handler teksten om?
- Hvilke kilder har blitt brukt og hvem får uttale seg?
- Forenkles skildringen av handlingen med lite fakta eller enkle ord?

Å notere ned hva teksten handlet om gjorde jeg fordi det var vesentlig for å få oversikt, og det gjorde det lettere å analysere resten av teksten. Hva slags kilder og informanter som ble brukt i medietekstene valgte jeg å inkludere i analyseskjemaet fordi jeg ønsket å undersøke om jeg kunne se et mønster i hvem som ble intervjuet. Det innebar om journalistene fremstilte teamet annerledes ut ifra elementer som kjønn, kjendisstatus og faglig ekspertise. Jeg ønsket altså å undersøke om hvem som ble intervjuet påvirket hvordan mediene fremstilte LHBT+-utøvere. Bakgrunnen for at jeg valgte å inkludere om handlingen ble forenklet ved bruk av enkle ord eller lite fakta var fordi det kan påvirke hvordan de fremstiller LHBT+-utøvere. Dette punktet var også sentralt å redegjøre for fordi om journalisten har satt seg inn i temaet og viser til fakta kan potensielt bidra til å gi informasjon og lærdom til befolkningen.

Den fjerde kategorien i analyseskjemaet valgte jeg å kalle «vinkling». Denne inneholder følgende punkter:

- Hva har journalisten fokus på? Hva blir ikke nevnt?
- Blir intervjuobjektene fremstilt som aktører eller ofre?
- Stereotypier? Kvinner vs. menn, homofile vs. heterofile. Gir journalisten aktørene visse egenskaper?

Å ta for seg hva journalisten la vekt på og hva som ikke ble nevnt har blitt inkludert i analyseskjemaet fordi det potensielt kan peke på hvor fokuset til journalisten lå, som kunne bidra til å forklare hvordan mediene fremstiller LHBT+-utøvere. Det kunne også det faktum å peke på det journalisten valgte å ikke ta med, da det kunne si noe om hvordan journalisten ønsket å vektlegge noen temaer fremfor andre. Om intervjuobjekter ble fremstilt som aktør eller offer ble inkludert fordi hvis forfatteren ikke fremstilte LHBT+-utøvere som en aktør, men ett offer, så kunne det bidratt til å forsterke synet på LHBT+-utøvere som en undergruppe, noe skeiv teori kritiserer (Larsen et al., 2005). Å avdekke om journalistene brukte stereotypier var det siste punktet i denne kategorien. Bruk av stereotypier kan være med å sette ulike kjønn og seksualiteter i bås, og det kan da være med å fremstille LHBT+-utøvere på en måte som de ikke kjenner seg igjen i.

Den femte kategorien i analyseskjemaet mitt valgte jeg å kalle «språk». I denne kategorien valgte jeg å ta med følgende punkter:

- Spesielle ordvalg/ytringer eller setninger?
- Hva slags ytringsverb benyttes?
- Dramatiserer journalisten?

Punktet «spesielle ordvalg» valgte jeg å inkludere fordi jeg ønsket å finne ut om det kunne være ord som journalisten brukte som påvirket hvordan LHBT+-utøvere ble fremstilt. Dette kan illustreres gjennom om forfatteren for eksempel brukte ordet «lesbisk» om kvinnelige utøvere uten å vite om utøveren egentlig hadde en seksualitet som bifil. Dette punktet var også interessant å inkludere fordi en mulig konsekvens kunne være at utøvere ble satt i bås de ikke hadde definert seg innenfor, selv om dette ikke behøvde å være baktanken til journalisten i utgangspunktet. Ytringsverb valgte jeg også å inkludere fordi om en journalist for eksempel skrev «føler» eller «påstår»

istedenfor «sier» så kunne journalisten gi inntrykk av at det informanten sa ikke stemte, eller at det ikke var hold i det informanten ytret. Et siste punkt jeg valgte å inkludere i kategorien språk var om journalisten dramatiserte. Bakgrunnen for at jeg har tatt med dette punktet er at jeg ønsket å undersøke om forfatterne brukte dramatiserende ord som kunne få en hendelse eller ytring til å virke mer spektakulær enn den egentlig var.

Den siste kategorien valgte jeg å kalle «teori», og inneholder følgende to punkter:

- Skeiv teori: Heteronormativitet, entydig kategorisering og performativitet
Mediemakt: døksiske rom, mediene sin påvirkning og makt over individer og samfunn, samfunnets makt over mediene, maktbegrepet, definisjonsmakt, symbolsk makt og medievridding.
- Generelle kommentarer:

Det første punktet er steg tre fra Markula og Silk (2011) sin beskrivelse av Norman Fairclough sin kritiske diskursanalyse. Det omhandler hvordan deler i teksten kan kobles opp mot ideologier, i mitt tilfelle, skeiv teori og mediemakt. Dette er et sentralt punkt i analyseskjemaet fordi det kan vise hvordan medieteksten direkte eller indirekte brukes for å fremme ideologier. For å huske hovedelementene i teoriene mens jeg analyserte så inkluderte jeg stikkord som beskriver sentrale temaer innenfor teoriene. Etter å ha analysert den første artikkelen så tilføyet jeg et punkt på analyseskjemaet som jeg kalte «generelt». Under dette punktet skrev jeg ned kommentarer som var relevante, men som ikke passet direkte under ett av de andre punktene.

I analyseskjemaet har jeg en kolonne som heter «bemerkninger». Her har jeg skrevet ned tanker knyttet til de ulike punktene i analyseskjemaet, samt andre bemerkelser jeg hadde. For å oppnå et oversiktlig analysemateriale lagde jeg også en kolonne i analyseskjemaet som jeg kalte for «eksempel/utdrag fra teksten». I denne kolonnen skrev jeg ned konkrete eksempler fra teksten så det skulle bli lettere å eksemplifisere da jeg skulle diskutere funnene mine. Analyseskjemaet som helhet ligger i vedlegg 2.

3.4.1 Gjennomføring av analysen

Etter at analyseskjemaet var laget så gikk jeg i gang med å finne medietekstene jeg skulle analysere. Det første steget var å finne søkeord. Skeiv Ungdom har på sin

hjemmeside et emne som heter «skeiv fra A-Å» (Skeiv Ungdom, u.å.). Dette er en ordliste hvor de beskriver ulike begreper knyttet til kjønn og seksualitet. Jeg har gått gjennom denne for å finne ulike synonymer for LHBT+, samt andre begreper som kunne hjelpe meg med å finne relevante medietekster. Jeg har i alle søkeordene mine valgt å inkludere ordet sport eller idrett, for å sikre at avisartiklene handler om det. Nedenfor har jeg inkludert et utvalg av søkeordene jeg har benyttet meg av:

LHBT(I) + sport	Streit + idrett	Panfil + idrett
LHBT(I) + idrett	Streit + sport	Panfil + sport
Homofil + idrett	Bifil + sport	Seksualitet + sport
Homofil + sport	Bifil+ idrett	Seksualitet + idrett
Lesbisk + idrett	Heteronormativitet + idrett	Transseksuell + idrett
Lesbisk + sport	Heteronormativitet + sport	Transseksuell + sport
Skeiv + sport	Homofobi + idrett	Seksualitet +idrett
Skeiv+ idrett	Homofobi + sport	Seksualitet + sport
Heterofil + idrett	Heterofil + sport	

Da jeg begynte å søke etter artikler i Retriever oppdaget jeg at hvordan jeg bøyde ordene påvirket hvilke medietekster jeg fikk opp. Det innebar at jeg for eksempel måtte skrive inn både «homofil + idrett» og «homofile + idrett». Dette var noe jeg ikke hadde tenkt på da jeg skrev ned søkeord i utgangspunktet og det gjorde at listen med søkeord gikk fra å være 22 til å bli over 60. Fullstendig liste over søkeord ligger i vedlegg 3.

Jeg startet prosessen med å begrense søket til å kun ta med artikler skrevet senere enn 31. desember 2009, og jeg stilte også inn søket til å gjelde Aftenposten og Dagbladet. Etter hvert som jeg fant artikler som omhandlet LHBT+-utøvere så lagret jeg de i en mappe på Retriever. Da jeg hadde søkt på alle ordene satt jeg igjen med 31 artikler. Jeg valgte å printe ut artiklene jeg skulle analysere så jeg kunne notere underveis, og streke under viktige poenger eller bemerkelser med ulike farger. Deretter gikk jeg gjennom

analyseskjemaet punkt for punkt, og førte inn kommentarer og eksempler på punktene som var aktuelle for hver enkelt artikkel. Underveis i analyseprosessen så fant jeg flere relevante artikler i avisene på sidene før eller etter medieteksten jeg analyserte. Dette kan illustrere at det er utfordrende å fange opp alle relevante artikler, selv om jeg hadde benyttet meg av over 60 søkeord. Jeg fant også ut at enkelte artikler ikke var aktuelle allikevel. Til tross for dette fant jeg mange nok medietekster til at jeg føler jeg nådde metningspunktet, så da spiller det ingen rolle om det er medietekster som jeg ikke har fått med. Det må allikevel legges til at jeg analyserte alle medietekstene jeg fant etter å ha gått igjennom søkeordene, så det kan hende jeg opplevde et metningspunkt fordi jeg var ferdig med bunken jeg hadde laget. Det var som nevnt tidligere utfordrende å vite når jeg hadde nådd metningspunktet.

Etter jeg var ferdig med å analysere hadde jeg over 80 sider med analyse. Det ble derfor en utfordring å finne ut hvordan jeg på best mulig måte kunne strukturere analysemateriale og få oversikt. I ettertid ser jeg at jeg burde hatt en kolonne til i skjemaet mitt som burde hatt stikkord, hvor jeg kunne skrevet ned hovedpoeng underveis. Dermed kunne det vært lettere å se sammenheng mellom artikler og hvilke temaer som gikk igjen.

Antall artikler jeg endte opp med å analysere var 28, og hver artikkel ble nummerert. For å strukturere analysemateriale gikk jeg gjennom alt side for side og sorterte ulike temaer i kategorier etter hvert som de dukket opp. Det gjorde at jeg endte opp med hovedkategorier som «heteronormativitet» og «forbilder». Alle hovedkategoriene ble tildelt en farge, så hele analysematerialet var til slutt fargelagt på bakgrunn av hvilken kategori poengene ble plassert under. Jeg skrev ned nummeret på medietekstene som illustrerte ulike poeng innenfor en kategori, så jeg hadde for eksempel alle medietekstene som nevnte «komme ut av skapet» eller «stå frem» samlet. Denne prosessen gjorde at jeg til slutt satt igjen med 10 ulike hovedkategorier og flere poenger innenfor de ulike kategoriene. Underveis i utformingen av diskusjonen så ble både hovedkategorier og forskjellige poenger innenfor de ulike kategoriene slått sammen.

Det neste steget i prosessen var da å begynne å utforme diskusjonskapittelet, som jeg valgte å kalle ”analyse av medietekstene”. Da tok jeg for meg én hovedkategori om gangen. På grunn av oppgaven sitt omfang har jeg måtte plukke ut sitater, så alle

eksempler på et poeng jeg trekker frem er ikke inkludert. For at de som leser masteroppgaven skal kunne bedømme om analyseprosessen og andre elementer i masteroppgaven er pålitelige og gyldige skal neste del av metoden presentere kvalitetskriterier.

3.5 Kvalitetskriterier

Jeg har altså anvendt ulike kvalitetskriterier som jeg skal presentere nedenfor. Kvalitetskriteriene jeg har valgt å inkludere er gyldighet, generaliserbarhet og pålitelighet (Tjora, 2017b). Jeg skal også beskrive hva transparens og refleksivitet innebærer, da dette også er elementer som bidrar til at lesere kan kunne vurdere kvaliteten på oppgaven.

3.5.1 Gyldighet

Det første kvalitetskriteriet som skal redegjøres for er gyldighet, og et annet navn for dette begrepet er validitet (Grimen & Ingstad, 2008). Denne delen av oppgaven skal først beskrive hva gyldighet i kvalitativ forskning innebærer og deretter skal jeg knytte dette opp mot mitt forskningsprosjekt. Oppgaven sin gyldighet blir beskrevet som «en *logisk sammenheng* mellom prosjektets utforming og funn, og de spørsmål man søker å finne svar på» (Tjora, 2017b, s. 231). Det blir også presisert at gyldighet innebærer om konklusjonene og svarene man har oppnådd som resultat av forskningsprosessen også er svar på problemstillingen (Tjora, 2017b).

En måte man kan styrke oppgaven sin gyldighet på er gjennom å forklare hvordan man har utført forskningen med tanke på problemstillingen. Dette kan gjøre at de som leser oppgaven min kan bedømme om de synes den har relevans eller ikke (Tjora, 2017b). Jeg har forsøkt å tilrettelegge for at lesere skal kunne vurdere oppgaven sin gyldighet gjennom at problemstillingen har lagt føring for hvilke teorier om mediemakt, kjønn og seksualitet jeg har valgt å benytte meg av. Jeg har også forklart hvorfor ulike funn kan kobles opp mot problemstilling i kapittel 4. Denne prosessen har gjort at jeg valgte å droppe å ha med inklusiv maskulin teori som en hovedteori. Bakgrunnen for dette er at teorien ikke svarte på problemstillingen i like stor grad, og ikke kunne implementeres like mye i diskusjonen som skeiv teori.

Tjora (2017b) trekker også frem at gyldigheten kan bli påvirket av om metodene man benytter seg av samsvarer med problemstillingen. Dette følges opp i mitt forskningsprosjekt gjennom at jeg drøftet om andre kvalitative metoder som observasjon og intervju var mer hensiktsmessige å benytte seg av, men endte opp med dokumentanalyse fordi den best mulig kunne være et verktøy for å svare på problemstillingen min. Intervju er den metoden jeg hadde hørt mest om på forhånd, men jeg valgte bort denne metoden på bakgrunn av problemstillingen.

3.5.2 Generaliserbarhet

Det andre kvalitetskriteriet jeg skal presentere kalles generaliserbarhet.

Generaliserbarhet blir beskrevet som «forskningens relevans utover de enheter som faktisk er undersøkt» (Tjora, 2017b, s. 231). Tjora (2017b) hevder at også i kvalitativ forskning så er generalisering som oftest et mål med forskningen, selv om det lenge har pågått en diskusjon om generalisering er nødvendig innenfor kvalitative studier.

Generalisering kan være sentralt i min oppgave, fordi det har blitt skrevet lite om temaet i Norge, og det kan derfor være hensiktsmessig å kunne overføre funnene.

Et element som kan styrke generaliserbarheten til oppgaven er at det kan hende resultatene kan være gyldige når man ser på mediene generelt i Norge, da jeg har inntrykk av at det ikke er store forskjeller på avisene lenger. Generalisering i forhold til mitt masterprosjekt kan bli svekket fordi forskningsprosjektet baserer seg på to norske medier og ett konkret tema. Dette kan gjøre at man ikke vet om resultatene er gyldige utenfor Norge. Pressen i land som for eksempel USA og England har en lavere terskel for å trykke nyheter om folk sitt privatliv, og norske medier er også bundet av værvarsom-plakaten. De fleste mediehusene har også interne etiske retningslinjer (NOU 1996: 12, 1996).

I Tjora (2017b) blir det trukket frem tre ulike måter man kan generalisere på. Man kan både generalisere gjennom moderat generalisering, som innebærer at forskeren beskriver hvilke situasjoner studien eller funnene kan være gyldig i. Konseptuell generalisering går ut på at man utvikler teorier eller typologier som skal kunne være gjeldene under andre forhold enn i sitt eget studie. Den formen for generalisering som denne oppgaven benytter seg av er derimot en naturalistisk generalisering. Dette innebærer at det er opp til de som leser oppgaven å avgjøre om den er gyldig eller ikke,

og det forutsetter at jeg har vært nøye og detaljert i beskrivelsen av forskningsprosjektet (Tjora, 2017b). Det er opp til leser å avgjøre om funnene kan overføres til medietekster som ikke handler om sport for eksempel. At jeg har redegjort for utvalgskriteriene mine kan bidra til at det er lettere for lesere å avgjøre om funn i oppgaven kan overføres.

3.5.3 Pålitelighet

Det tredje kvalitetskriteriet jeg skal presentere heter pålitelighet. Pålitelighet kan også betegnes som reliabilitet (Grimen & Ingstad, 2008), men jeg bruker ordet pålitelighet gjennom oppgaven. Pålitelighet blir forklart som «*intern logikk* eller *sammenheng* gjennom hele forskningsprosjektet» (Tjora, 2017b, s. 231).

Everett og Furseth (2012) beskriver at pålitelighet innebærer i hvilken grad dataen man har samlet inn er pålitelig, noe det må være for at den skal kunne gi svar på problemstillingen. Både Thagaard (2013) og Tjora (2017b) presiserer at pålitelighet også går ut på om en annen forsker som benytter seg av de samme metodene ville kommet frem til det samme. Dette kan være en utfordring i kvalitativ forskning fordi det er vanskelig å oppnå at forskeren er uavhengig av faktorer som miljø og kunnskapsgrunnlag, som kan påvirke hvordan man tolker (Thagaard, 2013). Kvalitativ dokumentanalyse analyseres derfor ut ifra forskeren sitt ståsted (Christoffersen & Johannessen, 2012) som kan være en ulempe med metoden i den forstand at forskere kan komme frem til ulike resultater. I mitt forskningsprosjekt kan ulike forskere tolke medietekstene forskjellig.

Tjora (2017b) hevder at innenfor kvalitativ forskning så er det vanskelig å oppnå total nøytralitet. En viktig forutsetning for pålitelighet er dermed at man har en avklaring av forkunnskaper man som forsker sitter med. For å styrke påliteligheten må man derfor gjøre rede for posisjonen man har, noe jeg har gjort gjennom at jeg har beskrevet hvorfor jeg har plassert meg innenfor hermeneutiske paradigmet. Påliteligheten kan også styrkes ved å redegjøre for refleksivitet, som blir beskrevet ytterligere i det følgende delkapittelet.

3.5.4 Refleksivitet

Refleksivitet innebærer at jeg må tolke min egen tolkning. Altså må man redegjøre for hva som kan påvirke hvordan man tolker, fordi man ofte ikke er bevist på hva man blir

påvirket av. Ved å redegjøre for dette kan jeg dermed gjøre det enklere for andre å vurdere oppgaven sin troverdighet (Tjora, 2017b).

Samarbeid mellom veileder og student kan være et element man må være klar over at kan påvirke refleksiviteten fordi det oppstår en dialog mellom parter som har satt seg inn i studiet (Tjora, 2017b). Det er derfor viktig at jeg erkjenner at dette er en faktor som kan påvirke tolkningsrammen min. Veilederen min kan gjøre meg bevisst på elementer som jeg selv ikke har tenkt på, og personen kan være en faktor som påvirker hvordan jeg tenker og utfører deler av masteroppgaven. Det kan potensielt føre til lite selvstendighet. For å finne en god balanse mellom nødvendig diskusjon og rådgivning og selvstendighet så har jeg valgt å skrive selv først, så tanker og rammen for de ulike kapitlene stammer fra meg. Endringene jeg har blitt rådet til å foreta var jeg enig at var hensiktsmessige å gjøre. Jeg gjorde altså ikke endringer uten at jeg selv skjønnte hvorfor jeg burde gjøre dem.

Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora, heretter omtalt som NESH (2016), presiserer at verdier og holdninger kan påvirke tolkninger. I den forbindelse har forskningsbias relevans. Staff (2015) presiserer at forskningsbias blant annet går ut på at egne holdninger, forskningstradisjon og samfunnskontekst kan påvirke tolkningen og funnene man gjør. Dette er man ikke alltid bevisst på. Min egen forforståelse og bakgrunn kan altså være med å påvirke refleksiviteten, og føre til forskningsbias. Det er dermed vesentlig at jeg redegjør for mitt personlige engasjement og mine antagelser. Jeg har et spesielt engasjement i forhold til teamet i den forstand at jeg er kjæreste med en person av det samme kjønn, og har møtt personen gjennom idretten. Jeg har imidlertid ikke erfaring med mediene utover at jeg leser nyhetsartikler, og har derfor ikke en bakgrunn som tilsier at jeg skal ha spesielle personlige følelser knyttet til mediene sin fremstilling. Allikevel så var en av mine tanker da jeg begynte med forskningsprosjektet at mediene kunne fremstille LHBT+-utøvere på en måte som gjør at utøvere ikke ønsker være åpen om seksuell orientering (FRI, u.å.-b). Dette var det viktig at jeg husket på da jeg analyserte medietekstene, fordi det kunne påvirke hva slags briller jeg så tekstene med og om jeg lette etter en negativ fremstilling.

Problemstillingen min tilsier ikke at jeg skal finne verken en negativ eller positiv fremstilling, så jeg måtte ha en så åpen innstilling som mulig. Som Tjora (2017b)

presiserer så er det allikevel utfordrende å være totalt nøytral, og derfor er det hensiktsmessig at jeg informerer om mine antagelser. Det som kan styrke påliteligheten er at jeg skriver om dette i november 2018, altså før jeg har analysert medietekstene. Det kan gjøre at jeg i større grad klarer å ikke la det påvirke, da jeg er oppmerksom på dette under hele analyseprosessen.

3.5.5 Transparens

Oppgaven sin transparens kan også bidra til å gjøre det enklere å vurdere kvaliteten på forskningsprosjektet. Et annet ord for transparens er gjennomsiktighet (Tjora, 2017b). I forrige delkapittel (3.5.4) ble begrepet forskningsbias redegjort for, og man kan også minimere forskningsbias ved å sørge for at forskningsprosessen er transparent.

Transparens innebærer at jeg viser stor grad av åpenhet så andre skal kunne vurdere grad av bias i forskningsprosjektet, og eventuelle konsekvenser dette kan ha for resultatene (Staff, 2015). Hvis forskningsprosjektet er transparent så skal lesere kunne vurdere hvor god kvalitet studien har (Tjora, 2017b).

Jeg har hatt som hensikt å gjøre masteroppgaven transparent ved å dokumentere valg og fremgangsmåter jeg har benyttet meg av. Det har også vært gjennomført i de andre kapitlene, ved å for eksempel redegjøre for hvorfor jeg har benyttet meg av de valgte teoriene. En annen måte å sørge for at masteroppgaven er transparent på er gjennom å underbygge argumentasjon med utdrag fra medietekstene jeg benyttet meg av da jeg analyserte. Det kan gjøre at man får et nærmere innblikk i empirien jeg har benyttet meg av, fremfor at medietekstene kun blir presentert gjennom mine tolkninger (Tjora, 2017b). Et annet moment som kan styrke oppgaven sin transparens er at jeg har beskrevet forskningsprosjektet sin analyseprosess og forklart hvordan jeg har kommet frem til funnene jeg har gjort.

For å sikre oppgaven sin transparens ytterligere har jeg opprettet en forskningsdagbok (vedlegg 1). I Bloor og Wood (2006) blir det poengtert at en forskningsdagbok kan blant annet inneholde forskeren sine tanker og følelser, samt hva som har blitt gjort gjennom forskningsprosessen. En forskningsdagbok kan ha mange formål, og et av dem kan være at man skriver ned utfordringer og beslutninger man har tatt. Dette kan være nyttig hvis for eksempel en annen forsker skal utføre samme studie. I min

forskningsdagbok har jeg skrevet ned utfordringer jeg har hatt og generelt forklart hva jeg har tenkt underveis i forskningsprosessen.

Refleksjoner rundt dette forskingsprosjektet sin gyldighet, generaliserbarhet, pålitelighet, refleksivitet og transparens kan altså bidra til at det er lettere for lesere å vurdere kvaliteten på forskningsprosjektet. Jeg skal avslutte dette kapittelet med å redegjøre for etiske overveielser.

3.6 Etiske overveielser

Bakgrunnen for at jeg har inkludert etiske overveielser er at jeg ser på det som sentralt for å vise åpenhet, men også fordi man som forsker har etiske retningslinjer man skal forholde seg til (Everett & Furseth, 2012). Jeg vil i denne delen av kapittelet først redegjøre for hva som menes med etikk og hva etiske retningslinjer innebærer. Deretter vil jeg presentere etiske utfordringer og knytte dem opp til mitt forskningsprosjekt.

Johannessen et al. (2010) beskriver etikk på følgende måte: «etikk dreier seg om prinsipper, regler og retningslinjer for vurdering av om handlinger er riktige eller gale» (Johannessen et al., 2010, s. 89). En komité som lager disse retningslinjene er NESH, og de skal sørge for god og ansvarlig forskning (NESH, 2016). Johannessen et al. (2010) trekker frem at selv om man har forskningsetiske retningslinjer man skal forholde seg til, så er det også viktig at man selv også gjør etiske avveininger etter hvert som det oppstår situasjoner i forskningsprosessen.

NESH (2016) informerer om at forskningsprosjektet må meldes inn til Norsk senter for forskningsdata hvis man skal samle inn personvernopplysninger. Dette skal ikke jeg, fordi jeg benytter meg av dokumenter som er offentlige. Det er derimot andre aspekter ved forskningsetikk som jeg må være oppmerksom på.

Dette kan illustreres gjennom at jeg må ta hensyn til at bevisste forståelser og forutinntatte oppfatninger må prege forskningen så lite som mulig (NESH, 2016). I mitt forskningsprosjekt må jeg, som diskutert tidligere i kapittelet, være oppmerksom på at jeg ikke lar mine egne antagelser om temaet påvirke hvordan jeg analyserer medietekstene. Å tilpasse data så det passer til teorien eller problemstillingen blir i Priest (2010) omtalt som uetisk. Det blir også trukket frem at det kan være fristende å

overse data som ikke stemmer overens med teorien sin eller det man ønsker å belyse (Priest, 2010). I mitt forskningsprosjekt har dette vært viktig å huske på, da jeg bevisst eller ubevisst kunne velge å bare inkludere data som støttet opp mine antagelser. På denne måten kunne det virket som at alle artiklene jeg hadde analysert viste det jeg ønsket, når virkeligheten egentlig kunne vært at store deler av analysematerialet ikke stemte overens med funnene jeg presenterte.

Jeg hadde også antagelser knyttet til hvordan avisene fremstod, så det var viktig å være oppmerksom på dette så det ikke påvirket hvordan jeg analyserte dem. Dette kunne ha ført til at jeg fremstilte mediene feil, og at forskningsresultatet ikke var pålitelig. Dette ville være uetisk, da NESH (2016) påpeker at man har et ansvar for at resultatene ikke fremstilles på en usann måte. Hva som er en ”sann” og ”usann” måte å fremstille LHBT+-utøvere på, samt hva som er riktige eller uriktige konsekvenser av dette vil allikevel være avhengig av virkelighetsforståelse. Det hadde allikevel vært uetisk om jeg presentere en virkelighet som jeg visste at ikke stemte.

Et annet etisk aspekter er at jeg kan ha tolket det journalistene skriver på en måte som ikke stemmer overens med deres intensjon, og de har ikke mulighet til å komme med sin forklaring. At det finnes alternative tolkningsrammer er det essensielt å redegjøre for, både på grunn av paradigmet jeg representerer, men også fordi det er sentralt i et etisk perspektiv. At journalistene ikke får forklare seg kan i størst grad bli et problem hvis jeg for eksempel kritiserer måten en forfatter fremstiller LHBT+-utøvere på. Jeg kan unngå å presisere navnet på journalistene i artiklene jeg analyserer, men navnet deres vil allikevel kunne spores opp når man ser på referansen. På en annen side så er medietekstene offentlige dokumenter, og journalistene er klar over at navnet deres står i nyhetsartiklene de publiserer. De har også selv valgt å formulere seg slik de gjør og latt det bli trykket i avisen.

4. Analyse av medietekstene

I det forrige kapitlet ble blant annet hvordan jeg gjennomførte analyseprosessen presentert, og jeg skal i dette kapitlet beskrive funnene jeg gjorde da jeg analyserte medietekstene. Jeg har analysert på bakgrunn av problemstillingen som lyder som følger: *Hvordan fremstiller mediene LHBT+-utøvere, og hva slags konsekvenser kan det ha?*

For å svare på problemstillingen skal jeg diskutere analysene mine ut ifra følgende temaer: konsekvenser av stort medietrykk, reproduksjon og utfordring av heteronormativitet, reproduksjon og utfordring av entydige kategoriseringer, betydningen vridning av medietekstene kan ha, konsekvenser av fokus på forbilder, opprettholdelse og utfordring av stereotyper, hvordan informanter kan påvirke medienes fremstilling og utfordringer knyttet til omtale av LHBT+-utøvere. Noen av funnene jeg gjorde i analyseprosessen går inn i hverandre, så det har vært utfordrerne å lage kategoriene. Noen temaer, som for eksempel heteronormativitet, blir derfor trukket frem flere ganger gjennom kapitlet.

Antall medietekster jeg har analysert er 28, hvor nyhetsartikler utgjorde den største andelen med 12 stykker. Kronikker og debattinnlegg utgjorde 8 av artiklene, det samme gjorde intervjujangeren. 19 av artiklene jeg analyserte var trykket i Aftenposten, mens 9 av dem var fra Dagbladet. Om jeg analyserte en tekst fra Aftenposten eller Dagbladet påvirket ikke nevneverdig hvordan de fremstilte LHBT+-utøvere, da jeg ikke fant store forskjeller. Dette kan kobles opp mot at avisene i dagens samfunn ønsker å nå så mange lesere som mulig, som gjør dem i større grad nøytrale (Aabø, 2017). På forhånd trodde jeg at bildene i medietekstene skulle ha en større betydning. De har imidlertid i de fleste tilfellene samsvart med innholdet i teksten, og ikke tilført ny kunnskap i en betydelig grad. De vil derfor ikke bli vektlagt mer i dette kapitlet.

Når det kommer til kjønn på journalistene så var 15 menn involvert i artiklene, mens det var 11 kvinnelige forfattere. Kjønnen på skribenten var ikke en faktor som hadde betydelig påvirkning på hvordan LHBT-utøvere ble fremstilt, men en faktor som det tyder på at hadde større påvirkning var hvilken sjanger den tilhørte. Nyhetsartiklene var den sjangeren som i størst grad reproduserte heteronormativitet, fremmet entydig

kategorisering og fremstilte det å være LHBT+-utøver som noe mindre normalt enn å være en heterofil utøver. Konkrete eksempler på dette blir presentert videre i diskusjonen. I sjangerne intervju og debattlegg/kommentarer ble ikke LHBT+-utøvere i like stor grad fremstilt på en måte som kan fremme undertrykkelse og annerledeshet, da de ikke fremmet entydig kategorisering eller LHBT+-utøvere som noe ukjent i like stor grad.

Det er allikevel viktig å presisere at ingen av medietekstene kun reproducerer eller kun utfordrer undertrykkende holdninger, og det kan være eksempler på begge deler i samme tekst. von der Lippe (2010) poengterer at journalistene har både et tidspress på seg, i tillegg til økonomiske krav som skal oppfylles. Dette kan være en faktor som bidrar til å forklare forskjellen på ulike sjangerne, fordi sjanger kan påvirke både hvor god tid forfattere har på å sette seg inn i temaet og hvor god tid de har på å skrive teksten.

Gjennom analysen av medietekstene har det blitt presentert flere årsaker til hvorfor det er få eller ingen LHBT+-utøvere i en rekke idretter. Faktorer som har blitt nevnt av informantene i medietekstene er blant annet mangel på forbilder, garderobekultur, holdninger, lite kunnskap hos voksne, språkbruk og trenere. I flere av tekstene har også media blitt nevnt som en faktor knyttet til hvorfor utøvere ikke ønsker å være åpen om seksuell orientering, og dette skal bli diskutert nærmere i den påfølgende delen av kapitlet.

4.1 Betydningen av et stort medietrykk

At mediene er en faktor som kan gjøre det vanskeligere for utøvere å være åpen om seksuell orientering blir tatt opp i Aftenposten sin nyhetsartikkel «Vil ha svar på hvorfor ingen homofile menn står frem i norsk fotball». Der står det: «Det handler også om medienes vinkling. De vil ikke bli den homofile fotballspilleren» (Aas, 2018b). Dette blir også skrevet om i Aftenposten sin nyhetsartikkel «Lettere å stå frem som homofil i dag» hvor det blir poengtert at «-Mange mannlige toppspillere frykter nok medietrykket med å stå frem» (Nordli, 2012b).

Det jeg allikevel er overrasket over er at mediene i de fleste tilfellene ikke blir nevnt som en faktor som må *endres* for at flere LHBT+-utøvere skal kunne være åpen om

seksuell orientering. Et eksempel på dette er fra «Fotballen er også skeiv», som er et debattinnlegg skrevet i Aftenposten. Der står det:

Det er mange homofile spillere i Norge, men man kvidde seg for medietrykket som ville komme ved å stå frem som «hele Norges fotball-homo». [...] Perfekte mennesker, idretter eller klubber finnes ikke noe sted. Vi må arbeide med holdninger hver dag; på trening, i garderoben, på vei til kamp og under kampen. Jobben kan ikke overlates til en plakat, men må gjøres av mammaer og pappaer, av klubbstyrer og lagledere, av dommere og lagkamerater (Lunde & Hansen, 2012).

Slik jeg har tolket det så hevder altså forfatterne av debattinnlegget at mediene kan være en årsak til at flere LHBT+-utøvere ikke ønsker å fortelle om seksuell orientering, samtidig som de ikke omtaler mediene om en faktor som må endres. I nyhetsartikkelen «Han merket homohetsen på kroppen» som er trykket i Aftenposten, står det: «Vil medietrykket bli for stort å bære? [...] Spørsmålet er om vedkommende har et helt nødvendig nettverk rundt seg og som gjør at han kan fortsette med fotball. -Fordi medietrykket vil bli enormt? -Ja, det blir stort [...]» (Nordli, 2012a). Her blir det også poengtert at medietrykket blir enormt, og at det er en av grunnene til at man trenger ett nettverk rundt seg. Poenget er allikevel at man trenger et nettverk, ikke at mediene må endre seg.

Etter å ha analysert tekstene så sitter jeg igjen med et inntrykk av at medietrykket blir lagt frem som noe utøvere må tåle. Det kan dermed tyde på at et stort medietrykk er noe man tar for gitt, altså kan det være doksisk. Mediene kan på denne måten sitte med mye makt. Bakgrunnen for dette er at istedenfor å utfordre og kritisere at LHBT+-utøvere utsettes for stort press fra mediene, så kan det tyde på at det blir godtatt av informantene. Dette kan også bli illustrert gjennom Dagbladet sitt intervju «HEGEMONI», hvor det står: «Men jeg tror at når det først kommer en eller to åpne homofile spillere, så vil ting endre seg. Det vil være mye mas i media en stund, så vil det gå greit» (Alver, 2018). En av grunnene til at dette doksiske rommet ikke blir utfordret kan knyttes til Schwebs og Østbye (2013) sitt poeng om at toppidrettsutøvere er avhengige av mediene og omvendt. Utøvere er avhengige av mediene med tanke på sponsorer og rekruttering, og idretten gir mediene bedre lesertall. Medietrykk i seg selv kan derfor være ønskelig, men det forklarer ikke hvorfor det er så lite fokus på hvordan mediene kan endre måten de fremstiller LHBT+-utøvere på.

Men hvor stor makt har egentlig mediene? En årsak til at mediene ikke blir nevnt som faktor som må endres kan være at de ønsker å skåne seg selv. Dette blir naturlig nok bare spekulasjoner, men det kan i så fall være et tegn på at mediene utnytter definisjonsmakten sin ved at de legger føringer for hva som har skjedd og hvordan virkeligheten forstås (von der Lippe, 2010). En annen årsak til at mediene ikke nevnes som en faktor kan være at mediene ikke har så stor makt blant lesere. Dette kan illustreres gjennom Bjerkan (2016) som presenterte tall fra TNS Gallup hvor det kom frem at kun 8,2 prosent stolte på Dagbladet. Nå må det også legges til at i den samme undersøkelsen så var det 49,1 prosent stolte på Aftenposten. Det kan hende at måten medier omtaler LHBT+-utøvere på ikke har så stor påvirkning på om LHBT+-utøvere ønsker å være åpen om seksuell orientering, så informantene mener andre faktorer er mer kritikkverdige.

En konsekvens av at mediene ikke blir nevnt som en faktor som må endres kan allikevel være at utøvere ikke ønsker å være åpen om seksuell orientering. Dette fordi det blir hevdet at medietrykk knyttet til seksuell orientering er noe man må tåle, men det kan det hende at flere utøvere ikke gjør, eller ønsker å utsette seg for. Dette kan fremme heteronormativitet i form av at LHBT+-utøvere blir kjente og skrevet om på bakgrunn av seksuell orientering, mens heterofile utøvere blir skrevet om på bakgrunn av idrettsprestasjoner eller andre valgfrie temaer. Heteronormativitet er et element som går igjen gjennom store deler av kapittelet. Jeg skal derfor i den følgende delen komme nærmere inn på hvordan heteronormativitet blir både reproduisert og utfordret, og hva slags konsekvenser dette kan ha.

4.2 Reproduksjon og utfordring av heteronormativitet

Innenfor skeiv teori er heteronormativitet, altså at man ser på heteroseksuell orientering som det mest naturlige og ønskelige et sentralt poeng (Røthing, 2007). Jeg har kun notert meg at 7 av 28 artikler inneholder eksempler på at mediene utfordret heteronormativiteten, mot at 12 av 28 artikler i større grad reproducerer heteronormativitet.

Et eksempel på at mediene reproducerer heteronormativitet har jeg funnet i intervjuet «Kampklar», som er et intervju med håndballspiller Gro Hammerseng-Edin i Dagbladet. Der spør forfatteren: «Har dere hatt den såkalte pappa-samtalen med han?»

(Hauge, 2017). Slike spørsmål som eksempelet viser kan være med på å reproducere heteronormativitet fordi forfatteren bekrefter og viderefører verdier og tankerekker som har vært gjeldene over lang tid. Spørsmålet kan dermed fremme at forfatteren ser på det å ha en mor og en far som det selvsagte. Det kan også bekrefte Schwebs og Østbye (2013) sitt poeng om at mediene kan påvirke samfunnet gjennom at de kan styrke verdier, normer og tanker som er dominerende fra før av, altså at de kan virke konserverende på samfunnet. Når mediene er konserverende så kan de også være med å opprettholde det gjeldene doksiske rommet fordi forfatteren kan gi inntrykk av at det er mest naturlig og selvfølgelig at man har en mor og en far (Mathiesen, 2010). Det er stor forskjell på at en type seksualitet kan være mest hyppig, og at den er mest naturlig.

Å opprettholde det doksiske rommet gjennom å reproducere heteronormativitet kan illustrere at mediene utøver mikromakt. Bakgrunnen for dette er at å reproducere heteronormativitet er en skjult form for makt. Det blir ofte ikke lagt merke til i samfunnet før noen stiller spørsmålstegn ved hvorfor forholdene er som de er (Palmstrøm, u.å). Når mediene omtaler LHBT+-utøvere gjennom å reproducere verdier som styrker heterofili som det normale, så kan de gjeldene holdningene knyttet til at LHBT+-personer er annerledes og et avvik bestå (Mortensen & Jegerstedt, 2008). Hvis heteronormativitet blir utfordret ofte nok så kan det føre til at mediene ikke kan utøve mikromakt lenger.

Schwebs og Østbye (2013) trekker frem at mediene på denne måten er med på å støtte opp om det den sosiale eliten ønsker, altså så blir maktfordelingen opprettholdt. Det kan potensielt være en faktor som bidrar at det er få LHBT+-utøvere som er åpne om seksuell orientering i en rekke idretter. Jakobsen (2010a) trakk fram at identitet blir formet gjennom språk, og at språk dermed kan være disiplinerende og plassere folk i kategorier. Hvordan mediene fremstiller LHBT+-utøvere kan dermed være med på å påvirke folk sine holdninger knyttet til temaet, og måten de uttrykker seg på.

En annen måte mediene kan reproducere heteronormativitet på er gjennom hvilke ord forfatterne av medietekstene benytter seg av. Ord kan bidra til å gjøre medieteksten dramatisk, og det kan eksemplifiseres gjennom kommentaren «Hvem blir den første?» i Aftenposten. Eksempelet lyder som følger: «Førstemann. Vi venter på at den første norske mannlige toppspilleren i fotball står frem som homofil [...] En eldre, rutinert

utøver som er trygg på seg selv kan klare det» (Valderhaug, 2012). Disse sitatene fremstiller det å skulle være åpen om seksuell orientering som om det er en konkurranse. Det viser også kommentaren sin overskrift. Det kan både gjøre det å fortelle om seksuell orientering i idrettssammenheng til en begivenhet, og at man også må være trygg på seg selv og rutinert for å komme seg gjennom det. Fremstillingen gjør også det å fortelle om seksuell orientering om til underholdning ved å spørre om hvem som blir den første. Måten forfatteren har valgt å uttrykke seg på kan også være et resultat av at det er stor konkurranse, tidspress og økonomiske krav som skal oppfylles (von der Lippe, 2010), som gjør at forfatterne må vekke lesernes nysgjerrighet. Dette kan dermed gjøres gjennom å skrive om temaet som noe dramatisk og som en konkurranse hvor man venter på en «vinner».

Konsekvenser av dette kan være at mediene opprettholder heteroseksualitet som det dominerende og hegemoniske (Eng, 2003). Bakgrunnen for dette er at typen skildring som eksemplet viser fremmer det å være LHBT+-utøver som noe uvanlig og sensasjonelt. Som LHBT+-utøver må man være «eldre, rutinert og trygg på seg selv» (Valderhaug, 2012) for å klare det, mens man ikke trenger noen gitte egenskaper for å kunne være åpen om at man er heterofil.

Selv om eksemplene over kan vise at mediene kan være med på å reprodusere heteronormativitet, så kan det følgende eksemplet illustrere at mediene også kan bidra til å utfordre heteronormativiteten. I debattinnlegget «Et uskyldig spørsmål om sjekking?» som ble trykket i Aftenposten, står det følgende:

I Aftenpostens spalte «en kaffe med» fredag 31. juli ble en blid gutt (som for anledningen drakk Cola Zero) intervjuet om å være med på Norway Cup. [...] Men til tross for det uhyttelige er det pussig å lese at intervjueren ikke kan dy seg for å stille den unge gutten følgende spørsmål: «Hva med sjekking? Har du sett noen søte jenter her på Ekebergsletta?» (Grøndahl, 2015).

Journalisten som blir omtalt i debattinnlegget stiller spørsmål som indikerer at gutten liker det motsatte kjønn, noe som kan være med å fremme heteronormativitet, fordi journalisten ser på heterofili som det selvfølgelig (Chawansky & Francombe, 2011; Eide, 2014). Denne typen utsagn kan også være med å marginalisere andre former for seksualitet enn heterofili, fordi LHBT+ ikke blir nevnt som noe alternativ. På denne måten er journalisten med på å gjøre heterofili til det naturlige og riktige (Mortensen &

Jegerstedt, 2008). Ved at forfatteren av debattinnlegget problematiserer dette så kan han være med å utfordre heteronormativitet, fordi det blir satt spørsmålsteget ved det som journalisten har tatt for gitt. På denne måten er forfatteren av debattinnlegget med å gjøre opprør, og dermed utfordre den gjeldende makten (Watson, 2005) og det doksiske rommet.

Ved at forfattere i medietekstene tar opp temaer og spørsmål som blir tatt for gitt kan de også bidra til å informere lesere, som kan gjøre befolkningen mer bevisste på hvordan de formulerer seg. På denne måten kan mediene bidra til å endre folk sine holdninger og språkbruk på sikt. Ved å ta opp elementer knyttet til at heteronormativitet blir tatt for gitt kan mediene bidra til å fremstille LHBT+-utøvere som sidestilt med heterofile utøvere (Mathiesen, 2010). Det kan også fremme et syn på at alle typer seksualiteter i idretten er like naturlige og at andre seksuelle orienteringer enn heterofili ikke blir sett på som annerledes. Annerledeshet er et element som skal bli diskutert nærmere i den følgende delen av kapittelet.

4.2.1 Fremme og utfordre annerledeshet

Dette er et element jeg har valgt å inkludere fordi jeg har notert flere eksempler i forbindelse med at mediene både fremmer annerledeshet, noe som kan styrke heteronormativitet, og at de bidrar som en motvekt. Et eksempel på at mediene fremmer annerledeshet har jeg hentet fra Aftenposten i intervjuet «Tøff reddhare» hvor det ble skrevet følgende:

-Er det en jentekjæreste?

-Ja

-Kan vi snakke litt om å være skeiv fotballspiller?

-Tja..? Nei!

-Hvorfor ikke?

-Det handler ikke så mye om å ha en jentekjæreste, men jeg liker ikke å dele privatlivet med offentligheten. Jeg er lykkelig, og en dag håper jeg å stifte familie og bli mamma (Fuglehaug, 2013).

Grunnen til at jeg mener at dette eksemplet kan vise hvordan mediene fremmer annerledeshet er at forfatteren har et fokus på at kjæresten er av samme kjønn. Mediene er generelt interessert i å høre om idrettsutøvere sine kjæresten, men her ligger ikke fokuset på at det er en kjæreste, men at hun er en kvinne. Det er stor sannsynlighet for at forfatteren ikke hadde spurt en heterofil utøver om hun hadde en guttekjæreste, eller om

hvordan det er å være en heterofil fotballspiller. Slike spørsmål kan dermed bidra til å forsterke holdninger knyttet til at LHBT+-utøvere er annerledes og noe unormalt.

Mortensen og Jegerstedt (2008) poengterte at seksuelle orienteringer som ikke faller under heteroseksualitet blir sett på om et avvik. Dette kan bli bekreftet i medieteksten gjennom at forfatteren bruker betegnelser som «jentekjæreste», samt at det blir stilt spørsmål om hvordan det er å være skeiv fotballspiller. Dette kan støtte opp om at begrepet «kjæreste» er forbeholdt heterofile, mens det blir presisert hvilket kjønn LHBT+-utøvere er sammen med. Dette kan forsterke heterofili som målestokken. Forfatteren lurte også på hvorfor fotballspilleren ikke ønsker å snakke om sin seksuelle orientering, og forstår ikke at det ikke nødvendigvis handler om at hun ikke vil snakke om sin seksuelle orientering, men at hun ikke vil snakke om privatlivet sitt. Akkurat slik en stor andel heterofile toppidrettsutøvere heller ikke ønsker.

Selv om forfatterne av medieteksten kan bidra til å styrke heteronormativitet ved å spørre om intervjuobjektet har jentekjæreste, så kan journalisten også bidra til å opplyse lesere fordi hun spør om hvorfor hun ikke vil fortelle. Når hun spør om hvorfor det ikke er greit, så kan både hun og de som leser teksten bli mer opplyst. Dette er allikevel avhengig av hvem som leser teksten fordi alle kan tolke tekstene ulikt. For at samfunnet skal komme videre i språk- og holdningsendringen kan det være essensielt at man ikke bare vet hva man ikke burde si, men også hvorfor.

Til tross for at informanten, Ingvild Stensland, uttalte at hun ikke ønsket å snakke om seksuell orientering eller privatlivet sitt, så er «lykkelig skeiv» overskriften på avsnittet. Dette er nok et eksempel på at forfatteren har fokus på seksuell orientering fremfor at personen har en kjæreste. Hvis idrettsutøvere ikke ønsker fokus rundt sin seksuelle orientering i utgangspunktet kan mediernes fremstilling føre til at de synes det er enda mer ubehagelig å fortelle om det.

Avsnittene over kan vise at media potensielt bidrar til å reprodusere heteronormativitet og annerledeshet. En annen måte dette kan komme til uttrykk på er gjennom at forfatterne skriver om LHBT+ som noe de er helt uvitende til og som noe fjernt for heterofile. Dette kommer til uttrykk i Dagbladet gjennom kommentaren «Nakne spillere og sånt» hvor det står: «For mannefotballen vet visst ikke helt hvordan dette med

homser og sånt skal praktiseres i hverdagen» (Sæther, 2016). I Aftenposten sin nyhetsartikkel «De respekterer meg som jeg er» spør forfatteren av artikkelen: «- Og hvorfor er det ingen menn i de øverste divisjonene som tør å gjøre det, for de finnes vel?» (Sandven, 2012).

Det første eksempelet er hentet fra en kommentar, noe som preger språkbruken fordi muntlig og ironisk språkbruk er gjennomgående gjennom teksten. Utsagn som dette kan allikevel forsterke avstand mellom ulike seksualiteter, og gi inntrykk av at LHBT+-personer er «de andre». Dette kommer også frem i det andre eksempelet, hvor måten forfatteren formulerer seg på får LHBT+-utøvere til å virke som en «sjelden art» man ikke vet mye om. Mortensen og Jegerstedt (2008) poengterer at heteroseksualitet blir sett på som riktig og naturlig ved at man marginaliserer andre former for seksualitet. Både ordbruk som «homser og sånt» og «for de finnes vel» kan bidra til å marginalisere andre former for seksualiteter enn heterofili i idretten. Bakgrunnen for dette er at LHBT+-utøvere på denne måten blir sett på som annerledes, og forfatterne kan gi inntrykk av at de tar avstand ved å fremstille LHBT+ som noe ukjent.

Jeg startet forrige avsnitt med å informere om at kommentaren som den første artikkelen er hentet fra har en ironisk og muntlig tone. Det er dermed stor sannsynlighet at forfatteren har smurt på litt ekstra i formuleringen sin, og bevisst skrevet «homser og sånt» for eksempel. Grunnen til at jeg allikevel har brukt sitatet som et eksempel på marginalisering er at det ikke er noe informasjon om hvordan man alternativt burde snakke om ulike seksualiteter. Det er derfor en sjanse for at formuleringer som «homser og sånt» sitter igjen hos lesere. Schwebs og Østbye (2013) poengterer at lesere velger fritt hvordan man vil tolke en tekst, selv om mediene kan legge føringer. Det er dermed ingen garanti for at lesere av kommentaren skjønner når forfatteren er ironisk, eller når han bevisst overdriver ordbruken. Mediene burde derfor være forsiktig med å bruke for mye ironi og overdrivelser om et tema hvor det kan tyde på at et inkluderende språkbruk ikke er integrert enda, og som er preget av at det i mange idretter er få som ønsker å være åpen offentlig om sin seksuelle orientering.

Andre ord og betegnelser som i utgangspunktet ikke er knyttet omtale av LHBT+-personer, men som blir brukt i feil kontekst, kan også bidra til å styrke heteronormativitet. Et eksempel på hvordan enkeltord kan påvirke hvordan LHBT+-

utøvere blir fremstilt har jeg hentet fra kommentaren «Hvem blir den første?» i Aftenposten. Der står det følgende: «Siden har ingen stjerner våget å gjøre som den tidligere Norwich-spissen» (Valderhaug, 2012). Et lignende eksempel finner man i intervjuet til Aftenposten kalt «På bar bakke» hvor det er skrevet: «Men idretten generelt, og fotballen spesielt, trenger homofile forbilder som tør å komme ut av skapet» (Fuglehaug, 2015). Formuleringer som «våget» og «tør» kan indikere at utøvere har noe å frykte om man er åpen om seksuell orientering i idretten, samtidig som mediene oppfordrer utøvere til å nettopp gjøre dette. Denne typen ordbruk oppfordrer ikke utøvere til å være åpen om alle typer seksualiteter.

Selv om mediene kan fremstille LHBT+-utøvere som annerledes enn å være heterofil, så er det også eksempler på at mediene ikke gjør det. Dette kan bli illustrert i artikkelen til Dagbladet kalt «HEGEMONI», hvor det står følgende: «Det var vinteren 2010, og Hege Riise hadde nettopp mistet sin samboer Lena på fødestua. [...] Den lille familien på Lillestrøm teller i dag tre medlemmer. For noen år siden kom Anne inn i livene deres» (Alver, 2018).

Her er det flere eksempler på at forfatteren ikke henger seg opp i seksuell orientering, men omtaler Hege Riise på samme måte som om den tidligere fotballspilleren hadde vært heterofil. Dette kan fremme en motvekt til heteronormativitet, og kan fremstille LHBT+-utøvere på en måte som gjør at det ikke er fokus på seksuell orientering utover at personen har kjæreste. I det samme intervjuet sier intervjuobjekt, Hege Riise, følgende:

Hun beskriver «ut av skapet» prosessen som uproblematisk. [...] For meg var det en del av det å bli voksen. Å bli kjent med hvem man er. Noe alle går gjennom på et punkt, uavhengig av legning. Det er jo selvfølgelig litt annerledes å fortelle sine omgivelser at man er kjæreste med en av samme kjønn. Utover det? Nei, jeg tror ikke forskjellen er så stor enten man er hetero eller lesbisk (Alver, 2018).

Dette utsagnet kan fremme tanker hos LHBT+-utøvere og lesere generelt om at det ikke har noe å si hva slags seksuell orientering man har. Informanten, Riise, snakker om det å være LHBT+ som noe uproblematisk, som kan bidra til at ulike seksuelle orienteringer er sidestilt, og det kan også fremme normalisering. At hun skriver at det er litt annerledes å fortelle at man er kjæreste med en av samme kjønn kan bekrefte at

samfunnet fortsatt er preget av heteronormativitet (Mortensen & Jegerstedt, 2008), men artikkelen kan altså bidra til å utfordre dette. I forbindelse med å omtale ulike typer seksualiteter på samme måte så blir språkbruk sentralt. I neste del av kapittelet skal konsekvenser av å bruke betegnelser som «komme ut av skapet» og «stå frem» bli diskutert.

4.2.2 Bruk av begrepene «komme ut av skapet» og «stå frem»

I 15 av de 28 medietekstene jeg har analysert har begrepene «komme ut av skapet» eller «stå frem» blitt brukt. Et eksempel på formuleringen «komme ut av skapet» har jeg hentet fra en kommentar i Aftenposten som heter «Et viktig første skritt». Der står det: «Det er mulig frykten for reaksjonene ved å komme ut av skapet er større enn det er grunnlag for» (Aftenposten, 2012). I nyhetsartikkelen til Dagbladet «Jeg var lagt nede» blir begrepet «stå frem» brukt i blant annet denne sammenhengen: «Stian Grastveit stod i sommer frem som homofil» (Ihle & Rasmussen, 2018).

Som nevnt i den teoretiske tilnærmingen så viste Larsen, Sandberg og Pettersen (2005) til Sedgwick (1990) da de argumenterte for at å «komme ut av skapet» gjør at andre typer seksualiteter enn heterofile må fortelle om sin seksuelle orientering. Heterofile behøver derimot ikke det, fordi man ser på det som selvfølgelig. Mennesker innenfor LHBT+ miljøet har dermed blitt tvunget inn i skapet i utgangspunktet. Ved å bruke betegnelser som «komme ut av skapet» kan mediene være delaktige i å opprettholde heteronormativitet, samt synet på LHBT+-personer som avvik eller at de er annerledes (Mortensen & Jegerstedt, 2008).

Nå jeg tenker på ordet skap så er oppbevaringsmulighet, mørkt rom og uttrykket «skjeletter i skapet» det første jeg tenker på. Disse ordene kan illustrere at man bærer på en hemmelighet, og et sted man kan gjemme eller lagre noe man vil skjule. Det er akkurat derfor uttrykket «komme ut av skapet» kan forsterke heteronormativitet i stor grad, fordi en gruppe seksualiteter lever utenfor skapet, uten hemmeligheter, mens en gruppe seksualiteter må komme seg ut og fortelle om hemmeligheten sin. Selv ikke da er det gitt at man er fri, fordi man kan fortsatt bli utsatt for diskriminering.

Begrepene er også med på å opprettholde makten til heterofile (Eide, 2014), fordi heterofili blir sett på som naturlig og selvfølgelig, og å «komme ut av skapet» kan

dermed bli sett på som lite frigjørende (Kristiansen & Pedersen, 2003). De samme konsekvensene oppstår når man bruker ordet «stå frem», da det kan indikere at LHBT+ personer må ta ett steg frem og fortelle at de er annerledes enn majoriteten og det man forventer.

At mediene tar i bruk begrepene «stå frem» og «komme ut av skapet» kan også forsterke at heterofil seksualitet er det dominerende i det doksiske rom. Bakgrunnen for dette er at samfunnet tar det for gitt at individer er heterofile, så LHBT+-personer må fortelle at de ikke er det. Dette kan mediene forsterke med begrepene de tar i bruk. Det kan potensielt være ekstra synlig i idrettssammenheng hvis det er få eller ingen utøvere som har fortalt om sin seksuelle orientering offentlig, da folk kan regne med eller forvente at de er heterofile. Ved at mediene reproducerer bruken av betegnelsene «komme ut av skapet» og «stå frem» så kan de bidra til å bevare bevisste og ubevisste holdninger (Schwebs & Østbye, 2013). At én form for seksualitet blir sett på som mer selvfølgelig enn andre kan dermed virke undertrykkende.

Til tross for at over halvparten av medietekstene jeg har analysert har brukt begreper som «stå frem», «komme ut av skapet» eller begge to, så er det også eksempler på at mediene er kritiske til denne ordbruken. Schwebs og Østbye (2012) trekker frem at mediene kan påvirke samfunnet ved å være kritisk, fordi de kan være en faktor som bidrar til å endre grunnleggende trekk ved samfunnet. Det kommer frem i Aftenposten-intervjuet «Tøff reddhare» hvor det står: «Der understreket hun at så fort hun innså at familie, venner og alle som er glad i henne, aksepterte henne for den hun er, var det helt uvesentlig å «komme ut» offentlig». Dette viser bevisst ordbruk, fordi begrepet «komme ut» er skrevet i anførselstegn, noe som kan tyde på at hun er bevisst på hva bruk av begrepet kan innebære.

Ord eller betegnelser som «stå frem» og «komme ut av skapet» kan altså bidra til reproduksjon av heteronormativitet og at heterofili blir sett på som det mest naturlige. Dette kan også føre til at ikke alle får uttrykke seksualitet på samme måte (Eide, 2014). Et annet element som kan kobles opp mot å fremme eller utfordre heteronormativitet er om forfatterne har en «vi-og dem-holdning» til LHBT+-utøvere. Det jeg mener med dette begrepet er at mediene kan uttrykke et skille mellom heterofile og LHBT+-personer ved å omtale LHBT+-utøvere som «de andre».

4.2.3 «Vi-og-dem-holdning»

At mediene har en «vi-og-dem-holdning» er et element som har gått igjen i flere av artiklene som har blitt analysert. I Eide (2014) blir det trukket frem at å omtale minoriteter som «de andre» fortsatt er gjeldene i Norge, og at man gjør det fremfor å bidra til mangfold ved å si for eksempel «vi». En artikkel hvor dette er tydelig er i Dagbladet sin kommentar «Det tredje kjønn». Der står det følgende:

Jeg må innrømme at jeg trodde dette med transpersoner var enkelt: Det er et sivilisatorisk fremskritt å anerkjenne at det finnes flytende kjønnsidentiteter som åpenbart handler om noe biologisk, genetisk eller medfødt, som ikke må forveksles med at kjønnsrollene fortsatt er for trange - både for menn og kvinner. Det er i grunnen ikke så veldig forskjellig fra det de fleste av oss, antar jeg, tenker om menn og kvinner generelt: Vi er en kombinasjon av biologi, kultur, historie og samfunn. Og siden disse faktorene kan endres, vil heller ikke forståelsen vår av menn og kvinner være statisk. [...] Samtidig er det forskjeller på transkvinner og andre kvinner som, i noen sammenhenger, er så urimelig for majoriteten at vi er nødt til å kunne adressere dem. [...] Hvor mange menneskers motvilje skal en transpersons rettigheter kunne trumfe? (Sandnes, 2018).

Utsagn som dette kan være med å opprettholde den heterofile dominansen, som skeiv teori er skeptisk til (Eng, 2003). Bakgrunnen for dette er at det kan gi inntrykk av at transpersoner er en mindre naturlig gruppe enn majoriteten. Dette bidrar heller ikke til at kulturen er skeiv (Eng, 2003). At man blir sett på som et avvik blir tydelig når det står «transkvinner» og «andre kvinner». Alle andre er kvinner, mens transpersoner er transkvinner.

At man sier «transkvinner» og «andre kvinner» kan også kobles opp mot performativitet og å gjøre kjønn. Judith Butler hevdet at kjønn er noe man gjør på bakgrunn av sosiale roller og regler, og at det dermed blir performativt. Et sentralt poeng er også at det ikke finnes én kjønnsidentitet (Mizzi & Byrne, in press.). Hargreaves og Anderson (2014) trekker frem at samfunnet definerer hvordan kjønn skal være konstruert, og at det avgjør identitet, ikke biologi. Ved å skille mellom kvinner på den måten som forfatteren har gjort, så viser hun ikke en forståelse av kjønn som performativt, men at hun i større grad vektlegger kjønn som noe biologisk, og at det skal legge føringer for hvordan man ser på sin egen identitet (Jegerstedt, 2008).

Innenfor skeiv teori så er det derimot sentralt at kjønnsidentiteten alltid vil være i forandring fordi man gjør kjønn (Mizzi & Byrne, in press.). Det kan gjøre at synet på

kjønn som fremstilles i kommentaren kan være annerledes i fremtiden. Å se på identitet som noe fastsatt og uforanderlig kan gå på bekostning av å se på det som mangfoldig (Mortensen & Jegerstedt, 2008), og på denne måten kan innholdet i medieteksten, sett i lys av skeiv teori, bidra til et syn på at transkvinner er annerledes fra andre kvinner. Det er allikevel viktig å poengtere at dette er et eksempel på en medietekst som representerer en annen virkelighetsforståelse, og at det ikke blir hevdet at andre måter å forstå kjønn på er ”feil”, men perspektivene viser to forskjellige måter å se på virkeligheten på.

Et annet eksempel på bruk av en «vi-og-dem-holdning» har jeg hentet fra Aftenposten sin nyhetsartikkel «Mangler et homofilt forbilde», som handler om mangelen på LHBT+-utøvere i topphockeymiljøet. Der blir det skrevet: «Statistikken tilsier jo at det er homofile ishockeyspillere, og jeg skjønner veldig godt at de trenger noen rollemodeller og forbilder. Jeg føler vel ikke at jeg er i posisjon til å gi noen gode råd i dette spørsmålet siden det er så personlig» (Christophersen & Hansen, 2013). Med dette utsagnet fra hockeyspiller Ole-Kristian Tollefsen så kan man få inntrykk av han ser på LHBT+-utøvere som «de andre» når han uttaler at han ikke kan gi gode råd fordi han har en annen seksuell orientering. På denne måten kan han også distansere seg fra situasjonen, og det kan tolkes som at han ikke kan relatere seg til LHBT+-utøvere. Det kan styrke et syn på LHBT+-personer som annerledes og som noe unormalt man ikke skjønner noe av. Begge eksemplene over kan illustrere at man viser avstand LHBT+-utøvere, noe som ikke bidrar til at kulturen er skeiv (Eng, 2003). En «vi-og-dem-holdning» kan også reprodusere den skjeve maktbalansen mellom heterofile og LHBT+-personer når heteronormativitet blir opprettholdt, istedenfor å bli utfordret (Mizzi og Byrne, in press).

At LHBT+-utøvere blir fremstilt som aktører eller ofre kan også illustrere hvordan mediene reproduserer og utfordrer «vi-og-dem-holdningene». Dette er i tillegg et spørsmål som jeg hadde med i analyseskjemaet mitt. 3 av de 28 medietekstene jeg analyserte var intervjuer med Gro Hammerseng-Edin. Alle de tre tekstene har til felles at de fremstiller Hammerseng-Edin som en aktør. Fra mine egne analysenotater har jeg i to av artiklene uavhengig av hverandre notert at hun fremstår som en sterk kvinne som ønsker å hjelpe andre. På denne måten blir LHBT+-utøvere fremstilt som en aktør fremfor å bli fremstilt som personer det er synd på eller som er ofre. Det kommer også

frem i flere av de andre artiklene jeg har analysert, som for eksempel i Aftenposten sin nyhetsartikkel «Han merket homohetsen på kroppen». I denne teksten har jeg notert at fokuset ligger på at forholdene for LHBT+-utøvere i idretten har forbedret seg, og at LHBT+-utøvere ikke blir stakkarsliggjort (Nordli, 2012a).

Selv om flere av medietekstene har fremstilt LHBT+-utøvere som aktører, så er det også tilfeller hvor utøvere i større grad har blitt fremstilt som ofre, noe som kan stå i kontrast til Eide (2014) som hevder at LHBT+-personer ikke i like stor grad blir omtalt som ofre lenger i mediene. Et eksempel på dette har jeg hentet fra kommentaren «Hvem blir den første» som er trykket i Aftenposten. Da jeg analyserte nyhetsartikkelen, la jeg blant annet merke til disse utdragene:

Redselen for hva som venter på den andre siden av skapdøren, gjør at vi nok må vente litt til. [...] På en tribune med 10 000 tilskuere hjelper det ikke om 9000 er så tolerante som man bør være i 2012 når 1000 kanskje ikke er det. Da blir skaden for stor for den stakkaren utpå gresset som har våget å dele hemmeligheten sin med offentligheten (Valderhaug, 2012).

Ordvalg som «redselen», «skaden» og «hemmelighet» kan bidra til at LHBT+-utøvere blir sett på som ofre, fordi det kan fremme et syn som tilsier at forfatteren synes det er synd på dem. Ordbruk som «stakkaren» får forfatteren av medieteksten til å fremstå som nedlatende til LHBT+-utøvere. En konsekvens av dette kan potensielt være at LHBT+-utøvere føler det er enda mindre naturlig og selvfølgelig å skulle være åpen om sin seksuelle orientering i idretten.

At man ser på utøvere som ofre eller stakkarslige kan fremme en tankegang om at utøvere med andre seksuelle orienteringer en heterofili ikke vil bli akseptert i samfunnet, og blir sett på som avvik som ikke passer inn (Mortensen & Jegerstedt, 2008). Dette kan igjen styrke tankegangen om at heterofili er det mest naturlige. Det kan også antyde at å ha andre seksuelle orienteringer enn heterofili er en påkjenning. I flere medietekster som Sandven (2012), Nordli (2012b) og Aftenposten (2018) så blir det poengtert at det å fortelle om seksuell orientering ikke har vært et problem. Så ved at andre medietekster omtaler LHBT+-utøvere som ofre kan dermed styrke heteronormativeten, ved å få det til å virke som at man kommer til å oppleve vanskeligheter som LHBT+-utøver. At man gir LHBT+-utøvere en offerrolle kan forsterke «vi-og-dem-holdningen», da det kan fremstå som at andre seksualiteter enn heterofili ikke er like selvfølgelige.

Andre seksuelle orienteringer enn heterofili blir ikke normalisert når forfatteren omtaler LHBT+-utøvere som en stakkar, med mindre man faktisk ikke kan være LHBT+ uten å bli hetset. Da burde heller ikke mediene oppfordre til å være åpen om seksuell orientering i idretten, da det ikke er trygt. Anderson (2015) poengter at det i mindre grad er homofobi i dagens vestlige samfunn, noe som burde tyde på at det er trygt å være åpen om seksuell orientering. Det kan dermed virke som at mediene er uenige om man kan være en LHBT+-utøver i idretten uten å være et offer.

At forfatteren i teksten «Hvem blir den første?» skriver at utøvere kan føle en redsel i forbindelse med å være åpen om seksuell orientering, kan tyde på at han mener fotballmiljøet ikke er inklusivt. Dette står i kontrast til Eric Anderson sin teori om inklusiv maskulin teori, hvor det blir presisert at homohysteri er synkende, og ingen typer maskuliniteter er mer ønskelig enn andre. Det blir også fremmet at ulike typer maskuliniteter fungerer innenfor samme kultur (Anderson, 2009).

Et element som kan styrke heteronormativitet, men også påvirke hvordan mediene fremstiller LHBT+-utøvere er i hvilken grad mediene kategoriserer ulike former for seksualitet. I det neste delkapittelet skal dette bli drøftet gjennom å både belyse hvordan forfatterne av medietekstene i enkelte tilfeller bidrar til økt kategorisering, og i andre tilfeller bevisst eller ubevisst unngår dette.

4.3 Reproduksjon og utfordring av entydige kategoriseringer

Jeg har valgt å kalle denne delen av kapittelet for kategorisering, som blant annet innebærer at man skiller ulike seksuelle preferanser fra hverandre (Larsen et al., 2005). Noen av funnene jeg gjorde i analyseprosessen var hyppigere representert enn andre, og kategorisering i form av hvilke ord som ble brukt for å omtale LHBT+-utøvere var et av funnene som var hyppigst anvendt i medietekstene. I 15 av 28 tekster har jeg kommentert at forfatteren av medieteksten har kategorisert, oftest gjennom at de bruker betegnelser som «homofile» og «lesbiske» for å beskrive alle LHBT+-utøvere.

Et eksempel på dette er hentet fra et debattinnlegg i Aftenposten kalt «Et uskyldig spørsmål om sjekking». Der står det følgende: «Men i den senere tid det vært problematisert at knapt nok noen fotballspillere er åpne homofile. [...]» (Grøndahl, 2015). Et annet eksempel er hentet fra samme avis, i nyhetsartikkelen «Lettere å stå

frem som homofil i dag» hvor journalisten skriver: «Flere av de norske jentene har stått frem som lesbiske» og intervjuobjektet sier: «Vi opplever en generell holdningsendring i samfunnet overfor lesbiske og homofile» (Nordli, 2012b).

Grunnen til at jeg har lagt merke til denne ordbruken er at sett i lys av skeiv teori så bidrar det til identitetskategorisering og å sette mennesker i båser. Å sette utøvere i båser på denne måten kan gjøre at de ikke føler at de passer inn, og man ekskluderer LHBT+-utøvere som ikke ser på seg selv som verken homofil eller lesbisk, men er panfil for eksempel. Entydig identitetskategorisering kan også gjøre at typer seksualitet som ikke blir inkludert blir sett på som unaturlige, noe skeiv teori kritiserer (Watson, 2005). Den entydige identitetskategoriseringen i medietekstene kan dermed reproducere tanker om at man enten er lesbisk, homofil eller heterofil (Kristiansen & Pedersen, 2003). Når seksualitet blir delt opp i disse kategoriene så kan det illustrere at det seksuelle systemet er lite dynamisk (Sykes, 2006), og det kan være flere utøvere som ikke ønsker å identifisere seg innenfor noen kategorier.

Et annet sentralt poeng når det kommer til kategorisering er kritikk av at man deler opp seksualitet i heterofile og homofile. På denne måten bli seksualitet sett på som en egenskap, fremfor at det blir sett på som handlinger (Larsen et al., 2005). Seksualitet blir dermed sett på som to nøytrale kategorier, og skeiv teori kritiserer at det seksuelle systemet som lite dynamisk (Sykes, 2006). Begrepsbruken kan tyde på at forfatterne i medietekstene ikke er klar over at det kan være lite inkluderende å kun nevne lesbiske og homofile, som kan indikere at de har lite kunnskap om temaet før de skriver medieteksten. Hvis utøvere ikke kjenner seg igjen i beskrivelsen i mediene, eller når slik man føler seg ikke blir satt ord på, så kan det gjøre at utøvere ikke ønsker å være åpen om sin seksuelle orientering. Det kan også gjøre at mediene ubevisst sender ut signaler til leserne om at noen former for seksualiteter innenfor LHBT+-feltet er mer naturlige enn andre (Mortensen & Jegerstedt, 2008).

Det finnes også flere eksempler hvor journalisten ikke bruker entydige kategoriseringer. Det kommer frem i Dagbladet sitt intervju «HEGEMONI», hvor journalisten skriver: «Det er ikke til å komme utenom at det på kvinnesiden i fotball er langt flere spillere på toppnivå som er åpne om sin seksuelle ligning enn på herresiden» (Alver, 2018). I nyhetsartikkelen til Aftenposten «Lettere å stå frem som homofil i dag» blir det skrevet

at «Ingen i dagens eliteserie, eller på landslaget har stått frem med en homofil legning» (Nordli, 2012b). Ved å bruke begreper som «seksuell legning» og «en homofil legning» så blir det ikke automatisk antatt at utøvere er lesbiske eller homofile, og denne fremstillingen tar høyde for at utøverne kan ha andre seksuelle orienteringer. Det kan gjøre at utøvere blir tryggere på at det er naturlig med alle typer seksuelle orienteringer. Det kan også gjøre at leserne generelt bevisst eller underbevisst tar til seg at seksualitet kan være flytende og mangfoldig (Mortensen & Jegerstedt, 2008), selv om dette er avhengig av leseren sin tolkning (Schwebs & Østbye, 2013).

I et intervju med Gro Hammerseng i Aftenposten som heter ««Mange der ute sliter med fordommer»», sier hun: «[...] det betyr mye for mange at jeg har valgt å være åpen om at jeg lever med en jente» og «jeg gjør meg noen tanker om det å være sammen med en noen fra sitt eget kjønn. [...]» (Bugge, 2010). Ved å fortelle om sin seksuelle orientering uten å putte seg selv i en bås, så viser Hammerseng-Edin at det går an å fortelle om seksuell orientering uten å kategorisere. Journalisten i intervjuet kategoriserte heller ikke. Denne fremstillingen legger heller ingen føringer for om hun er bifil eller lesbisk, men at hun nå lever med en av det samme kjønn.

I flere av tekstene jeg har analysert har både ord som «skeiv», «seksuell legning» og «seksuell orientering» blitt brukt i medietekstene, men også begreper som «homofil» eller «lesbisk». Et eksempel på dette er i medieteksten «Vil ha svar på hvorfor ingen homofile menn står frem i norsk fotball». Der har begrepsbruk som «homofil» blitt brukt, men også begreper som «skeiv», og «LHBT» (Aas, 2018b). I artikkelen «Fotballen er også skeiv» har forfatterne brukt ordet «skeiv» i overskriften, men i selve teksten så brukes begreper som «lesbiske» og «homofile» (Lunde & Hansen, 2012). Forfatterne skifter altså mellom å benytte seg av ord som fremmer inkluderende ordbruk og ord som i større grad fremmer entydig kategorisering. Dette kan tyde på at journalistene ikke har et bevisst forhold til ordbruken sin, noe som kan føre til at ikke leserne får det heller.

Entydig kategorisering er såpass utbredt at det også brukes av LHBT+-utøvere. I «På bar bakke», som er overskriften i et intervju gjort av Aftenposten med Vibeke Skofterud, så uttalte Skofterud at «men idretten generelt, og fotballen spesielt, trenger homofile forbilder som tør komme ut av skapet». Skofterud bruker også betegnelsen

«homofile» når hun med stor sannsynlighet også sikter til andre seksuelle identiteter (Fuglehaug, 2015). Også i Aftenposten sitt intervju «HEGEMONI» bruker intervjuobjekt Hege Riise, som også er LHBT+, begrepene «homofil» og «lesbisk» når hun snakker om LHBT+-utøvere generelt (Alver, 2018). Det kan både vise at det er forskjellige perspektiver og meninger om hva som er riktig eller nødvendig språkbruk, og at å si «homofile» når man snakker om menn og «lesbiske» når man snakker om kvinner er utbredt, selv om teorier som skeiv teori hevder det kan bidra til ekskludering (Kristiansen & Pedersen, 2003).

Selv om det innenfor skeiv teori blir fremmet at man ønsker å benytte seg av inkluderende ordbruk som omfavner alle LHBT+-personer så kan entydige identitetskategorier som eksempel «homofil» og «lesbisk» være nyttig og retningsgivende for mange (Kristiansen & Pedersen, 2003). Som nevnt tidligere så poengterer Kristiansen og Pedersen (2003) dette som en kritikk av skeiv teori. Begreper som «lesbisk» og «homofil» kan benyttes hvis man ønsker det, men det kan være hensiktsmessig å tenke over hvordan man bruker entydige kategoriseringsbegreper når man ikke vet om personene man omtaler faktisk er «lesbiske» eller «homofile», og at ordet LHBT+ derfor kan være mer inkluderende.

Som det har blitt eksemplifisert over så er entydige kategoriseringer som «homofil» utbredt i språkbruken. Når mediene bruker ordet «homofil» uten å vite om LHBT+-utøvere har en annen seksuell orientering kan det som tidligere nevnt bidra til entydig kategorisering, men ordet i seg selv kan også føre til forvirring rundt hva det innebærer. Dette blir diskutert nærmere nedenfor.

4.3.1 Hva menes med ordet «homofil»?

Noe jeg la merke til underveis i analyseprosessen er at ulike tekster brukte ordet «homofil» forskjellig. Dette gjorde det forvirrende og vanskelig å vite hvem forfatteren henviste seg til eller skrev om. Som det ble nevnt i den metodiske tilnærmingen så er kontekst sentralt når man tolker (Ridderstrøm, 2018), men til tross for å ta hensyn konteksten har jeg allikevel synes det har vært utførende å vite hva enkelte forfattere legger i ordet «homofil». Benestad, Arntzen, og Almås (2018) beskriver begrepet homofili som:

Homofili er tiltrekning til samme kjønn. Begrepet er mest brukt for å beskrive menn som tiltrekkes av, blir forelsket i, og/eller har sex med andre menn. Det er vanlig å betegne kvinnelige homofile som lesbiske, men det er egentlig ikke forskjell på det å være lesbisk og det å være homofil (Benestad et al., 2018).

Et eksempel på dette er hentet fra nyhetsartikkelen til Aftenposten «Lettere å stå frem som homofil i dag» hvor det blir skrevet følgende:

Vi opplever generelt holdningsendring i samfunnet ovenfor lesbiske og homofile. Fotballspillere som kommer ut i dag, gjør det gjerne overfor trenere og medspillere som har levd i et samfunn med økt åpenhet om homofili (Nordli, 2012b).

At de skriver at det er holdningsendringer ovenfor både «lesbiske» og «homofile» kan tyde på at de sikter til mannlige LHBT+-utøvere når de bruker ordet «homofil» i resten av teksten. Samtidig har de valgt å kalle undersøkelsen til Norges Fotballforbund som heter «SKEIV FOTBALL – homofile og lesbiskes erfaringer fra ungdomsfotballen» for «homofil-undersøkelsen», noe som burde tilsi at de definerer ordet «homofil» som å gjelde både kvinnelige og mannlige LHBT+-utøvere. Dette gjør det som sagt forvirrende å vite hvem de henviser seg til, og om de for eksempel også mener kvinner når de skriver at «gjennom historien har homofile blitt usatt for omfattende diskriminering», eller om de i den sammenhengen kun snakker om menn. Det har vært diskriminering i forhold til kvinner også (Hargreaves & Anderson, 2014), men hadde de skrevet om et tema som kun gjaldt menn, så kan leserne potensielt tro at innholdet også gjaldt kvinner.

Definisjonen av ordet «homofili» viser at å bruke ordet om både kvinner og menn ikke er ukorrekt, og det ble gjort i Dagbladet sitt intervju «Helt naturlig for Mio med to mammaer». Der står det: «Da det ble kjent at hun var gravid og skulle få barnet sammen med den kvinnelige kjæresten, utløste det debatt og hets i enkelte nettforum om hvorvidt homofile skulle kunne få barn» (Ringheim, 2012). Her har ordet «homofil», slik jeg har tolket det, blitt brukt om LHBT+-personer generelt. Bakgrunnen for dette er at å få barn med en kvinnelig kjæreste og debatten om hvorvidt homofile skal få barn er nevnt i samme setning. Forvirringen oppstår derimot når journalisten bytter på betydningen av begrepet i samme tekst. Det skal sies at det også ble gjort i teksten eksemplifisert med over, da det står: «-Heterofil eller homofil, er vel ikke så viktig? Er

man i stand til å ta godt vare på et barn? Det er vesentlig» i en setning, og «hun tror at homoskeptikerne ofte ikke har noen lesbiske og homofile som er nære» i den neste (Ringheim, 2012).

At medietekster ikke er konsekvent i ordbruken har for eksempel gjort meg usikker i intervjuet med Gro Hammerseng i medieteksten til Aftenposten «Mange der ute sliter med fordommer» hvor det står at: «Du valgte å bli med på boken Skapsprengeren, som handler om homofili» (Bugge, 2010). Senere i teksten blir det presisert at hun ikke forteller om sitt eget privatliv i boken, så jeg vet ikke om boken handler om mannlige homofile, eller om de inkluderer kvinner også. Som det ble poengtert i Benestad et al. (2018) sin beskrivelse av ordet «homofili», så brukes det om hverandre, så at mediene også gjør det er forståelig. Men det kan allikevel føre til misforståelser og feilinformering hvis man tolker hvem de henviser til på en måte som ikke stemmer overens med forfatteren sin intuisjon. Det kan dermed føre til at LHBT+-utøvere blir fremstilt misvisende.

Denne delen av kapittelet har vist at måten mediene fremstiller LHBT+-utøvere på kan bli påvirket av i hvilken grad de entydig kategoriserer ulike seksualiteter.

Begrepsbruken kan både virke ekskluderende, samt være forvirende og føre til feilinformering. Dette kan både påvirke leserne sine holdninger knyttet til LHBT+-utøvere, samt at ekskluderende ordbruk kan gjøre at utøvere ikke føler seg inkludert. På bakgrunn av dette blir det hevdet innenfor skeiv teori at det må etableres nye måter å forstå og uttrykke både kjønn og seksualitet på (Bufdir, 2015). Et annet tema som kan påvirke hvordan mediene fremstiller LHBT+-utøvere er hvordan de vrir medietekstene. Dette skal bli nærmere diskutert i delkapittelet som følger.

4.4 Betydningen av mediernes vridning

Denne delen av kapittelet skal se på hvordan mediene vrir tekster. Som nevnt i teorikapittelet så går medievridding ut på at de benytter seg av metoder for å oppnå oppmerksomhet (Hernes, 1984). Dette er et sentralt poeng i forhold til min problemstilling, fordi hvordan mediene vinkler kan påvirke hvordan LHBT+-utøvere blir fremstilt. Det kan gå på bekostning av både LHBT+-utøvere generelt, men også enkelte typer LHBT+-seksualiteter.

Et eksempel på vridning er hentet fra Dagbladet sin artikkel «Mange der ute sliter med fordommer». Selv om temaet «seksuell orientering» er en liten del av et ellers langt intervju så blir dette overskriften. Ordet «fordommer» er også markert i grønn, fet skrift (Bugge, 2010). Dette kan støtte opp om begrepet «deskvridning» som Lippe (2010) brukte for å beskrive at overskriften ikke alltid samsvarer med innholdet i medieteksten. Jeg tolket medieteksten som at de bruker Hammerseng-Edin sin seksuelle orientering som et trekkplaster og for å vekke nysgjerrighet. Dette hadde i større grad vært akseptabelt dersom det var seksuell orientering artikkelen handlet om, men hovedfokuset i denne artikkelen ligger på håndballkarrieren og sommerferien til Hammerseng-Edin. Det kan føre til at utøvere blir forbundet med seksuell orientering fremfor idrettsprestasjoner, og deskvridning kan dermed gjøre at utøvere ikke ønsker å fortelle hva slags seksuell orientering de har. Dette fordi man kan bli oppfattet som en talsperson for LHBT+-utøvere når mediene har fokus på dette i overskriftene, til tross for at artikkelen handler mest om andre temaer. En årsak til at mediene gjør dette kan være at det er en konsekvens av press på å selge aviser og lage interessante nyheter (von der Lippe, 2010).

4.4.1 Dekning av kvinner og menn

En annen måte mediene utøver medievridding på og dermed bidrar til skjev dekning er gjennom at de omtaler de samme personene eller sakene på bekostning av andre (von der Lippe, 2010). Noe av det første jeg la merke til da jeg analyserte medietekstene var at mange av dem var vinklet til å handle om mannlige fotballspillere. Jeg har notert meg at 15 av 28 medietekster fokuserer på fotball og menn. En naturlig årsak til dette er at det for eksempel ikke er noen mannlige fotballspillere i verken Eliteserien eller Premier League som ønsker å fortelle om sin seksuelle orientering offentlig (Strøm, 2017). Fotball er også den største idretten i Norge (Norges idrettsforbund, 2018), så stort fokus på menn og fotball kan dermed skyldes at mediene skriver om saker som selger og som folk er interessert i (Schwebs & Østbye, 2013). Dette kan knyttets opp mot at journalistene både har tidspress på seg og økonomiske krav som skal oppfylles, som går på bekostning av å unngå skjev dekning av nyheter (von der Lippe, 2010).

En annen grunn til at over halvparten av artiklene jeg har analysert handler om fotball og menn kan henge sammen med at idretten og mediedekningen historisk har blitt dominert av menn (Hargreaves & Anderson, 2014). Dette kan gjøre at mediene bevisst

eller underbevisst skriver mer om temaer som omhandler mannlige utøvere. En konsekvens kan være at temaet som omhandler mangelen på LHBT+-utøvere i stor grad blir presentert gjennom fotball og menn, og i liten grad gjennom andre kjønn og idretter hvor dette også kan være et problem.

Et element som har gått igjen i flere artikler som handler om fotball og menn er at det blir hevdet at det nærmest er problemfritt for kvinnelige LHBT-utøvere å være åpen om seksuell orientering offentlig. Et eksempel på dette har jeg hentet fra Aftenposten sin nyhetsartikkel «Lettere å stå frem som homofil i dag» hvor det står skrevet følgende:

-Men forskjellene blant kvinner og menn er der, sier Henrik Lund i Norges Fotballforbund. For bare tenk på kvinnelandslaget i håndball.

Flere av de norske jentene har stått frem som lesbiske. I mediene kan du lese hyggelige reportasjer som: «Gro Hammerseng er gravid og venter barn med håndballkollega og samboer Anja Edin». I damefotball har også flere kommet ut.

- Jentene har fått noen forbilder, noen har stått frem og som gjør det lettere for andre igjen. Å få noen slike forbilder blant gutta ville gjort det lettere for andre igjen, sier Lunde (Nordli, 2012b).

I dette utdraget blir det påstått at det er lettere for kvinner enn for menn å være åpen om sin seksuelle orientering. Det kan til en viss grad stemme, da det er flere kvinner enn menn som er åpne offentlig i toppidretten. At forfatteren omtaler det å være kvinne og LHBT+-utøver i disse idrettene som noe uproblematisk og at man får hyggelige oppslag, kan gjøre andre kvinnelige LHBT+-utøvere som er usikre på sin seksuelle orientering tryggere. Allikevel så tolker jeg det slik at de fremstiller kvinnelige LHBT+-utøvere på en måte som kan fremme det ikke er utfordringer knyttet til seksuell orientering for kvinner. Problemet ligger i at det kan danne et feil bilde av hvordan situasjonen kan være for kvinnelige LHBT+-utøvere i disse idrettene. I en rapport fra Norges Fotballforbund (2012) står det følgende:

Dette betyr ikke at det er fritt for problematiske elementer når man ser nærmere på lesbiske i fotballen. Stereotypene om den maskuline lesbiske utøveren har stått sterkt innen fotballen, og banet grunnen for en helt motsatt situasjon der det blir viktig for den enkelte å fremheve at ikke alle kvinnelige fotballspillere er lesbiske, og at kvinnelige fotballspillere godt kan være feminine (Norges Fotballforbund, 2012, s. 4 og 5).

I avsnittet over dette utdraget står det følgende:

Dette avspeiles også i media, der oppslag om lesbiske håndballspillere i dag i liten grad er preget av sensasjon, men i stedet tar for seg spillernes orientering i tilknytning til private

«hyggereportasjer» av typen «Gro Hammerseng er gravid og venter barn med håndballkollega og samboer Anja Edin» (Norges Fotballforbund, 2012, s. 4)

Det siste utdraget er nesten identisk med hva som står skrevet i eksemplet fra «Lettere å stå frem som homofil i dag» (Nordli, 2012b). Det kan tyde på at forfatteren av medieteksten har lest rapporten, men unngått å inkludere den delen hvor det står at det ikke er uproblematisk for kvinner i fotballen. Fremstillingen kan være misvisende og gi et ufullstendig bilde.

Dette blir også gjort i Aftenposten sin nyhetsartikkel «Vil ha svar på hvorfor ingen homofile menn står frem i norsk fotball». Der blir det skrevet at «Hun påpeker kvinnefotballen og –håndballen som arenaer som har en romslig kultur for at skeive kan leve åpent» (Aas, 2018b). Dette kan henge sammen med sosialt strukturerte forestillinger om hva som kjennetegner ulike seksualiteter. Kvinnelige LHBT+-utøvere blir forbundet med maskulinitet, mens mannlige LHBT+-utøvere blir assosiert med feminitet (Eng, 2013). Det kan gjøre at det er mer akseptert blant kvinnelige fotballspillere å være åpen om seksuell orientering, fordi folk sine forventinger knyttet til kvinnelige LHBT+-utøvere passer sammen med egenskapene i det som har blitt konstruert som maskuline idretter som fotball og håndball (Norges Fotballforbund, 2012). At det kan være annerledes for kvinner i andre idretter for eksempel burde derfor komme tydeligere frem.

Det er allikevel viktig å legge til at Aftenposten hadde en periode i 2012 hvor de bevisst dekket teamet LHBT+ og fotball. Dette ble gjort i skjølvannet av Norges fotballforbund sin undersøkelse «SKEIV FOTBALL – homofile og lesbiskes erfaringer fra ungdomsfotballen», som kan være med å forklare hvorfor det er så stort fokus på menn og fotball i tekstene jeg har analysert. Flere av artiklene som har blitt analysert har derfor den samme situasjonskonteksten, fordi de har blitt skrevet på samme tidspunkt og ut i fra samme kontekst (Hågvar, 2007). Det kan allikevel bli sett på som medievridding, da det blir en skjev dekning av saker om LHBT-utøvere, både når det kommer til kjønn og idrett. Mediene skal representere mangfold hvor innholdet skal variere, og ulike syn skal bli representert (Schwebs & Østbye, 2013). Vridningen kan i dette eksempelet dermed gå på bekostning av mangfold. Eksemplet kan også vise at mediene ikke har det Schwebs og Østbye (2013) omtaler som et pluralistisk syn på samfunnet, altså at mediene dekker et variert utvalg med budskaper og et stort

mangfold, samt at ulike grupper får uttale seg. Samtidig kan mediene være pluralistiske og fremme mangfold ved å dekke saker om LHBT+-utøvere generelt, og spesielt i norsk toppfotball hvor ingen mannlige utøvere er åpne offentlig om andre seksuelle orienteringer enn heterofili.

Dette er en måte mediene kan utøve makt på, fordi de har innflytelse på hvilke saker eller temaer som blir sett på som viktige. Mediene har også makt ved at de bestemmer hva vi skal ha kunnskap om (Schwebs og Østbye, 2013). Begge avisene jeg har valgt å analysere tekster fra er store aviser i Norge, noe som kan gjøre at de i sitter med større grad av legitimitet, noe som kan styrke makten deres (Schwebs og Østbye, 2013). Dette kan påvirke hvordan kvinnelige LHBT+-utøvere i håndball og fotball blir fremstilt, selv om det tidligere i kapittelet ble vist at kun 8,2 prosent stolte på Dagbladet og 49,1 prosent stolte på Aftenposten (Bjerkan, 2016). Kvinnelige LHBT+-utøvere blir altså ikke fremstilt på en negativ måte i medietekstene, men mediene fremstiller dem som om at de ikke er betydningsfulle. Det er forskjell på å skrive om mannlige LHBT+-utøvere fordi de ikke er representert i flere idretter, og å skrive at det ikke er et problem for kvinner. Dette kan også knyttes opp mot mediens definisjonsmakt, fordi det påvirker hvordan vi forstår virkeligheten (Lippe, 2010).

En konsekvens av dette kan ses i sammenheng med publikums dagsorden, som går ut på at man blir påvirket av det som står i mediene (Schwebs & Østbye, 2013). At mediene i stor grad skriver om menn og fotball når de omtaler LHBT+-utøvere kan gjøre at det blir tolket som at det kun er i fotballsammenheng det er et problem, og at det ikke er like aktuelt i andre idretter fordi det sjelden blir skrevet om. Menn har som tidligere nevnt historisk sett dominert idretten og sportsjournalistikken (Hargreaves & Anderson, 2014), og samtidig handler et stort antall av medietekstene om fotball, som er Norges største idrett (Norges idrettsforbund, 2018). Dette kan gjøre at disse temaene blir sett på som enda større og viktigere, så på denne måten kan det dominerende bli reproduisert gjennom mediene sin fremstilling. En konsekvens av dette kan være at arbeidet for større seksuelt mangfold i idretten blir større i fotball enn andre idretter.

Til tross for at flere artikler har fremstilt det å være kvinnelige LHBT+-utøvere i spesielt håndball og fotball som problemfritt, så blir det trukket frem i nyhetsartikkelen

til Aftenposten «-De respekterer meg som jeg er» at det ikke er tilfellet. Der kommer det frem følgende:

-Det er flere jenter i idrettsmiljøet og i fotball som har stått frem som lesbiske, men finnes det mange flere, tror du?

- Ja, helt sikkert. Det kan være en del av de litt yngre som har funnet ut at de er der [*sic*], men de synes kanskje det er vanskelig å komme ut. Men det er lettere på jentesida, og det er lettere enn før (Sandven, 2012).

Her blir det spesifisert at det ikke er problemfritt for kvinner, selv om det kan være vanskeligst for menn. I kommentaren «En myk mann gransker sin sjel» fra Aftenposten blir det skrevet at det fremdeles er fordommer og stereotypier om kjønn og seksualitet knyttet til kvinner som spiller fotball. Forfatteren viser blant annet til sitatet «Vi kan ikke alltid prate om å gi penger til de lesbiske» som ble sagt av en av fotballtoppene i det italienske fotballforbundet (Hornburg, 2015).

I denne delen av kapittelet har fokuset ligget på hvordan mediene vinkler på en måte som gjør at det å være kvinnelig LHBT+-utøver fremstilles som nærmest problemfritt, spesielt i maskuline idretter. På denne måten blir ikke flere virkeligheter illustrert i like stor grad. Det er imidlertid viktig å påpeke at dette argumentet ikke er ment som å undergrave problemet knyttet til at det ikke er noen mannlige fotballspillere som er åpen offentlig i toppfotballen, og mediene har rett i at det er et stort problem. I det følgende delkapittelet skal et annet eksempel på medievridding bli presentert, og fokuset rettes mot at medienes vridding kan være avgjørende for hvordan det å være LHBT+-utøver blir fremstilt.

4.4.2 Hvordan vridding påvirker det å være LHBT+-utøver

Hvordan vridding og fokus kan avgjøre hvor forskjellig det å være en LHBT+-utøver blir fremstilt skal jeg illustrere gjennom to forskjellige medietekster som handler om langrennsløper, Stian Grastveit. Sommeren 2018 fortalte han mediene at han var homofil. Hvordan LHBT+-utøvere blir fremstilt av mediene er avhengig av hvordan de vinkler sakene sine, og hva de velger å ha fokus på. Schwebs og Østbye (2013) trekker frem at en av grunnene til at mediene vrir saker er for å tjene mer penger gjennom at flere leser artikkelen. En konsekvens av dette er at lesere danner seg et bilde av både temaet og samfunnet på bakgrunn av hvordan mediene fremstiller tekstene.

Den første teksten har «Jeg var langt nede» som overskrift, og er en nyhetsartikkel som ble trykket i Dagbladet. Artikkelen handler om at Grastveit gikk på en smell etter at han fortalte om sin seksuelle orientering. I teksten står det også:

Totalt sett har det vært kjempebra å bidra på denne måten. Dette er min måte å vise at idrett er for alle, og at idrett er et fellesskap. Jeg håper jeg når ut til folk som sliter med det samme. Man kan fortsette å være en vanlig idrettsutøver uten at legningen har noe å si. Også håper jeg at jeg er den siste som trenger å gjøre dette (Ihle & Rasmussen, 2018).

Det kan altså tyde på at informanten sitt budskap er en oppfordring til at andre utøvere kan være åpne om sin seksuelle orientering. Det er derfor jeg stusser på at det generelt i medieteksten er et stor fokus på smellen Grastveit gikk på etter å ha fortalt om sin seksuelle orientering. I nyhetsartikkelen har følgende ord blitt brukt: tøft (x3), langt nede (x2), møtte veggen (x3), kjempesmell (x2), depresjon, angst, kostet, intenst, skikkelig hardt, store problemer, den smellen, smalt. Både overskriften, teksten over bildet, ingressen og den første undertittelen fremmet negative konsekvenser knyttet til at Grastveit åpnet seg om seksuell orientering til mediene. Inntrykket jeg satt igjen med etter å ha lest artikkelen var at å være åpen om seksuell orientering er hardt og noe man ikke vil utsette seg for. At mediene tar opp at utøveren hadde en tøff tid på høsten er i utgangspunktet positivt, da det kan illustrere hele utøveren sin oppfatning av virkeligheten, og ikke bare det positive. Problemet ligger i at store deler av teksten handler om dette, og at det blir hentet opp igjen gjennom hele teksten (Ihle & Rasmussen, 2018).

Jeg har på bakgrunn av dette tolket det slik at teksten ikke oppfordrer til at flere utøvere burde være åpne om seksuell legning, og at teksten heller fremmer at det er tungt og tøft. Det inntrykket fikk jeg fremfor at å fortelle om seksuell orientering var noe Grastveit totalt sett var glad for at han gjorde, og noe han oppfordret andre til å gjøre (Ihle & Rasmussen, 2018). En konsekvens av dette kan være at det å være LHBT+-utøver til en viss grad blir fremstilt som noe vanskelig og tøft, noe som kan virke avskrekkende for utøvere som ikke er åpen om seksuell orientering offentlig. Dette bidrar heller ikke til normalisering av alle ulike typer seksualiteter, da det være åpen om at man er en LHBT-utøver blir fremstilt som vanskelig, noe det ikke er for heterofile.

Den andre avisartikkelen som handlet om Grastveit het «Jeg vil gjøre veien ut av skapet litt kortere for andre», og var trykket i Aftenposten. Denne artikkelen er skrevet ca. en måned etter at «Jeg var langt nede» ble trykket. Denne artikkelen fokuserer på positive utfall av at Grastveit var åpen om sin seksuelle legning. Den handlet også om hva som kan gjøres i idretten og tips knyttet til at ungdomstiden skal bli best mulig (Aftenposten, 2018). Etter å ha lest denne artikkelen satt jeg igjen med et inntrykk av at å være åpen om seksuell orientering i idretten opplevdes som positivt for Grastveit, og at han ikke synes det var problematisk å være en LHBT+-utøver. Dette kan potensielt bidra til at utøvere ønsker å være åpne om sin seksuelle orientering, fordi positivt fokus kan være essensielt hvis man ønsker at et positivt budskap skal nå igjennom. Igjen vil jeg presisere at jeg ikke reagerer på at den første artikkelen omtaler at han gikk på en smell. Det jeg stusser over er derimot at det er hovedfokuset når det kan tyde på at hensikten med medieteksten egentlig har vært å nå ut til utøvere som ikke er åpne offentlig og oppmuntre dem (Ihle & Rasmussen, 2018).

Til tross for at disse medietekstene er skrevet med under en måneds mellomrom så sitter jeg igjen med to forskjellige inntrykk av hvordan det er å være en LHBT+-utøver i idretten. En forklaring knyttet til hvorfor mediene fremstiller det å være åpen om seksuell orientering så forskjellig kan være at det er to ulike sjangere og situasjonskontekster som har blitt brukt. Den første artikkelen er en nyhetsartikkel, mens den andre er et intervju i forbindelse med at Aftenposten hadde en spalte hvor de intervjuet ulike unge forbilder. Medietekstene har dermed forskjellige motiv for intervjuene. Den ene skal skape nysgjerrighet hos leseren, og sensasjonelle nyheter gjør at flere leser nyheten (Schwebs & Østbye, 2013). Den andre skal virke motiverende for unge mennesker. En annen faktor som kan nevnes i forbindelse med den ulike fremstillingen er at medietekstene ikke er fra samme avis. Men som det ble presisert innledningsvis til dette kapittelet så har ikke det faktum om medieteksten ble trykket i Aftenposten og Dagbladet hatt stor påvirkning på hvordan LHBT+-utøvere har blitt fremstilt generelt.

Schwebs og Østbye (2013) poengterer at mediene kan ha symbolsk makt gjennom at de har innflytelse på sammenhengen mellom ord, tanker og virkeligheten. Denne symbolske makten kan bli tydelig i disse eksemplene, fordi det kan vise hvor forskjellig oppfatning lesere kan få til tross for at man leser to tekster om samme utøver. Det kan

dermed vise hvordan ordbruk kan påvirke lesernes oppfatning av virkeligheten. Hvilken av tekstene man har lest kan derfor bevisst eller ubevisst påvirke hva slags inntrykk man får knyttet til det å være LHBT+-utøver. Allikevel så tolker lesere teksten selv (Schwebs & Østbye, 2013), så hvilken virkelighetsoppfatning man sitter igjen med kan variere fra person til person. Det er dermed ikke gitt at mediene har den innflytelsen og symbolske makten de potensielt kan ha.

I resten av dette kapitlet blir fokuset skiftet fra diskutere hvordan generelle temaer som heteronormativitet, kategorisering og vridning kan påvirke hvordan mediene fremstiller LHBT+-utøvere til å undersøke konkrete temaer som mediene har tatt opp. Et tema som har gått igjen i flere av medietekstene er hvilken rolle forbilder har for at det skal bli naturlig for alle utøvere å være åpne om seksuell orientering. Hvordan forbilder kan påvirke hvordan LHBT+-utøvere blir fremstilt og mulige konsekvenser av dette blir drøftet i det neste delkapitlet.

4.5 Konsekvenser av mediene sitt fokus på forbilder

Forbilder er et tema som har blitt omtalt i over 1/3 av medietekstene. Et argument som har gått igjen er at det er essensielt med forbilder fordi det kan være en sentral faktor for at flere utøvere skal ønske å være åpne om sin seksuelle orientering. I intervjuet til Dagbladet «HEGEMONI», trekker Hege Riise frem at forbilder som Hammerseng-Edin kan hjelpe til å skape trygghet. Det blir også presisert at det kan skape større forståelse hvis man er flere, samt en følelse av tilhørighet (Alver, 2018). I Hargreaves og Anderson (2014) blir det presisert at LHBT+-utøvere som er åpne om sin seksuelle orientering får mye mediedekning og en kjendisstatus, som kan føre til at flere utøvere føler at de også kan være åpne om seksuell orientering.

Et eksempel på viktigheten av forbilder har jeg hentet fra Aftenposten sin nyhetsartikkel «Mangler et homofilt forbilde», hvor det står:

Han ble raskt en helt og et forbilde blant homofile både i og utenfor idretten i USA.

-Vi trenger slike forbilder, sier Jeff Kagan til Aftenposten. [...]

Selv drev Kagan med baseball, men følte seg isolert og skjønte etter hvert at det var fordi han ikke hadde noen med sin egen legning å se opp til innenfor den idretten. [...]

- Men det beste ville nok vært om det var en voksen, etablert spiller som var trygg på omgivelsen som sto frem først, sier Tollefsen. [...]

Både unge, homofile idrettsutøvere selv, og idrettene som kanskje risikerer å miste noen av sine største talenter, venter på at flere etablerte toppspillere skal komme ut av skapet. Og at resten av verden skal være klar for det (Christophersen & Hansen, 2013).

Dette eksempelet viser fokuset som er på at forbilder er essensielt for at utøvere skal kunne være åpen om seksuell orientering. Det kan dermed hende at hvis flere utøvere er åpne om seksuell orientering så følger flere etter, noe som potensielt kan skape en dominoeffekt, samt at det kan bidra til normalisering og at flere føler tilhørighet i idretten.

Samtidig så blir enkeltutøvere dermed gitt en stor rolle i kampen for at alle skal kunne være åpen om sin seksuelle orientering. I slutten av artikkelen blir det hevdet av en tidligere norsk landslagstrener at han skjønner at utøvere ikke vil være offentlig homofil på grunn av hetsing på nett og tribuner. Artikkelen konkluderer allikevel med at man venter på at flere utøvere skal være åpne offentlig. Akkurat det å bli offentlig kjent for seksuell orientering, fremfor idrettsprestasjoner, og hetsen som potensielt kan følge med, kan være årsaker til at utøvere ikke ønsker å fortelle om seksuell orientering. Dette kan fremstille LHBT+-utøvere på en måte som indikerer at det er deres ansvar å gjøre noe med problemet, og at de ikke er ansvarsfulle nok. Å forvente at enkeltutøvere skal ta ansvaret alene kan være for mye å be om, og mediene kan dermed legge for stort ansvar på enkeltpersoner. Det kan også være nativt å tenke at problemet løser seg om enkeltindivider tar støytten.

Hvorfor ingen LHBT+-utøvere er åpne om seksuell legning er langt mer komplekst, og det trengs flere endringer enn forbilder. Mediene kan på denne måten fremstille problemer knyttet til å være åpen om seksuell orientering i idretten som langt mindre problematisk og komplekst enn hva som er realiteten. Ved å legge til grunn for at forbilder vil løse problemet så skygger mediene over at det kan være mer omfattende endringer som må til. At det trengs flere endringer enn forbilder for at utøvere skal kunne være åpen om seksuell orientering kommer frem i Aftenposten sin nyhetsartikkel «-De respekterer meg som jeg er». Der blir det presisert at selv om det er flere kvinnelige LHBT+-utøvere som har fortalt om sin seksuelle orientering offentlig så mener informanten at det er mange som ikke har gjort det også (Sandven, 2012). Det viser altså at forbilder kan gjøre det lettere for noen, men at det er flere faktorer som må endres for at man skal oppnå at alle utøvere føler de kan være åpne om seksuell

orientering. I Eide (2014) blir det også trukket frem gjennom en informant at det er «hverdagsheltene» altså de som snakker om seksualitet i dagliglivet som gjør det største bidraget, ikke de som uttaler seg i mediene eller kronikker.

Det er altså flere medietekster som hevder at forbilder er en sentral faktor for at flere utøvere skal være åpen om seksuell orientering, men det er også flere artikler som omtaler baksidene ved å være et forbilde. I et intervju i Dagbladet som heter «Naturlig for Mio med to mammaer» står det følgende:

Enkelte mener hun burde ha stilt opp offentlig for homofiles rettigheter.

- En del synes nok det er en rolle jeg burde ta: være enda mer synlig og på barrikadene. Jeg skjønner det. Men skulle jeg si ja til å stille opp i de åra jeg bodde i Danmark, ville jeg ofte ha brukt opp fridagen, i stedet for å besøke mamma, pappa og søsknene mine [...]
- Det har provosert meg at jeg som skeiv landslagsspiller, blir presset til å ta et ansvar – uavhengig av om man faktisk har lyst til å ta en slik rolle. Men jeg synes jo også at det er viktig å være åpen og stille opp i blant (Ringheim, 2012).

I denne artikkelen kommer det frem at å bli omtalt som et forbilde kan være belastende, og en rolle man ikke nødvendigvis vil ha. På samme måte som at mange heterofile utøvere ikke ønsker å snakke om kjærlighetslivet sitt, så kan det være LHBT+-utøvere som mener det er en privatsak, og det kan derfor bli feil å legge ansvaret over på utøverne. Istedenfor burde man endre på holdningene og språkbruken rundt utøverne i idretten og samfunnet forøvrig, så det blir naturlig å være åpen fremfor at det er noe man blir tvunget til å gjøre.

For at det skal føles naturlig for LHBT+-utøvere å være åpen så må, sett i lys av skeiv teori, alle former for seksualitet bli sett på som like normale. Dette innebærer at alle skal kunne uttrykke seksualitet på samme måte (Eide, 2014). Media kan bidra til dette ved å ikke se på heteroseksualitet som normen, slik mediene ofte kan gjøre i dagens samfunn (Mizzi & Byrne, in press.). Når mediene poengterer at LHBT+-utøvere trenger forbilder basert på seksuell orientering kan de bidra til å fremstille LHBT+-utøvere på en måte som fremmer heteronormativitet. Dette fordi heterofile utøvere kan være forbilder på bakgrunn av idrettsprestasjoner eller andre saker de velger å gjøre, men LHBT+-utøvere skal være forbilder på bakgrunn av seksuell orientering fordi man blir presset til det.

Poenget mitt er at altså at selv om det å ha forbilder kan gjøre det lettere for noen utøvere, så løser det ikke problemet. Dette har dette delkapittelet vist eksempler på at mediene kan gi inntrykk av. Det er altså mer omfattende arbeid som må til. Eksempler på utfordringer som også må endres kan være holdninger, heteronormativitet, entydig kategorisering, språkbruk, egenskaper knyttet til maskulinitet og femininitet og medienes fremstilling - bare for å nevne noe. Et av elementene som også kan bidra til at utøvere ikke ønsker å være åpen om seksuell orientering i idretten er bruk av stereotypier.

4.6 Hvordan stereotypier både blir opprettholdt og utfordret

Dette er et tema som jeg har valgt å inkludere fordi medienes bruk av stereotypier og tilfellene når de avkrefter eller tar avstand fra dem kan påvirke hvordan LHBT+-utøvere blir fremstilt. Stereotypier kan potensielt også bidra til at utøvere som ikke er heterofile føler seg annerledes. Bakgrunnen for dette er at mediene kan sette utøvere i bås de ikke selv har definert seg innenfor ved at LHBT+-utøvere blir gitt egenskaper basert på seksualitet (Sex og Samfunn, u.å). Men hva mener jeg med en stereotypi? En stereotypi kan bli beskrevet som «ensidige, overdrevne og oftest fordomsfulle oppfatninger om alle individer innenfor en kategori mennesker» (Korsnes, Andersen & Brante, 1997, s. 314). Stereotypier kan gjennom fordommer føre til diskriminering ved at man dømmer en person på bakgrunn av forventinger til kategorien gruppen tilhører. Dette fremfor å ta stilling til hvordan hver enkelt individ opptrer eller er (Korsnes et al., 1997). Jeg anser eksempler på om mediene gir LHBT+-utøvere gitte egenskaper basert på generelle antagelser overfor LHBT+-miljøet som stereotypier.

En stor andel av artiklene jeg har analysert har ikke brukt stereotypier. Dette til tross for at flere av medietekstene handler om årsaker til at det er få LHBT+-toppidrettsutøvere i en rekke idretter. At jeg ikke fant flere stereotypier kan vise at et stort antall av forfatterne ikke automatisk setter LHBT+-toppidrettsutøvere i en bås eller gir dem visse egenskaper. Selv om langt fra alle medietekstene brukte stereotypier, så forekom det i noen av dem. Det var flere eksempler på stereotypier eller gitte egenskaper knyttet til at det å være LHBT+-utøver og mann ikke er forenelig med å være maskulin eller macho.

Det første eksempelet på at mediene benytter seg av stereotypier er hentet fra Dagbladet sin nyhetsartikkel «Homofil etter ulykke». I denne artikkelen er det flere eksempler på

stereotypier knyttet til hvilke egenskaper man tillegger ulike seksualiteter. Et eksempel på dette er at det i uthevet skrift er skrevet «Barsk rugbyspiller ble søt frisør» ved siden av overskriften (Hansen, 2011). Dette kan fremme en tankegang om at man som heterofil er barsk og tøff, og at man som LHBT+-person blir søt. Dette kan kobles opp mot Eng (2013) sitt poeng om sosialt konstruerte oppfatninger knyttet til at kvinnelige LHBT+-personer blir sett på som maskuline, mens mannlige LHBT+-personer blir sett på som feminine. Samtidig så blir menn vestlige samfunn assosiert med maskulinitet, mens kvinner blir assosiert med feminitet (Hargreaves & Anderson, 2014). Sex og Samfunn (u.å) trekker også frem at det forventinger til hvordan man skal oppføre seg basert på kjønn, så gjennom slike sitater kan dermed mediene være med å opprettholde kjønnsroller, fremfor å bidra til kjønns mangfold. På denne måten kan mediene også bidra til å opprettholde den gjeldene kjønnsorden ved at de opprettholder koder for hvordan man ser på maskulinitet og feminitet (Pilcher & Whelehan, 2004).

I den samme artikkelen står det også skrevet at:

26-åringen forteller at han aldri tidligere har følt seg tiltrukket av menn. I helgene pleide han å drikke øl og se på sport sammen med rugbyvennene sine.

- Plutselig hatet jeg alt ved det tidligere livet mitt. Jeg var ikke på nett med vennene mine, jeg hatet sport og syntes jobben min var dørgende kjedelig. [...]

Den tidligere så omfangsrike rugbyspilleren ble opptatt av hvordan han så ut, gikk betydelig ned i vekt, bleket håret og startet som frisør (Hansen, 2011).

Denne fremstillingen får det til å virke som at det er drastiske forskjeller på å være LHBT+ og heterofil, og at man automatisk skriver interesser hvis man ikke lenger anser seg selv som heterofil. Det fremmer også en tankegang om at interesser som å drikke øl og se på sport med folk som driver med en fysisk og tøff idrett er noe man kun gjør som heterofil. På denne måten gir man LHBT+-personer og heterofile visse egenskaper, noe som kan være frustrerende for utøvere som ikke kjenner seg igjen i kategoriseringen.

En konsekvens ved bruk av stereotypier og å gi folk gitte egenskaper er at det ikke kommer frem at LHBT+ og heterofile kan være både maskuline og feminine, og at seksuell orientering ikke har betydning for hvordan man er som person, eller hva slags interesser man har. Ikke før i siste avsnitt i artikkelen blir det presisert at personlighetsendringene hos intervjuobjektet kan skyldes slag, og gjennom hele teksten

blir det lagt frem som at det er den seksuelle orienteringen som gjør at personen har skiftet personlighet og interesser.

Schwebs og Østbye (2013) poengterte at media kan påvirke samfunnet ved å bevare folk sine holdninger, og Mathiesen (2010) hevder at mediene kan ha en bekreftende funksjon på folk sine holdninger. Gjennom å benytte seg av stereotypier så kan mediene dermed bevare eksisterende holdninger og bekrefte stereotypier knyttet til kjønn og seksualitet. Et annet eksempel på bruk av stereotypier har jeg hentet fra Aftenposten sin nyhetsartikkel «Mangler et homofilt forbilde», som handler om ishockeymiljøet. Her blir det skrevet at:

- Men det beste ville nok vært om det var en voksen, etablert spiller som var trygg på omgivelsene som sto frem først, sier Tollefsen, som bekrefter at hockeymiljøet er veldig macho og kanskje kan virke litt skremmende (Christophersen & Hansen, 2013).

Det er viktig å presisere at det er intervjuobjektet, hockeyspiller og landslagskaptein Ole-Kristian Tollefsen som uttaler seg. Det kan allikevel tyde på at han har blitt spurt om ishockeymiljøet er macho siden det står at han bekrefter det. Her blir også stereotypien om at mannlige LHBT+-utøvere ikke er macho trukket frem, og at det å være en mannlige LHBT+-utøver ikke passer i en idrett som kjennetegnes ved samme egenskaper som slik maskulinitet er konstruert (Norges Fotballforbund, 2012). Det må allikevel legges til at tidligere i intervjuet så sier Jeff Kagan, talsmann for blant annet Gay Hockey International at «jeg tror ikke det er noe med ishockeysporten som skremmer homofile. De er der, de også» (Christophersen & Hansen, 2013). Dette er med på å avkrefte stereotypiene som ble trukket frem senere i intervjuet. Dette kan også være et eksempel på at informanter som har mye kunnskap om teamet uttaler seg annerledes, noe som blir diskutert nærmere i delkapittel 4.7.

Å avkrefte stereotypier blir også gjort i andre medietekster. I Aftenposten sin medietekst «Han merket homohetsen på kroppen» som er et intervju med Thomas Berling, kommer det frem følgende:

-Treneren ville vite hva vi skulle gjøre hvis jeg ble forelsket i en lagkamerat. Han ville vite hvordan vi skulle gjøre det med dusjing. [...]

-Så begynte jeg å spille fotball – som åpen. Det var ikke noe problem. Blant trenere, medspillere, alt var bare supert (Nordli, 2012a).

Sitatet viser et eksempel på stereotypier som han hadde opplevd tidligere, men som han nå avkrefte og mente ikke forekom lenger. Det kan også illustrere at homohysteri er synkende (Anderson, 2005), og at tidligere holdninger knyttet til LHBT+ har blitt utfordret siden sist periode han spilte fotball. Mediene kan på denne måten vise at stereotypier og homohysteri ikke er gjeldene i fotballmiljøet i like stor grad lenger. På denne måten kan de også synliggjøre holdninger som kan vise at maktforholdet har endret seg, som kan lette på en frykt som utøvere kan ha sittet med.

Mathiesen (2010) poengterer at mediene også kan ha makt gjennom å endre folk sine holdninger, og ved å avkrefte eller kritisere stereotypier så kan de bidra til dette. I kommentaren til Aftenposten «En myk mann gransker sin sjel» kritiserer forfatteren stereotypier knyttet til fotball for kvinner. Dette kan bli illustrert gjennom følgende utdrag: «'Damefotball er handicapidrett', tvitret redaktør Knut Haavik for et par år siden. Ofte er slik forakt blandet med kjønnsstereotypier vi ellers klarer oss uten. 'Vi kan ikke alltid prate om å gi penger til de lesbiske' sa en av sjefene i det italienske fotballforbundet» (Hornburg, 2015). Ved å konfrontere stereotypier knyttet til kjønn og seksualitet kan man også gi leserne som kjenner seg igjen i stereotypiene en tankevekker.

I noen av medietekstene jeg har analysert så har jeg vært i tvil om det har vært stereotypier jeg har funnet, eller om jeg har misforstått. Ut fra det hermeneutiske paradigmet som jeg definerer meg innenfor, så kommer det frem at folk tolker forskjellig, og at det ikke finnes én sannhet (Thagaard, 2013). I mitt tilfelle har jeg derimot vært uenig med min egen tolkning, noe om kan tyde på at forståelseshorisonten min har endret seg. Som følge av at det kan tyde på at jeg har hatt andre ubevisste holdninger og oppfatninger da jeg leste utdraget for andre gang, kan jeg ha sett det i en ny kontekst (Føllesdal & Walløe, 2000). Dette kan eksemplifiseres gjennom kommentaren «Det tredje kjønn» hvor forfatteren skriver følgende:

Nå vil det neppe være så mange Birken-løpere som benytter seg av sin nyvunne mulighet til å skifte kjønn, uten å måtte gjennomgå medisinsk behandling, at det blir utslagsgivende på merketiden for oss mosjonister (Sandnes, 2018).

I tillegg til at dette stod i teksten, så var utdraget også illustrert som et uthevet sitat på avissiden kommentaren stod på. Det gjorde sitatet ekstra synlig. Først leste jeg det uthevede sitatet og da merket jeg det som en stereotypi. Bakgrunnene for dette er at jeg tolket det som at hun mente at transpersoner ikke var de samme som gikk Birken, altså at Birken-løpere ikke var typen som skiftet kjønn. Etter å ha analysert mer i teksten så jeg på utdraget en gang til, og tenkte at det kunne hende hun mente at det statistisk sett ville være usannsynlig at så mange personer ville skifte kjønn uten å gjennomgå medisinsk behandling at det ble utslagsgivende. Dette med tanke på antall transpersoner som finnes. Det kan vise at jeg ved første øyekast ser annerledes på et sitat enn om jeg leser det flere ganger. Som oftest leser ikke en person medietekstene flere ganger så dette kan være et godt eksempel på at bevisste og ubevisste holdninger og verdier preger hvordan man tolker en tekst første gang. Mitt teoretiske ståsted kan også ha påvirket måten jeg tolket teksten på.

Schwebs og Østbye (2013) trakk frem at leserne kan ha makt over mediene ved at de tolker teksten slik de selv ønsker. Uansett hva som er baktanken til forfatterne av medietekstene så er det ikke gitt at leseren oppfatter innholdet slik de ønsker. Det er derfor ikke sikkert at leserne av kommentaren eksemplifisert med over tolket utdraget som en stereotypi første gang de leste det selv om jeg gjorde det.

Utdragene som har blitt diskutert kan vise både hvordan stereotypier blir opprettholdt, men også hvordan mediene har utfordret gjeldene stereotypier. Dette har blitt gjort gjennom at forfatteren av medieteksten har formulert seg enten på en måte som kan fremme eller utfordre stereotypiene. Den neste delen av kapitlet skal derimot ta for seg hvordan informanter som har uttalt seg i medietekstene kan påvirke hvordan LHBT+-utøvere blir fremstilt, og hvilke konsekvenser dette kan ha.

4.7 *Hvordan informanter kan påvirke hvordan LHBT+-utøvere blir fremstilt*

Denne delen av kapitlet skal se nærmere på hvordan informanter kan påvirke hvordan LHBT+-utøvere blir fremstilt av mediene. Da jeg analyserte medietekstene så jeg en antydning til at tekstene som hadde informanter eller forfattere som kunne mye om temaet, enten fordi de jobbet med det eller selv var LHBT+, i større grad utfordret gjeldene heteronormative holdninger. Altså at de medietekstene i større grad virket

kritiske. Tendensen var at jo mer kritiske mediene var til gjeldene undertrykkende holdninger i samfunnet og fremmet mangfold, jo større sannsynlighet var det for at det var en informant som kunne mye om temaet som uttalte seg. Et eksempel på undertrykkende holdninger kan for eksempel være at mediene fremmer heteroseksualitet som det mest naturlige og selvfølgelig (Eide, 2014). Dette kan vise at hvem som er informanter kan påvirke hvordan LHBT+-utøvere blir fremstilt.

Hvem som blir intervjuet eller uttaler seg kan også påvirke hvordan LHBT+-utøvere blir fremstilt gjennom at de ikke har tilstrekkelig med kunnskap om temaet i utgangspunktet. Det kan dermed tyde på at mediene har valgt informantene fordi de kan ha andre motiver som å vekke nysgjerrighet og selge aviser. Dette kan eksemplifiseres gjennom nyhetsartikkelen «Krever homomarkering av Erna under OL», som står publisert i Dagbladet. I denne artikkelen blir kjendiser som Anne-Kat Hærland, Sven Nordin og Mia Madjian intervjuet om LHBT+-personer sine rettigheter i Russland i forbindelse med OL i 2014 (Blisten, 2014).

Bruk av kjendiser som informanter i medieteksten kan knyttes opp mot von der Lippe (2010) sitt poeng om at medievridding kan brukes for å gjøre teksten interessant for leserne. Å benytte seg av kjendisene kan gjøre den nettopp det. Dette kan gå på bekostning av fremstillingen av LHBT+-utøvere fordi nyhetsartikkelen var preget av lite fakta fra kjendisene sin side, men handlet i større grad om at kjendisene mente at *andre* aktører som Erna Solberg og toppidrettsutøvere må gjøre noe for å vise avstand til «homohat» i Russland (Blisten, 2014). De tilførte ikke fakta til teksten, og det kunne tyde på at de var intervjuet på bakgrunn av at de er kjente.

På en annen side kan det å ha med kjendiser som fronter en kampanje gjøre at lesere får med seg det som står, og LHBT+-personer sine rettigheter blitt sett på som viktige. På den måten kan LHBT+-personer sine rettigheter fremstilles som noe naturlig å verne om, og at man ikke skal godta diskriminering av mennesker med annen seksuell orientering enn heterofili. Dette kan bidra til at mediene utfordrer heteronormativitet, fordi de uttrykker at de er kritiske til den gjeldene maktbalansen når de fremmer at holdninger til LHBT+-utøvere må endres (Mizzi & Byrne, in press.). At medieteksten handler om at idrettsutøvere og politikere må ta avstand fra homohets kan være et

eksempel på politisk vridning fordi mediehuset eller journalisten sin politiske mening påvirker hvordan saken er vinklet (von der Lippe, 2010).

En annen måte informantene kan påvirke hvordan mediene fremstiller LHBT+-utøvere på er gjennom at de ikke beskriver informantene på samme måte. Da jeg analyserte nyhetsartikkelen som heter «Frykter rasisme og homohets under VM» som er trykket i Aftenposten, la jeg merke til at informantene i nyhetsartikkelen er omtalt ulikt. Forskjellene kommer til uttrykk gjennom eksemplene: «Svetlana Zakharova i det russiske LGBT-nettverket sier at det nylig kom en rapport som viser en dobling av hatkriminalitet mot homofile de siste fem årene». Og «Fatma Samoura, FIFAs generalsekretær, sier at organisasjonen har nulltoleranse for all form for diskriminering, og at spørsmålet blir tatt på alvor» (Aas, 2018a).

Det jeg la merke til i disse utdragene er beskrivelsen av informantene. Samoura blir presentert med både tittel, at hun representerer en organisasjon og hvilken organisasjon det er snakk om. Zakharova, informanten som kritiserer FIFA for å godta forfølgelse av seksuelle minoriteter, blir kun presentert som en person i det russiske LGBT-nettverket. Etter ett Google-søk fant jeg ut at hun er kommunikasjonssjef for Russian LGBT Network, som er den største LHBT-organisasjonen i Russland (Footage, u.å). Dette har i Aftenposten sin nyhetsartikkel blitt oversatt til «det russiske LGBT-nettverket», noe som ikke indikerer at det er en stor organisasjon hun representerer. Gjennom introduksjonen av Zakharova kom det heller ikke frem at hun hadde en lederstilling. I tillegg til dette så har ikke journalisten oversatt LGBT til norsk (Aas, 2018a). Det kan tyde på at journalisten både er uvitende og ikke har tilegnet seg kunnskap og informasjon. En konsekvens av dette er at det blir gitt mindre og mer upresis informasjon om Zakharova enn Samoura.

Schwebs og Østbye (2013) trekker frem at en av måtene mediene kan påvirke samfunnet på er gjennom at de kan styrke eller svekke tilliten lesere har til enkeltpersoner. Det innebærer også at de kan avgjøre hvem som blir sett på som pålitelige. At Zakharova blir presentert med lite, upresis og til dels feil informasjon, mens Samoura blir presentert med at hun har en høy stilling og tilhører en mektig organisasjon kan gjøre at journalisten fremmer et skeivt maktforhold. At en av informantene blir presentert med høy stilling og mektig organisasjon kan gjøre at lesere

bevisst eller underbevisst kan få mer tillitt til denne informanten. Mediene kan sitte med en symbolsk makt, i denne sammenhengen i form av at de gir legitimitet til en bestemt person (von der Lippe, 2010), og dette kan gå på bekostning av budskapene til informanten som representerer LHBT+-miljøet. Denne fremstillingen kan også vise hvordan media har makt gjennom portvaktfunksjonen, som blant annet innebærer at de kan avgjøre hva slags informasjon lesere skal få tilgang på (Schwebs & Østbye, 2013). Gjennom portvaktfunksjonen kan mediene dermed påvirke hvordan LHBT+-utøvere blir fremstilt fordi de kan fremme marginalisering ved å omtale LHBT+-informanten, Zakharova, som mindre ressurssterk.

4.8 *Utfordringer knyttet til fremstilling av LHBT+-utøvere*

Innenfor skeiv teori ønsker man som sagt at det skal være fokus rundt at kulturen er skeiv, og at heteronormativitet ikke skal være sett på som det eneste normale (Eng, 2003). Seksuelle orienteringer som ikke faller inn under heterofili blir i dagens samfunn sett på som avvik (Mortensen og Jegerstedt, 2008), og man ønsker altså at alle ulike seksualiteter skal bli sett på som like naturlige. Slik jeg har tolket og forstått skeiv teori, så kan det innebære at man burde omtale alle typer seksualiteter på samme måte, også i en mediesammenheng. Dette medfører at mediene ikke skal fremstille heterofili som målestokken, da det kan gjøre at andre former for seksualiteter blir «de andre».

Heterofil er noe man forventer at folk er, og ikke noe man behøver å informere om. Hvis man ønsker normalisering kan et poeng derfor være at mediene ikke omtaler LHBT+-utøvere annerledes enn de omtaler heterofile utøvere. For eksempel kan mediene omtale at en LHBT+-utøver har kjæreste hvis personen er komfortabel med det, men ikke spør mer rundt den seksuelle orienteringen. Dette kan gjøre det lettere å fortelle om seksuell orientering, da man ikke blir en frontfigur eller får irrelevant fokus på sin seksuelle orientering.

I medietekstene til Aas (2018b), Lunde og Hansen (2012) og Nordli (2012b) blir det trukket frem at utøvere ikke ønsker å være åpen om seksuell orientering fordi de ikke ønsker å være «talspersoner» for LHBT+-utøvere. Å lage egne mediesaker som handler om andre seksuelle orienteringer enn heterofili kan dermed forsterke heteronormativitet, fordi mediene bekrefter at heteroseksualitet er det normale. Bakgrunnene for dette er at mediene ikke ville laget saker om heterofile sin seksuelle orientering.

At LHBT+-utøvere ikke ønsker å være «talspersoner» er ikke forenelig med at flere medier poengterer at man trenger forbilder for at flere utøvere skal være åpne om seksuell orientering. Hvis mediene hadde skiftet fokus fra å fremstille LHBT+-utøvere som frontfigurer og ha fokus på seksuell orientering, så kan det hende det hadde vært lettere for utøvere å være åpne. Det kunne også bidratt til normalisering av at alle seksualiteter er like naturlige.

Hvis dette hadde blitt en realitet, så hadde det per dags dato blitt skrevet svært få medietekster om LHBT+ og idrett, grunnet mangelen på utøvere som er åpne om sin seksuelle orientering. Det kan også blitt trukket frem som reproduksjon av heteronormativitet, fordi man bare omtaler heterofile forhold, og dermed marginaliserer andre typer seksualiteter (Mortensen & Jegerstedt, 2008). Som tidligere nevnt så presiserer von der Lippe (2010) at en gruppe bli sett på som uviktig og uinteressant når man ikke blir omtalt i media, noe som heller ikke vil bidra til en oppfatning om at kulturen er skeiv (Eng, 2003). At mediene omtaler heterofile- og LHBT+-utøvere på samme måte kan derfor være naivt, da lite fokus på temaet kan gjøre at folk glemmer det, og at holdninger ikke endres. Norges Fotballforbund (2012) trekker frem at mediene kan påvirke gjennom å skrive om mangelen på utøvere som er åpne om seksuell orientering. Dette kan være opplysende for lesere, og gjøre folk mer oppmerksom på temaet. Hvis det skrives mye om LHBT+-utøvere, så kan mediene potensielt være med å endre holdninger, gjennom blant annet språkbruk.

Selv om mediene har oppfordret til åpenhet rundt seksuell orientering i artikler jeg har analysert fra blant annet 2012, så er det fortsatt ingen som er åpne i herrefotball nå syv år senere. Det kan dermed bli satt spørsmålsteget ved mediene sin påvirkningskraft på lesere. På en annen side så kan det ta tid før språk og holdninger endres, så det kan hende at mediene sin fremstilling kan bidra til å gi utslag i fremtiden. Samtidig kan media gjennom vinkling også bekrefte og opprettholde eksisterende holdninger knyttet til blant annet heteronormativitet, kategorisering og performativitet, som dette kapitlet også har kommet med eksempler på.

Om mediene bidrar til eller er med på å forhindre at kulturen blir sett på som skeiv er altså et komplekst tema. Begge måter å omtale LHBT+-utøvere på kan føre til at mediene styrker heteronormativitet og marginaliserer LHBT+-utøvere. Eksempler på

dette har jeg hentet fra overskriftene «-De respekterer meg som jeg er» (Sandven, 2012) og «Naturlig for Mio med to mammaer» (Ringheim, 2012). Begge disse overskriftene kan bidra til mindre heteronormativitet, fordi de normaliserer og fremmer at det er naturlig å være LHBT+-utøver, samt at det ikke blir reagert på. Dette kan gjøre at utøvere blir tryggere på sin seksuelle orientering. På denne måten fremstiller mediene LHBT+-utøvere som like naturlig som å være heterofile utøvere.

Når befolkningen generelt ser på alle ulike seksualiteter som like naturlige så kan det være lettere for utøvere å være åpen om sin seksuelle orientering. Samtidig så kan overskrifter som skal fremme at noe er naturlig gjøre det unaturlig. Bakgrunnen for denne påstanden er at andre former for seksualitet enn heterofili blir noe man poengterer og fremhever. Hadde forfatteren synes det var helt naturlig hadde det ikke vært overskriften, for da hadde det vært uinteressant. Sitatet blir sett på som såpass oppsiktsvekkende at det blir brukt for å vekke leserens oppmerksomhet. Det hadde ikke vært samme overskrift om informanten Hammerseng-Edin hadde vært heterofil, for det er liten sannsynlighet for at overskriften hadde vært «Naturlig for Mio med en mamma og en pappa». Heteronormativiteten kan altså både styrkes og svekkes ut ifra hvordan man tolker overskriftene. Tolkningen kan altså påvirke om mediene fremstiller LHBT+-utøvere som noe naturlig og selvfølgelig eller ikke, selv om skeiv teori er den teoretiske tilnærmingen til begge tolkningene.

Men hvordan kan man uttrykke seg om LHBT+-utøvere uten å fremme heteronormativitet, som igjen påvirker hvordan LHBT+-utøvere blir fremstilt? Etter hvert som jeg har analysert har jeg lagt merke til at mediene potensielt kan være en gunstig informasjonssentral. Et eksempel på dette har jeg hentet fra Aftenposten sin nyhetsartikkel «Trenger et homoforbilde». I denne artikkelen har de både en faktaboks med info om Norges Fotballforbund sin undersøkelse «SKEIV FOTBALL – homofile og lesbiskes erfaringer fra ungdomsfotballen», og de viser også andre artikler som omhandler temaet (Nordli, 2012c). Det er vanskelig for mediene å ta for seg alle sider av debatten knyttet til LHBT+-personer og idrett i én artikkel, så ved å informere om andre artikler som også omhandler temaet kan mediene bidra til at leserne kan få et helhetlig bilde allikevel. Desto mer fakta som blir presentert i en artikkel, desto mer opplyste kan leserne potensielt bli, som igjen kan bidra til normalisering av LHBT+-utøvere. I kronikken «Homofili i norsk toppfotball» som er trykket i Dagbladet, har

forfatteren for eksempel brukt faglige begreper som heteronormativitet, kjønnsidentitet og seksuell orientering, som kan bidra til å endre hvordan befolkningen snakker om kjønn og seksualitet (Tjønndal, 2015).

En annen måte mediene kan bidra som informasjonskanal er ved å stille oppfølgingsspørsmål til informantene. Bakgrunnen for at dette er at mediene kan bidra til å spre mer informasjon gjennom å gå dypere inn på positive erfaringer utøvere har hatt. Det kan de også gjøre gjennom at utfordringer knyttet til idrett og seksualitet blir nøye forklart, og hvis journalistene følger opp utsagn de har reagert på. Et eksempel på dette er hentet fra nyhetsartikkelen «Rekdal spiller med åpne kort», som er trykket i Aftenposten. Kjetil Rekdal uttalte følgende: «Jeg foretrekker at vi kan spille med åpne kort med hverandre, for jeg er en veldig åpen person selv. Hadde vi hatt en homofil fotballspiller i garderoben hadde vi kanskje følt litt på det». Journalisten svarer med å si «Hva mener du med det?» (Stenerud, 2012). I dette tilfellet stiller journalisten spørsmål utover det han har forberedt på forhånd, fordi han reagerer på det Rekdal uttalte. På denne måten kan mediene som Schwebs og Østbye (2013) trekker frem, påvirke samfunnet og holdninger ved at de kan virke kritisk.

Et annet eksempel på at en artikkel kommer med oppfølgingsspørsmål har jeg hentet fra Dagbladet sitt intervju «HEGEMONI», hvor det står:

Og om de ikke synges like ofte fremdeles, er det er ikke lenge siden sanger som «Dommeren er homo» kunne høres på norske fotballkamper, i praktisk talt alle divisjoner. [...] Hvor lavt nivå kan vi forvente oss?

-Jeg vet ikke om det finnes noen nedre grense. Ikke skjønner jeg hvordan folk kan få seg til å stå og rope sånt.

-Hvorfor skjer det?

-Jeg tror at fotballtribunene blir et slags fristed der mange får utløp for ting sammen med andre (Alver, 2018).

Dette utdraget kan vise at journalisten ønsker å informere leserne og finne ut mer om temaet. Dette gjøres uten at journalisten kritiserer informanten, og dette er også kun ett av flere eksempler på at journalisten stiller oppfølgingsspørsmål i intervjuet. Ved å stille oppfølgingsspørsmål kan mediene bidra til å gi mer informasjon til befolkningen (Schwebs & Østbye, 2013).

Det ideelle hadde vært om mediene fremstilte LHBT+-utøvere på samme måte som heterofile, og at seksualitet ikke var temaet i artikkelen. Dette kunne gjort at utøvere ikke behøver å «komme ut av skapet» eller «stå frem» i media, som kan bidra til at alle typer seksualitet ble sett på som like naturlige og at man dermed uttrykker seksualitet på samme måte (Eide, 2014). Det vil også kunne utfordre det heteronormative samfunnet, fordi maktbalansen vil bli forandret (Mizzi & Byrne, in press.).

Allikevel så kan diskusjonen i dette kapitlet tyde på at samfunnet ikke har kommet langt nok til at man kan droppe å omtale LHBT+-utøvere på bakgrunn av deres seksuelle orientering for å normalisere alle seksuelle orienteringer. Det trengs å skrives og informeres om for at holdninger og språk skal endres på sikt. Gjennom dette kapitlet har det også blitt presentert flere eksempler på at mediene bidrar til å både reproducere og utfordre undertrykkende mekanismer i samfunnet.

5. Avsluttende refleksjoner

Hensikten med denne masteroppgaven har vært å få innblikk i hvordan mediene fremstiller LHBT+-utøvere, og hva slags konsekvenser dette kan ha. Det første jeg tenkte da jeg var ferdig med analyseprosessen var at forholdene i mediene og i samfunnet generelt har endret seg siden det Fashanu opplevde på 1990-tallet. Selv om artiklene jeg analyserte ikke har vært preget av homofobi eller hets, så har funnene vist at det er flere andre temaer som kan gi innblikk i hvordan mediene fremstiller LHBT+-utøvere i dagens samfunn.

Et funn som gjelder medietekstene generelt var påvirkningen sjanger og hvem som får uttale seg hadde på hvordan mediene fremstilte LHBT+-utøvere. Dette kan illustreres gjennom at mediene både reproduserte og utfordret gjeldene undertrykkende holdninger i samfunnet. For eksempel så inneholdt sjangeren «nyhetsartikkel» flest artikler som reproduserer holdninger knyttet til at LHBT+-utøvere blir fremstilt om avvik og «de andre». Det var en tendens til at sjangere som kronikk/debattinnlegg og lengere intervjuer i større grad utfordret gjeldene holdninger i samfunnet ved at de ikke fremstilte LHBT+-utøvere som annerledes eller avvikende. Den samme tendensen var også gjeldene når det kom til hvem som ble intervjuet eller uttalte seg. Informanter eller forfattere som ikke var en del av LHBT+-miljøet selv eller jobbet med det reproduserte i større grad gjeldene heteronormative holdninger i samfunnet enn det informanter eller forfattere som hadde kunnskap om temaet gjorde. Sjanger og informanter kan altså påvirke hvordan LHBT+-utøvere blir fremstilt, fordi det har innvirkning på om undertrykkende holdninger i samfunnet blir reprodusert eller utfordret, og det påvirker om det å være LHBT+-utøver blir fremstilt som noe like naturlig og selvfølgelig som å være en heterofil utøver. Elementer som tidspress og økonomiske krav kan også påvirke hvordan mediene fremstiller LHBT+-utøvere, da man kan ha forskjellige tidsfrister og rammer innenfor ulike sjangere. Tidspress og økonomiske krav har vært et argument som har gått igjen i oppgaven, så det kan tyde på at det har en påvirkning generelt på hvordan LHBT+-utøvere blir fremstilt.

Heteronormativitet, altså at man i samfunnet ser på heterofili som det mest naturlige og selvfølgelig, har blitt reprodusert og utfordret i et stort antall av medietekstene. Dette er et av funnene som har blitt bekreftet mest. Innledningsvis til denne oppgaven ble det

presentert at Kian (2014) hevdet at heterofili som normen i sportsjournalistikken er gjeldene i dagens samfunn, noe som altså samsvarer med mine funn. Gjennom analysen av medietekstene har det kommet frem at mediene kan virke konserverende gjennom at de styrker verdier, normer og tanker som er dominerende fra før av (Schwebs & Østbye, 2013), og heteronormativitet er et eksempel på dette. Dette kan gjøre at mediene fremstiller LHBT+-utøvere som annerledes og som avvik, og dermed reproducerer mediene tanker om at heterofili er mest naturlig og selvfølgelig. Ved at journalistene tar det som en selvfølge at idrettsutøvere er heterofile, så kan de bidra til marginalisering, fordi andre former for seksualitet ikke blir nevnt om en mulighet (Mortensen & Jegerstedt, 2008). Det er forskjell på at en type seksualitet er mest utbredt, og at det skal bli sett på som det mest naturlige og selvfølgelige.

Det har også kommet frem at mediene er med på å utfordre heteronormativitet gjennom at de setter spørsmålsteget ved at heteronormativitet blir tatt for gitt, og dermed utfordrer det gjeldene doksiske rom (Mathiesen, 2010). Dette kan bidra til at alle typer seksualiteter blir sett på som sidestilte og fremme normalisering av alle typer seksualiteter. Det kan vise at mediene også utøver makt gjennom at de er kritiske til grunnleggende trekk ved samfunnet. På denne måten påvirker media samfunnet gjennom at de virker kritisk, som blir det omvendte av den konserverende formen for påvirkning (Schwebs & Østbye, 2013). Andre måter mediene har reproduisert eller utfordret heteronormativitet på har blitt illustrert gjennom om utøvere blir fremstilt som annerledes. Det har også blitt eksemplifisert gjennom om mediene bruker begreper som «komme ut av skapet», og om de uttrykker en «vi-og-dem-holdning» når de fremstiller LHBT+-utøvere.

En annen måte mediene sin fremstilling av LHBT+-utøvere kan bli forklart er gjennom entydig kategorisering. Det eksempelet på kategorisering som har vært mest fremtredende var at i 15 av de 28 medietekstene jeg har analysert, så blir betegnelser som «homofil» og «lesbisk» brukt for å beskrive alle LHBT+-utøvere. Kategorisering kan føre til at LHBT+-utøvere blir fremstilt på en måte som bidrar til en entydig identitetskategorisering og setter utøvere i båser de ikke selv har definert seg innenfor (Sex og Samfunn, u.å). Det kan også føre til at mediene sender ut signaler om at noen former for seksualitet innenfor LHBT+-feltet er mer naturlige enn andre, fordi de fremstiller LHBT+-utøvere som at de enten er lesbiske eller homofile, og ikke har andre

seksuelle orienteringer. Gjennom analyseprosessen ble det også funnet eksempler på at mediene fremstilte LHBT+-utøvere på en måte som ikke bidro til økt kategorisering, som ved bruk av begreper som «seksuell legning». Da antar ikke forfatteren at utøverne er enten homofil eller lesbisk, men fremstiller seksualitet som noe mangfoldig og flytende. Det må også legges til at jeg, gjennom at jeg skiller mellom LHBT+-personer og heterofile personer bidrar til å opprettholde kategorisering. Dette har jeg allikevel sett på som nødvendig å gjøre for å kunne skille hvem jeg uttaler meg om.

Et av funnene som har overrasket meg mest er hvor stor påvirkning vinkling og ordbruk har for hvordan LHBT+-utøvere blir fremstilt av mediene. I de to intervjuene med Stian Grastveit, som fortalte om sin seksuelle orientering til media, så er hvordan det er å fortelle om sin seksuelle orientering fremstilt totalt forskjellig. En medietekst viste at det går an å fremstille det å være en LHBT+-utøver som noe befriende og positivt, mens den andre medieteksten la i stor grad vekt på at Grastveit gikk på en psykisk smell og at det hadde vært tøft. Grastveit rådet også utøvere til å fortelle om sin seksuelle orientering, men dette budskapet druknet i fokuset på hvor tøff tiden etter han hadde fortalt om sin seksuelle orientering var.

Et element som har vært omtalt i over 1/3 av tekstene er at å ha et forbilde er sentralt for at flere utøvere skal ønske å være åpen om seksuell orientering. LHBT+-utøvere blir fremstilt som at de bare må «tørre» å være åpen offentlig og ta støytten, noe som kan få det til å virke som at LHBT+-utøvere ikke er ansvarsfulle eller tøffe nok når de ikke er åpne om sin seksuelle orientering. Mediene fremmer dermed et stort press på enkeltutøvere. At problemet er langt mer komplekst blir ikke langt til grunn, som at holdninger og språk må endres i samfunnet for øvrig for at man skal kunne uttrykke seksualitet på samme måte (Eide, 2014).

Stereotypier er også et tema som har blitt diskutert. Bakgrunnen for dette er at det er eksempler på at mediene er med på å opprettholde kjønnsroller gjennom at de reproducerer sosialt konstruerte forestillinger om at kvinnelige LHBT+-utøvere er maskuline, og mannlige LHBT+-utøvere er feminine (Eng, 2013). Det må også legges til at jeg generelt fant lite stereotypier i mediene, som kan vise at mediene generelt ikke gir utøvere visse forhåndsbestemte og sosialt konstruerte egenskaper.

At mediene fremstiller kvinnelige LHBT+-utøvere som mindre betydningsfulle, ikke fordi de fremstiller dem på en negativ måte, men fordi flere av artiklene har uttrykt at det er tilnærmet problemfritt å være åpen om seksuell orientering for LHBT+-kvinner, har også blitt diskutert. 15 av de 28 analyserte artiklene handler om menn og fotball, og dette kan gjøre at mediene ikke har et pluralistisk syn, og fremmer dermed ikke mangfold. Dette kan være et eksempel på at kun noen deler av virkeligheten blir presentert. Allikevel så er det noen av artiklene som fremstiller LHBT+-utøvere på en mer nyansert måte. Ved å trekke frem at det er flere stereotyper knyttet til kvinnelige LHBT+-utøvere og maskulinitet (Hornburg, 2015), og at det kan være flere kvinnelige LHBT+-utøvere som ikke er åpen om seksuell orientering selv om det er eksempler på at noen utøvere er det (Sandven, 2012), kan illustrere dette. Det er altså blitt gjort flere funn som kan vise hvordan mediene fremstiller LHBT+-utøvere, men hva kan konsekvensene av dette være?

5.1 Konsekvenser av mediernes fremstilling

Andre del av problemstillingen min innebærer altså hva slags konsekvenser mediene sin fremstilling kan ha. Hva slags konsekvenser mediene sin fremstilling av LHBT+-utøvere har er avhengig av i hvilken grad mediene bekrefter eller utfordrer undertrykkende holdninger. En konsekvens av at mediene utfordrer gjeldene holdninger i samfunnet kan være at de gjennom inkluderende ordbruk kan bidra til å skape større mangfold. Lesere kan også bevisst eller ubevisst tilegne seg et inkluderende ordforråd og holdninger som på sikt kan være med å gjøre det lettere å være åpen om seksuell orientering i idretten. Jakobsen (2010a) trekker frem at språk kan være disiplinerende, noe som kan illustrere makten mediene potensielt kan ha, selv om makten kan bli svekket av at lesere står fritt til å tolke medietekstene slik de selv ønsker.

Det har også blitt presisert at mediene kan være med å fremme undertrykkende holdninger, og en konsekvens av dette kan være at de reproducerer gjeldene tanker og verdier om heteronormativitet, altså at de opprettholder det gjeldene doksiske rommet (Mathiesen, 2010). En annen konsekvens av at mediene fremmer heteronormativitet er at de opprettholder det den sosiale eliten ønsker, som igjen kan føre til at den skjeve maktfordelingen blir opprettholdt. Mediene kan altså både produsere og utfordre det heteronormative samfunnet, så lesere blir ikke påvirket kun i form av å opprettholde

gjeldene holdninger og språkbruk eller kun påvirket i form av å utfordre og endre språkbruk. De leser mest sannsynlig noen medietekster som utfordrer og noen som opprettholder. I tillegg må andre arenaer i samfunnet også dra i samme retning om holdningsendringer skal skje, da media ikke er den eneste faktoren som påvirker folk sine holdninger (Mathiesen, 2010). En annen konsekvens av at mediene kan være med å opprettholde det heteronormative samfunnet er at manglende likeverd kan bli opprettholdt.

Konsekvensene av mediens påvirkning kan både gå utover enkeltpersoner, da spesielt LHBT+-idrettsutøvere og LHBT+-personer generelt, men også andre mennesker som leser avisene, da mediene sin fremstilling kan også påvirke hva slags bevisste og ubevisste holdninger de tilegner seg. Det kan også gå utover samfunnet generelt fordi mediene sin definisjonsmakt påvirker hvordan man forstår virkeligheten og hva som er viktig (von der Lippe, 2010), så det kan hende at kun deler av virkeligheten fremstilles, og lesere kan tro på det. At mediene fremstiller at å være kvinnelig LHBT+-fotballspiller som problemfritt, kan være et eksempel på dette. Mediene kan på denne måten også forsterke menn sin tradisjonelle posisjon som har dominert idretten og sportsjournalistikken (Hargreaves & Anderson, 2014). En konsekvens av dette kan være at kvinnelige LHBT+-utøvere blir sett på som uinteressante og marginalisert. Det kan også påvirke samfunnet på et politisk nivå, da holdningene kan bli doksiske og dermed tatt for gitt og ikke prioritert. Konsekvensene av hvordan mediene fremstiller LHBT+-utøvere på kan altså påvirke alle samfunnsgrupper, men det er LHBT+-utøvere som en minoritet som det da går utover.

Det å skrive mye om LHBT+-personer og idrett kan på en måte føre til at mediene forsterker tanken om at LHBT+-personer er avvik, fordi de omtaler LHBT+-seksualiteter annerledes enn heterofile. Bakgrunnen for dette er at å være heterofil er så naturlig at det ikke skrives om. Ved å ikke skrive om det kan det gjøre at mediene uttrykker seg om alle former for seksualitet på samme måte (Eide, 2014). Samtidig kan det å ikke skrive om det føre til marginalisering av andre seksualiteter enn heterofili, og grupper som ikke er representert eller omtalt i media og idretten bli sett på som usynlige og uinteressante (von der Lippe, 2010). Det kan også gjøre at heteroseksualitet blir sett på som det riktige og naturlige (Mortensen & Jegerstedt, 2008) for det er det man leser om. Innledningsvis til denne oppgaven ble det trukket frem at Norges idrettsforbund

gjennomfører kampanjer og prosjekter knyttet til å fremme aksept for alle seksuelle orienteringer (Aulstad, 2017). Dette og at mediene har overskrifter hvor de skriver at elementer som omhandler LHBT+-utøvere er naturlig, kan fremme at det ikke blir like naturlig, fordi de må poengtere at det er det.

Gjennom denne oppgaven har det kommet frem at måten mediene omtaler LHBT+-utøvere kan fremme og utfordre heteronormativitet, og at språket og holdningene dermed må diskuteres for at mediene og samfunnet forøvrig skal kunne skape endringer. Mediene kan bidra gjennom å informere om ulike seksuelle orienteringer, uten at de gjør utøvere om til talspersoner for LHBT+-mennesker. Dette kan gjøres ved å ikke gå inn på utøvernes privatliv. Mitt håp på sikt er derimot at man begynner å snakke og skrive om alle typer seksualiteter på samme måte. Dette kan potensielt resultere i at det ikke trengs egne medietekster rettet mot utøvere sin seksualitet, og at alle utøvere føler det er like naturlig å fortelle om det. For at dette skal kunne skje, så må alle og en hver tenke over hvordan man fremstiller og formulerer seg når man snakker om LHBT+-utøvere, selv om intensjonen ikke er ment vondt eller ekskluderende. Dette gjelder også mediene, og en start for dem kunne vært å i større grad nevne seg selv om en faktor når de skriver om årsaker til at utøvere ikke er åpne om seksuell orientering, da de i enkelte tilfeller kan bidra til at LHBT+-utøvere blir fremstilt på en måte som ikke støtter opp om inkludering og et større mangfold.

5.2 Videre forskning

Som det ble nevnt innledningsvis til denne oppgaven så er det gjort lite forskning på kombinasjonen seksuell orientering, media og idrett i Norge. Det er derfor flere elementer som burde bli forsket mer på. Utvalget i dette prosjektet er begrenset til 28 medietekster fra Dagbladet og Aftenposten. Det kunne derfor vært interessant å se om et større antall artikler påvirker resultatet, eller om flere artikler vil bekrefte temaene jeg har funnet. Å fokusere på én type sjanger kan også potensielt gi andre resultater, da det har blitt påvist en tendens til at det er forskjell på fremstillingen av LHBT+-utøvere innenfor ulike sjangere. Å forske nærmere på hver enkelt av temaene som har blitt presentert i min oppgave kan også være fruktbart for å få komme dypere inn på hvordan LHBT+-utøvere blir fremstilt, og hvilke konsekvenser dette eventuelt kan ha.

I denne oppgaven har medietekster fra papiraviser blitt brukt, og det kan derfor være interessant å se om nettaviser eller sosiale medier vil gi andre resultater. Mediene er i en omstillingsfase, og i rask endring. Dette kan påvirke både innhold og hvordan saker blir fremstilt da det er stor konkurranse. I tradisjonelle medier som aviser så vil man være avhengig av å selge eksemplarer, og dermed blir forsiden viktig, mens med elektroniske medier så trenger mediehusene at folk klikker seg inn på de enkelte artiklene, som kan gjøre at alle artiklene i enda større grad må virke spektakulære og interessante. At lesere av elektroniske nyheter kan dele det de leser, kan gjøre at mediene sin fremstilling av LHBT+-utøvere desto viktigere, fordi sakene deres spres både raskere og når som helst. På den måten kan mediene potensielt påvirke befolkningen sine holdninger i enda større grad.

Når det kommer til generalisering så kunne det vært fruktbart å se på hvordan fremstillingen av LHBT+-utøvere er i norske aviser kontra utenlandske, da aviser fra for eksempel USA og Storbritannia i mindre grad følger vær varsom plakaten, og i større grad søker spektakulære overskrifter og nyheter (NOU 1996: 12, 1996). Dette elementet kan svekke generaliserbarheten til min oppgave utover norske landegrensar, så ved å sammenligne norske og utenlandske aviser så kan generaliserbarheten potensielt bli forsterket.

Andre elementer som det også kan være fruktbart å forske nærmere på er forskjell på hvordan LHBT+-utøvere blir fremstilt av mediene basert på kjønn og idrett. Å intervju utøvere som ikke har fortalt om sin seksuelle orientering og deres tanker rundt mediens omtale av LHBT+-utøvere kan også være en interessant innfallsvinkel.

Som det har blitt redegjort for flere ganger i de forrige kapitlene, så tolker lesere medietekstene som de vil. Dette innebærer at funnene mine knyttet til hvordan mediene fremstiller LHBT+-utøvere er påvirket av paradigmet jeg definerer meg innenfor. De teoretiske tilnærmingene jeg har valgt, samt mitt kunnskapsnivå og bakgrunn har også betydning for min tolkning. Det burde derfor gjennomføres flere analyser av medietekster knyttet til idrett og seksuell orientering, da de kan gjøre andre funn, og tolke elementer i tekster annerledes enn det jeg har gjort. Et annet element som burde bli undersøkt nærmere er i hvilken grad bruk av andre teorier enn skeiv teori kan gi andre konklusjoner når det kommer til hvordan LHBT+-utøvere blir fremstilt av mediene. Folk kan ha forskjellige politiske meninger også, og skeiv teori er ikke en «fasit» på

hvordan LHBT-utøvere bør bli fremstilt. Andre kan være imot eller kritisk til denne tilnærmingen. Innfallsvinklene til videre forskning er altså mange, og jeg håper at dette temaet, og forskning på idrett og LHBT+-utøvere generelt blir et mer omfattende forskningsområde i fremtiden.

Referanser

- Aftenposten. (2012, 24. september). Et viktig første skritt. *Aftenposten*. Hentet 9. januar 2019 fra Retriever, <http://web.retriever-info.com/go/?u=http://web.retriever-info.com/services/archive/displayDocument&a=2600&d=02000220120924852713&i=0&s=20002&sa=1001803&t=1547026162&x=875d6ef77376f17b322c4b56bcd372>
- Aftenposten. (2018, 14. desember). Jeg vil gjøre veien ut av skapet litt kortere for andre. *Aftenposten*. Hentet 9. januar 2019 fra Retriever, <http://web.retriever-info.com/go/?u=http://web.retriever-info.com/services/archive/displayDocument&a=2600&d=0200022018121416534&i=0&s=20002&sa=1001803&t=1547026162&x=4f2e59893ba66b95b25d71f0007dbd8c>
- Aftenposten. (u.å.). *Om Aftenposten*. Hentet 30. november 2018 fra http://medielab.aftenposten.no/om_aftenposten.html
- Alver, E. (2018, 21. april). HEGEMONI. *Dagbladet* Hentet 9. januar 2019 fra Retriever, <http://web.retriever-info.com/go/?u=http://web.retriever-info.com/services/archive/displayDocument&a=2600&d=05500720180421c572f8e70e855aae8a6b3a0f2b2bc116&i=0&s=55007&sa=1001803&t=1547026162&x=b3d19392ad0b0d712e50890254412fbd>
- Anderson, E. (2005). Orthodox and Inclusive Masculinity: Competing Masculinities among Heterosexual Men in a Feminized Terrain. *Sociological Perspectives*, 48, 337-355. doi: 10.1525/sop.2005.48.3.337
- Anderson, E. (2009). *Inclusive masculinity: the changing nature of masculinities*. New York: Routledge.
- Anderson, E. (2015). Inclusive masculinity theory. I: G.B. Cunningham, J.S. Fink & A. Doherty, *Routledge Handbook of Theory in Sport Management* (s. 309-320). Hentet fra <https://www.taylorfrancis.com/books/e/9781317621164>
- Aulstad, V. (2017). NFF TAR NYE HOMOFILI-GREP. *VG*. Hentet 30. april 2019 fra <https://www.vg.no/sport/fotball/i/8ypJ1/nff-tar-nye-homofili-grep>
- Benestad, E. E. P., Arntzen, J. G. & Almås, E. (2018). Homofili. I: *Store norske leksikon*. Hentet 14. februar 2019 fra <https://sml.snl.no/homofili>
- Bernstein, A. & Kian, E. M. (2013). Gender and sexualities in sport media. I: Paul M. Pedersen (Red.), *Routledge Handbook of Sport Communication* (s. 319-327). London: Routledge.

- Bjerkan, L. (2016). Disse stoler vi mest på i Norge. *Aftenposten*. Hentet 22. mars 2019 fra <https://www.aftenposten.no/norge/i/zLxdw/Disse-stoler-vi-mest-pa-i-Norge>
- Blisten, H. (2014, 3. februar). Krever HOMO- markering av Erna under OL. *Dagbladet*. Hentet 9. januar 2019 fra Retriever, <http://web.retriever-info.com/go/?u=http://web.retriever-info.com/services/archive/displayDocument&a=2600&d=05500720140203ba37b56e588218aa3cc1e4e0136a8aae&i=0&s=55007&sa=1001803&t=1547026162&x=75625028e56408132ae97317a6197a>
- Bloor, M. & Wood, F. (2006). *Keywords in qualitative methods: a vocabulary of research concepts*. London: Sage.
- Brekke, I. (2011). Avisformatet. Tabloid i form, men ikke i sjel. *Aftenposten*. Hentet 7. mai 2018 fra https://www.aftenposten.no/norge/i/dlQkw/Avisformatet-Tabloid-i-form_-men-ikke-i-sjel
- Brodersen, R. B., Bråten, F., Reiersgaard, A., Slethei, K. & Ågotnes, K. (2007). *Tekstens autoritet: tekstanalyse og skriving i akademia*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Bufdir. (2015). *Skeiv teori*. Hentet 27. mars 2019 fra https://www.bufdir.no/lhbt/LHBT_ordlista/S/Skeiv_teori/
- Bugge, M. (2010, 4. august). «Mange der ute sliter med fordommer». *Aftenposten*. Hentet 9. januar 2019 fra Retriever, <http://web.retriever-info.com/go/?u=http://web.retriever-info.com/services/archive/displayDocument&a=2600&d=020002201008046299&i=0&s=20002&sa=1001803&t=1547026162&x=a21737436ea902fda2c7cdee670fdb1>
- Burroughs, A., Ashburn, L. & Seebohm, L. (1995). "ADD SEX AND STIR":1 HOMOPHOBIC COVERAGE OF WOMEN'S CRICHT IN AUSTRALIA. *Journal of Sport & Social Issues*, 19, 266-284. doi: 10.1177/019372395019003004
- Chawansky, M. & Francombe, J. M. (2011). Cruising for Olivia: Lesbian Celebrity and the Cultural Politics of Coming out in Sport. *Sociology of Sport Journal*, 28, 461-477. doi: 10.1123/ssj.28.4.461
- Christoffersen, L. & Johannessen, A. (2012). *Forskningsmetode for lærerutdanningene*. Oslo: Abstrakt.

- Christophersen, M. & Hansen, E. (2013, 10. mai). Mangler et homofilt forbilde. *Aftenposten*. Hentet 9. januar 2019 fra Retriever, <http://web.retriever-info.com/go/?u=http://web.retriever-info.com/services/archive/displayDocument&a=2600&d=020002201305101233194&i=0&s=20002&sa=1001803&t=1547026162&x=03c8c5ec7d2ebafa13a508b79af3b950>
- Cleland, J. (2014). Association Football and the Representation of Homosexuality by the Print Media: A Case Study of Anton Hysén. *Journal of Homosexuality*, 61, 1269-1287. doi: 10.1080/00918369.2014.926765
- Dahlén, P., & Helland, K. (2002). Sport og medier. *Norsk medietidsskrift*, 9, 7-32. Hentet 22. april 2019 fra http://www.idunn.no/nmt/2002/02/sport_og_medier
- Eide, E. (2014). Bekjennelser og kompromisser - Homofile/lesbiske/skeive medieerfaringer. *Norsk medietidsskrift*, 21, 209-225. Hentet 3. april 2019 fra https://www.idunn.no/file/pdf/66722653/bekjennelser_og_kompromisser_-_homofilelesbiskeskeive_med.pdf
- Eng, H. (2003). *Sporting sex/uality: doing sex and sexuality in a Norwegian sports context*. Doktorgradsavhandling ved Norges idrettshøgskole, Oslo.
- Eng, H. (2013). Issues of Gender and Sexuality in Sport. I: Gertrud Pfister & Mari-Kristin Sisjord (Red.), *Gender and sport: changes and challenges* (s. 159-173). Münster: Waxmann.
- Everett, E. L. & Furseth, I. (2012). *Masteroppgaven: hvordan begynne - og fullføre* (2 utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
- Fangen, K. (2015). *Kvalitativ metode*. Hentet 28. november 2018 fra <https://www.etikkom.no/FBIB/Introduksjon/Metoder-og-tilnarminger/Kvalitativ-metode#Hermeneutikk>
- Footage. (u.å). *Svetlana Zakharova*. Hentet 4. januar 2018 fra <http://www.footageyouth.org/svetlana-zakharova>
- FRI. (u.å.-a). *Begreper*. Hentet 24. april 2019 fra <https://foreningenfri.no/informasjon/begreper/>
- FRI. (u.å.-b). *Politisk plattform*. Hentet 26. april 2019 fra <https://foreningenfri.no/om-oss/fri-mener/politiskplattform/>

- FRI. (u.å.-c). *Å komme ut av skapet*. Hentet 11. mai 2019 fra <https://www.foreningenfri.no/informasjon/a-komme-ut-av-skapet/>
- FRI Oslo og Akershus. (u.å.-a). *Biologisk kjønn? Sosialt konstruert kjønn?* Hentet 12. mai 2019 fra <https://www.frioa.no/ressurser/kjonn/biologisk-vs-sosialt-kjonn>
- FRI Oslo og Akershus. (u.å.-b). *Oslo Pride 2019*. Hentet 26. november 2018 fra <https://www.frioa.no/oslopride/>
- Fuglehaug, W. (2013, 6. juli). Tøff reddhare. *Aftenposten*. Hentet 9. januar 2019 fra Retriever, <http://web.retriever-info.com/go/?u=http://web.retriever-info.com/services/archive/displayDocument&a=2600&d=020002201307061323027&i=0&s=20002&sa=1001803&t=1547026162&x=6745e50b10b09c24c8ad51e86547977d>
- Fuglehaug, W. (2015, 22. august). På bar bakke. *Aftenposten*. Hentet 9. januar 2019 fra Retriever, <http://web.retriever-info.com/go/?u=http://web.retriever-info.com/services/archive/displayDocument&a=2600&d=020002201508222418131&i=0&s=20002&sa=1001803&t=1547026162&x=73314f79a4029e7dff93f4bada343fcb>
- Føllesdal, D. & Walløe, L. (2000). *Argumentasjonsteori, språk og vitenskapsfilosofi* (7. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
- Grimen, H. & Ingstad, B. (2008). Kvalitative forskningsopplegg I: Petter Laake, Bjørn Reino Olsen & Haakon Breien Benestad (Red.), *Forskning i medisin og biofag* (2 utg., s. 321-350). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Grøndahl, P. (2015, 5. august). Et uskyldig spørsmål om sjekking? *Aftenposten*. Hentet 9. januar 2019 fra Retriever, <http://web.retriever-info.com/go/?u=http://web.retriever-info.com/services/archive/displayDocument&a=2600&d=020002201508052397548&i=0&s=20002&sa=1001803&t=1547026162&x=8c54be1deef13ecce03eb706a0462f7c>
- Hansen, A. (2011, 9. november). Homofil etter ulykke. *Dagbladet*. Hentet 9. januar 2019 fra Retriever, <http://web.retriever-info.com/go/?u=http://web.retriever-info.com/services/archive/displayDocument&a=2600&d=055007201111098fcf33e1d892e824d44748cd6df4222e&i=0&s=55007&sa=1001803&t=1547026162&x=d5fe4b5061c8d36e7c487e0cd3261bbf>
- Hargreaves, J. & Anderson, E. (Red.). (2014). *Routledge handbook of sport, gender and sexuality*. London: Routledge.

- Hauge, K. M. (2017, 19. august). Kampklar. *Dagbladet*. Hentet 9. januar 2019 fra Retriever, <http://web.retriever-info.com/go/?u=http://web.retriever-info.com/services/archive/displayDocument&a=2600&d=05500720170819b914a117c0291d1d6cf081ef1f8ec36b&i=0&s=55007&sa=1001803&t=1547026162&x=d88757fc02c94585f90691ae45840828>
- Hermes, J. (2007). Media Representations of Social Structure: Gender I: Eoin Devereux (Red.), *Media studies: key issues and debates* (s. 191-210). London: Sage.
- Hernes, G. (1984). Media: struktur, vridning, drama. *Nytt norsk tidsskrift*, 1, 38-58. Hentet 06.11.2018 fra https://www.researchgate.net/publication/291888853_Media_Struktur_vridning_drama
- Hornburg, T. B. (2015, 20. juni). En myk mann gransker sin sjel. *Aftenposten*. Hentet 9. januar 2019 fra Retriever, <http://web.retriever-info.com/go/?u=http://web.retriever-info.com/services/archive/displayDocument&a=2600&d=020002201506202341040&i=0&s=20002&sa=1001803&t=1547026162&x=eba5efb978672b538e1f2156408df57b>
- Hughson, J. & Free, M. (2011). Football's 'Coming Out': Soccer and Homophobia in England's Tabloid Press. *Media International Australia*, 140, 117-125. doi: 10.1177/1329878X1114000115
- Hultén, B. (2000). *Journalistikanalys: en introduktion*. Lund: Studentlitteratur.
- Hågvar, Y. B. (2007). *Å forstå avisa: innføring i praktisk presseanalyse*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Ihle, M. & Rasmussen, J. (2018, 19. november). JEG VAR LANGT NEDE. *Dagbladet*. Hentet 9. januar 2018 fra Retriever, <http://web.retriever-info.com/go/?u=http://web.retriever-info.com/services/archive/displayDocument&a=2600&d=055007201811196a54c976b49c90e3559c18dfdef2e4e6&i=0&s=55007&sa=1001803&t=1547026162&x=19f1355666bc2926da1e8f4e48c35fb3>
- Jackson, S. (2013). Reflections on Communication and Sport: On Advertising and Promotional Culture. *Communication and Sport*, 1, 100-112. doi: 10.1177/2167479512472049
- Jacobsen, D. I. (2005). *Hvordan gjennomføre undersøkelser?: innføring i samfunnsvitenskapelig metode* (2 utg.). Kristiansand: Høyskoleforlaget.

- Jakobsen, S. E. (2010a). Kjønnforskning - dogmestyr? *Forskningsetikk*, 10, 6-8.
Hentet 10. september 2018 fra
<https://www.etikkom.no/globalassets/documents/bladet-forskningsetikk/alle-utgaver/forskningsetikk-2010-2.pdf>
- Jakobsen, S. E. (2010b). Kjønnforskning - dogmestyr? *Forskningsetikk*, 10, 4-5.
Hentet 10. september 2018 fra
<https://www.etikkom.no/globalassets/documents/bladet-forskningsetikk/alle-utgaver/forskningsetikk-2010-2.pdf>
- Jegerstedt, K. (2008). Judith Butler. I: E. Mortensen, C. Egeland, R. Gressgård, C. Holst, K. Jegerstedt, S. Rosland & K. Sampson, *Kjønnsteori* (s. 74-86). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Johannessen, A., Christoffersen, L. & Tufte, P. A. (2010). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (4 utg.). Oslo: Abstrakt.
- Johansen, R. V. (2017). Han som alltid kommer tilbake – hvor mye kan en menneskekropp tåle, og hvordan komme tilbake best i verden? *Aftenposten*.
Hentet 21. mai 2018 fra <https://www.aftenposten.no/amagasinet/i/XxvVB/Hvor-mye-juling-kan-en-menneskekropp-tale---og-komme-tilbake-som-den-beste-i-verden>
- Kian, E. M. (2014). Sexuality in the mediation of sport. I: J Hargreaves & E Anderson (Red.), *Routledge Handbook of Sport, Gender and Sexuality* (s. 461-469). London: Routledge
- Korsnes, O., Andersen, H. & Brante, T. (1997). Stereotypier I: Olav Korsnes, Heine Andersen & Thomas Brante (Red.), *Sosiologisk leksikon* (s. 314). Oslo: Universitetsforlaget.
- Kristiansen, H. (2014). Skeiv teori. I: *Store norske leksikon*. Hentet 8. mars 2019 fra https://snl.no/skeiv_teori
- Kristiansen, H. W. & Pedersen, W. (2003). Når skeiv teori blir levd liv. *Samtiden*, 2, 79-87. Hentet 10. september 2018 fra
https://www.idunn.no/file/ci/1868220/Samtiden_Nr_2_-_2003.pdf
- Larsen, C. J., Sandberg, S. & Pedersen, W. (2005). Tunge kyss – lette identiteter? *Sosiologisk tidsskrift*, 13, 107-132. Hentet 4. september 2018 fra
https://www.idunn.no/file/pdf/33213306/st_2005_02_pdf.pdf

- Lote, A. (2012). Løp Holmenkollstafetten under falske navn. *NRK*. Hentet 12. mai 2019 fra <https://www.nrk.no/sport/de-lop-under-falske-navn-1.8133903>
- Lunde, H. & Hansen, A. N. (2012, 18. september). Fotballen er også skeiv. *Aftenposten*. Hentet 09. januar 2019 fra Retriever, <http://web.retriever-info.com/go/?u=http://web.retriever-info.com/services/archive/displayDocument&a=2600&d=02000220120918841759&i=0&s=20002&sa=1001803&t=1547026162&x=fb71e2b170b5f31d434355f836b470f8>
- Lundgren, K., Ney, B. & Thurén, T. (1999). *Nyheter: att läsa tidningstext*. Stockholm: Ordfront.
- Lægreid, S. & Skorgen, T. (2014). Innledning. I: Sissel Lægreid & Torgeir Skorgen (Red.), *Hermeneutisk lesebok* (s. 7-36). Oslo: Spartacus.
- Mangelrød, N., Holden, L., Askeland, Ø. K. & Bones, J. (2015). ANTALL ÅPENT HOMOFILE I TIPPELIGAEN: NULL. *VG*. Hentet 23. april 2019 fra <https://www.vg.no/sport/fotball/i/2r8by/antall-aapent-homofile-i-tippeligaen-null>
- Markula, P. & Silk, M. (2011). *Qualitative research for physical culture*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Mathiesen, T. (2010). *Makt og medier: en innføring i mediesosiologi* (5 utg.). Oslo: Pax.
- McChesney, R. W. (1989). *Media Made Sport: A History of Sports Coverage in the United States*. I: Lawrence A. Wenner (Red.), *Media, sports & society*. Newbury Park, California: Sage.
- Medienorge. (2018a). *10 største nettaviser*. Hentet 29. oktober fra <http://www.medienorge.uib.no/statistikk/medium/avis/395>
- Medienorge. (2018b). *Lesertall for norske papiraviser - resultat*. Hentet 29. oktober fra <http://www.medienorge.uib.no/statistikk/medium/avis/273>
- Medienorge. (2018c). *Ti største papiraviser*. Hentet 29. oktober fra <http://www.medienorge.uib.no/statistikk/medium/avis/353>

- Mizzi, R. & Byrne, S. (in press.). *Queer theory and peace and conflict studies: Some critical reflections*. Hentet 10. september 2018 fra http://www.robertmizzi.com/uploads/4/7/4/9/4749191/mizzi___byrne_2015.pdf
- Mjaaland, A. (2017). *Fotball for alle: – Viktige signaler som sendes*. Hentet 8.mai 2019 fra <https://www.fotball.no/turneringer/eliteserien/2017/valerenga---lillestrom/>
- Mortensen, E. & Jegerstedt, K. (2008). Seksualitetsteori og skeiv teori. I: E. Mortensen, C. Egeland, R. Gressgård, C. Holst, K. Jegerstedt, S. Rosland & K. Sampson, *Kjønnteori* (s. 288-291). Oslo: Gyldendal akademisk.
- NESH. (2016). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora, juss og teologi*. Hentet 24.10.2018 fra https://www.etikkom.no/globalassets/documents/publikasjoner-som-pdf/60125_fek_retningslinjer_nesh_digital.pdf
- Nordli, Ø. (2012a, 19. september). Han merket homohetsen på kroppen. *Aftenposten*. Hentet 9. januar 2019 fra Retriever, <http://web.retriever-info.com/go/?u=http://web.retriever-info.com/services/archive/displayDocument&a=2600&d=02000220120919843923&i=0&s=20002&sa=1001803&t=1547026162&x=10f174907b8f4735d77679dfc8e30d0f>
- Nordli, Ø. (2012b, 18. september). Lettere å stå frem som homofil i dag. *Aftenposten*. Hentet 9. januar 2019 fra Retriever, <http://web.retriever-info.com/go/?u=http://web.retriever-info.com/services/archive/displayDocument&a=2600&d=02000220120918841636&i=0&s=20002&sa=1001803&t=1547026162&x=0ec637fe15e01a5b6c99d0a64f715872>
- Nordli, Ø. (2012c, 20. september). Trenger et homoforbilde. *Aftenposten*. Hentet 9. januar 2019 fra Retriever, <http://web.retriever-info.com/go/?u=http://web.retriever-info.com/services/archive/displayDocument&a=2600&d=02000220120920846024&i=0&s=20002&sa=1001803&t=1547026162&x=6ae4c0db1c78e8fe823d5fe334d57cd8>
- Norges Fotballforbund. (2012). *Skeiv fotball: homofile og lesbiskes erfaringer fra ungdomsfotballen: en rapport fra Norges fotballforbund 2012*. Hentet 1. mai 2018 fra https://www.fotball.no/globalassets/samfunnsansvar-og-verdier/kjonn-og-seksualitet/rapport_skeiv_fotball_nff.pdf

- Norges idrettsforbund. (2018). *Norsk idretts nøkkeltall 2017*. Hentet 4. mars 2019 fra <https://www.idrettsforbundet.no/contentassets/9f94ba79767846d9a67d1a56f4054dc2/rapport-2017.pdf>
- Norges idrettsforbund. (u.å.-a). *NIFs verdier*. Hentet 29. april 2019 fra <https://www.idrettsforbundet.no/tema/nifs-verdiarbeid/>
- Norges idrettsforbund. (u.å.-b). *Om Norges idrettsforbund*. Hentet 29. april 2019 fra <https://www.idrettsforbundet.no/om-nif/om-norges-idrettsforbund/>
- NOU 1996: 12. (1996). *MEDIEOMBUD*. Oslo: Statens forvaltningstjeneste. Hentet 10. mai 2019 fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/833afc5c4c8845e3ba2a14c3fe63631fno/pdfa/nou199619960012000dddpdfa.pdf>
- Ould-Saada, A. B. (2017). Svindal snakker ut om egen legning: - Jeg er ikke homofil. *VG*. Hentet 18. mai 2018 fra <https://www.vg.no/sport/alpint/i/qnpp5e/svindal-snakker-om-egen-legning-jeg-er-ikke-homofil>
- Palmstrøm, K. (u.å). *Makt og medier*. Hentet 21. september 2018 fra <http://home.hib.no/mediesenter/medium/nynorsk/pdf/makt.pdf>
- Pettersen, Ø. B. (2016). *Dagbladet. I: Store norske leksikon*. Hentet 30. november 2018 fra <https://snl.no/Dagbladet>
- Pilcher, J. & Whelehan, I. (2004). *Fifty key concepts in gender studies*. London: Sage.
- Priest, S. H. (2010). *Doing media research: an introduction* (2. utg.). Thousand Oaks, California: Sage.
- Remen, A. C. & Randen, A. (2015). Bør avisene anbefale et parti? *NRK*. Hentet 26. april 2019 fra https://www.nrk.no/norge/bor-avisene-anbefale-parti_-1.12550528
- Ridderstrøm, H. (2018). *Bibliotekarstudentens nettleksikon om litteratur og medier*. Hentet 27. november 2018 fra <http://edu.oslomet.no/helgerid/litteraturogmedieleksikon/hermeneutikk>
- Ringheim, T. (2012, 19. april). Naturlig for Mio med to mammaer. *Dagbladet*. Hentet 9. januar 2019 fra Retriever, <http://web.retriever-info.com/go/?u=http://web.retriever-info.com/services/archive/displayDocument&a=2600&d=05500720120419dc68>

173ddd68ceeee632cb5ef5af9650&i=0&s=55007&sa=1001803&t=1547026162
&x=faa30d26849556302dfcb1673f61367a

- Røthing, Å. (2007). Homonegativisme og homofobi i klasserommet. *Tidsskrift for ungdomsforskning*, 7, 27-51. Hentet 21. august 2018 fra <https://journals.hioa.no/index.php/ungdomsforskning/article/view/1098>
- Sandnes, C. (2018, 11. august). Det tredje kjønn. *Dagbladet*. Hentet 9. januar 2019 fra Retriever, [http://web.retriever-info.com/services/archive/displayDocument&a=2600&d=05500720180811dcc742fc967ab0491f35ace9dc868b10&i=0&s=55007&sa=1001803&t=1547026162&x=897ec083ceacda4cbe7d20f3039269ce](http://web.retriever-info.com/go/?u=http://web.retriever-info.com/services/archive/displayDocument&a=2600&d=05500720180811dcc742fc967ab0491f35ace9dc868b10&i=0&s=55007&sa=1001803&t=1547026162&x=897ec083ceacda4cbe7d20f3039269ce)
- Sandven, A. (2012, 9. september). -De respekterer meg som jeg er. *Aftenposten*. Hentet 19. januar 2019 fra Retriever, <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayDocument?documentId=02000220120919844096&serviceId=2>
- Schwebs, T. & Østbye, H. (2013). *Media i samfunnet* (6 utg.). Oslo: Det Norske Samlaget.
- Sex og Samfunn. (u.å). *Kjønnsidentitet*. Hentet 11. oktober 2018 fra <https://www.sexogsamfunn.no/sex/kjonn-og-identitet/kjonnsidentitet/>
- Skeiv Ungdom. (u.å.). *Skeiv fra A-Å*. Hentet 28. november 2018 fra <https://skeivungdom.no/skeiv-a-a/>
- Staff, A. (2015). *Bias*. Hentet 2. november 2018 fra <https://www.etikkom.no/FBIB/Temaer/Spesielle-problemomrader/Bias/>
- Stenerud, K. (2012, 19. september). Rekdal vil spille med åpne kort. *Aftenposten*. Hentet 9. januar 2019 fra Retriever, <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayDocument?documentId=02000220120919843924&serviceId=2>
- Strøm, O. K. (2017). ENGLAND: INGEN FOTBALLSPILLERE VIL UT AV SKAPET. *VG*. Hentet 21. april 2019 fra <https://www.vg.no/sport/fotball/i/G4LdJ/england-ingen-fotballspillere-vil-ut-av-skapet>
- Sykes, H. (2006). Queering theories of sexuality in sport studies. I: Jayne Caudwell (Red.), *Sport, sexualities and queer/theory* (s. 13-32). London: Routledge.

- Sæther, E. O. (2016, 25. juni). Nakne spillere og sånt. *Dagbladet*. Hentet 9. januar 2019 fra Retriever, <http://web.retriever-info.com/go/?u=http://web.retriever-info.com/services/archive/displayDocument&a=2600&d=0550072016062570c214221426e10aabd33cf3ea3c0e71&i=0&s=55007&sa=1001803&t=1547026162&x=b668ed5385b092ab213f7b32bfbb48b8>
- Thagaard, T. (2013). *Systematikk og innlevelse: en innføring i kvalitativ metode* (4 utg.). Bergen: Fagbokforlaget.
- Thisted, J. (2018). *Forskningsmetode i praksis: projektorienteret videnskapsteori og forskningsmetodik* (2 utg.). København: Munksgaard.
- Tjora, A. (2017a). Sosialkonstruktivisme. I: *Store norske leksikon*. Hentet 12. mai 2018 fra <https://snl.no/sosialkonstruktivisme>
- Tjora, A. H. (2017b). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (3 utg.). Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Tjønndal, A. (2015, 25. juli). Homofili i norsk toppfotball. *Dagbladet*. Hentet 9. januar 2019 fra Retriever, <http://web.retriever-info.com/go/?u=http://web.retriever-info.com/services/archive/displayDocument&a=2600&d=0550072015072566cc8da47e0de2aef8738976085c6c1c&i=0&s=55007&sa=1001803&t=1547026162&x=3a4832a4eef56ac8a75e5f98f76dc986>
- Valderhaug, B. (2012, 18. september). Hvem blir den første? *Aftenposten*. Hentet 9. januar 2019 fra Retriever, <http://web.retriever-info.com/go/?u=http%3A%2F%2Fweb.retriever-info.com%2Fservices%2Farchive%2FdisplayPDF&a=2600&d=02000220120918841699&sa=1001803&t=1547026162&x=9391381d41ae05997af577fbcf25ed49&s=20002&pp=%5B1,24,25,26,27,28,29,30%5D&x2=6dfd55eb029d31f632da5d88bab79831&pu=https%3A%2F%2Fwww.retriever-info.com%2FproxyTest%2F%3Fid%3D020002201209182acnPk2m3kOR1L367T0fcCzj100201010q0s%26x%3D6991e6fbd8cc563af29d3eeba3da8d55&pdf.doResize=false>
- von der Lippe, G. (2010). *Et kritisk blikk på sportsjournalistikk: medier og idrett i en globalisert verden*. Kristiansand: IJ-forlaget.
- Watson, K. (2005). Queer Theory. *Group Analysis*, 38, 67-81. doi: 10.1177/0533316405049369
- Østbye, H., Helland, K., Knapskog, K., Larsen, L. O. & Moe, H. (2013). *Metodebok for mediefag* (4. utg.). Bergen: Fagbokforlaget.

- Østergaard, C. (2013). Hermeneutisk fortolkning. I: Laila Susanne Ottesen & Lone Friis Thing (Red.), *Metoder i idrætsforskning* (s. 292-307). København: Munksgaard.
- Aabø, J. (2017). Nå har Aftenposten blitt Høyre-avis igjen. Hvor klokt var egentlig det? *Medier24*. Hentet 30. november 2018 fra <https://www.medier24.no/artikler/na-har-aftenposten-blitt-hoyre-avis-igjen-hvor-klokt-var-egentlig-det/360989>
- Aas, O. I. (2018a, 11. juni). Frykter rasisme og homohets under VM. *Aftenposten*. Hentet 9. januar 2019 fra Retriever, <http://web.retriever-info.com/go/?u=http://web.retriever-info.com/services/archive/displayDocument&a=2600&d=020002201806114621121&i=0&s=20002&sa=1001803&t=1547026162&x=93bbe071c9448723f7db1ac8b2526869>
- Aas, O. I. (2018b, 26. juni). Vil ha svar på hvorfor ingen homofile menn står frem i norsk fotball. *Aftenposten*. Hentet 9. januar 2019 fra Retriever, <http://web.retriever-info.com/go/?u=http://web.retriever-info.com/services/archive/displayDocument&a=2600&d=020002201806264659884&i=0&s=20002&sa=1001803&t=1547026162&x=cd428a32e166f894aaeb1e6f6593a59e>

Vedlegg

Vedlegg 1: Forskningsdagbok

Periode: September 2018

Fokusområde: Teori

Tanker og bemerkninger jeg har i denne perioden:

- Skal jeg bruke skeiv teori eller inklusiv maskulin teori? Tar valget senere. Føler at begge teoriene (skeiv teori og inklusiv maskulin teori) potensielt kan passe inn, men de er veldig forskjellige, og kan hende det blir for mye å ta fatt på.
- Må passe på å holde tunga rett i munnen når jeg refererer så det jeg skriver ikke blir feil. Spesielt på engelsk må jeg være fokusert så jeg ikke misforstår det som står skrevet. En ting er at man kan tolke ulikt, men noe annet er å lese feil.

Periode: November 2018

Fokusområde: Metode

Tanker og bemerkninger jeg har i denne perioden:

- Vanskelig å finne et skjema som passer til teoriene mine. Mange som kan passe til en viss grad, men ingen som dekker alle de punktene jeg vil ha med. Løsning har blitt å kombinere ulike analyseskjemaer. Bestemt meg for å bruke deler av massemedieretorisk analyse, og supplere med kritisk diskursanalyse.
- Utfordrende å skrive om hermeneutikk fordi det er vanskelig å finne kilder som er forståelige og som skriver om det innenfor hermeneutikk som jeg trenger.

Periode: Desember 2018

Fokusområde: Finne medietekster og starte med å analysere.

Tanker og bemerkninger jeg har i denne perioden:

- Oppdaget at det har mye å si hvilke søkeord man bruker. Det er for eksempel stor forskjell på om man skriver lesbisk eller lesbiske. Må prøve meg frem når det kommer til systematiske søk. Skal jeg notere meg alle treff som omhandler

idrett eller kun de i sportsseksjonen? Blir det feil å ha med kronikker for eksempel? Da er det jo ikke en journalist som fremstiller, men en person utenifra som regel. Løsning har blitt å ha med ulike sjangere, fordi de kan fremstille LHBT+-utøvere på forskjellige måter. Det samme kan forskjellige typer forfattere.

- Har søkt på over 60 søkeord fordi man kan få opp forskjellige artikler når man søker på homofil og homofile, og om man skriver idrett eller sport kan også avgjøre. Mange av artiklene jeg får opp handler ikke om temaet, så antall artikler har ikke blitt så stort. Vurderer derfor om jeg burde ha med en avis til. Kan vurdere det underveis når jeg vet hvor mye jeg får ut av de ulike artiklene.

- Må prøve meg litt frem når det kommer til hvordan jeg skal angripe analyseskjemaet.

Hjelper å ha en kategori nederst i analyseskjemaet som heter generelt, hvor jeg kan skrive inn tanker eller eksempler som ikke passer direkte under et av spørsmålene i skjemaet. På den måten er jeg sikker på at jeg får med alle tanker om artiklene.

- Føler jeg har gjort funn ved hjelp av analyseskjemaet, men vanskelig å vite om det er elementer jeg ikke fanger opp. Skal ha time med veileder hvor begge ser på en artikkel på forhånd så vi kan se om vi gjør ca. de samme funnene. Tenkte dette kan være lurt å gjøre innimellom, som en sjekk på at jeg får med meg viktige elementer ved tekstene. Etter veiledning: Følte vi kom inn på de samme temaene og at jeg har fanget opp hovedessensen med skjemaet jeg bruker.

- Må minne meg selv på at jeg ikke må gå inn for å stille journalistene i et negativt lys. Må huske på å også skrive ned når de fremstiller LHBT+-utøvere på en god måte ved at de utfordrer undertrykkende holdninger for eksempel.

- Leser gjennom artikkelen først og noterer meg ting som jeg legger merke til ved første øyekast. Så ser jeg på bildet før jeg begynner å bruke analyseskjemaet. Når jeg bruker skjemaet er det elementer jeg legger merke til som jeg ikke gjorde da jeg bare lese over teksten. I teksten «Jeg var langt nede» så følte jeg først at jeg ikke kom til å finne så mye, men når jeg begynner å bruke skjemaet så viser det seg at man finner en god del allikevel. Både positiv fremstilling og fremstilling som gjenspeiler skeiv teori.

Periode: Januar 2019

Fokusområde: Analyse av medietekstene

Tanker og bemerkninger jeg har i denne perioden:

- Skriver opp stikkord fra teoriene i analyseskjemaet, så jeg husker på å anvende teori når jeg analyserer.
- Når jeg er ferdig å analysere må jeg se etter mønstre som kan gå igjen generelt i tekstene; type idrett, kjønn på de som blir nevnt, forskjell på journalister (navn og kjønn), sjanger, journalist eller fagperson som skriver.
- Synes det er vanskelig å vite om jeg fanger opp alt relevant i tekstene. En løsning kan være å gå over en gang til etter jeg er ferdig med å analysere alle for å se om jeg da finner mer å tilføye.
- Søkte opp artikkelen «Lettere å stå frem som homofil i dag» på Retriever, og fant da to andre artikler som jeg ikke har fanget opp med tidligere søkene mine. Gjør at jeg er usikker på om jeg får med meg alle relevante artikler.
- Redd for at det er noe jeg glemmer å se på i artiklene. Løsningen er at jeg har alle artiklene i samme dokument, så jeg kan søke på enkelte ord og lignende for å kontrollere at jeg har fått med alle eksemplene og tilfellene av noe.
- Må passe på å hele tiden knytte opp mot idrett, og ikke i for stor grad snakke om samfunnet generelt. Huske på at det for det meste er toppidrettsutøvere jeg ser på.
- Blir veldig mange sider med analyse, så må kategorisere eller kode etter hvert, så jeg lettere kan se sammenhenger.
- Jeg har hittil sitert og skrevet ned tanker om både det journalisten skriver og det som de intervjuer skriver. Må passe på å skille mellom det, og i så fall påpeke at det er informanten som sier noe. Kan være lurt å ha med begge fordi hvis en informant sier noe jeg har reagert på, så kan de si noe om journalisten sin fremstilling om de ikke kommenterer det eller ikke.
- Veldig få artikler trekker frem mediene som et stort problem. Flere har nevnt at det blir stort medietrykk, men ingen sier at mediene må endre på måten de formulerer seg på og hva de skriver om. Er jeg for streng som mener at de burde det? Kan være litt naiv, da de må skrive om det som skjer.

- Synes det er vanskelig å vite når man har nådd metningspunktet. Føler det er en del ting som går igjen, men så kommer det andre nyhetsaker med annerledes fremstilling/vinkling innimellom.
- Må huske på å holde meg til temaet. Er fristende å skrive om ting som ikke går inn under problemstillingen min. Vurderer å endre den etter å ha analysert en del, og ha også fokus på hva som kommer frem, ikke bare hvordan fremstillingen er.
- Må finne en måte å kode materialet på, så jeg enkelt kan se sammenhenger og hvem som sier det samme, samt motsetninger. Har veldig mange sider med tekst, så en metode kunne vært å lage en fargekode for ulike funn, så er det lett å se hva som går igjen.
- Jeg har vært bekymret for at analyseskjemaet mitt ikke fanger opp sentrale poenger, så jeg har spurt veilederen min om vi kan prøve å analysere samme tekst og se om vi finner det samme. Dette gjorde vi også i Desember. Et poeng som veileder da presiserte var at det er min tolkning som er utgangspunktet, og dermed spiller det ingen rolle hva hun finner i forhold til meg. Jeg skal ikke komme med en fasit på hvordan virkeligheten er, og det jeg finner er en av flere forståelser av virkeligheten. Hvis det er momenter som jeg ikke finner, så er det fordi jeg har en annen bakgrunn, tenker annerledes eller ikke sitter med det samme kunnskapsgrunnlaget. Det jeg derimot har bestemt meg for å gjøre er å analysere den første artikkelen på nytt for å se om jeg finner nye ting nå som jeg har analysert i en måneds tid. Å gå gjennom alle artiklene på nytt vil ta for lang tid, og man vil aldri føle seg helt ferdig.

Periode: Februar 2019

Fokusområde: Diskusjon

Tanker og bemerkninger jeg har i denne perioden:

- Har 80 sider med analysemateriale, så må finne en måte å få systematisert det på.
- Har printet ut analysemateriale, og gir hver kategori en farge. Skriver så ned hver kategori og lager underkategorier etter hvert som jeg streker under materialet. Det gjør at alle avsnitt i analysemateriale blir plassert i en form for

- underkategori. Er redd for at jeg glemmer gode eksempler eller poenger, så ved å ha skrevet ned alle, så håper jeg på å få med alt.
- Det er vanskelig å velge ut eksempler, og mye kan plasseres under flere kategorier. Litt usikker på om jeg skal ta for meg en og en kategori, eller om jeg skal skrive om de underkategoriene som går igjen i flest mulig artikler først.
 - Etter å ha skrevet om stereotypier så ser jeg at diskusjonen kan bli veldig lang. Jeg vurderer derfor å skrive om det viktigste først, altså det som går mest igjen, og dermed se hvor langt det blir. Eller så må jeg skrive om alt jeg har funnet, og kutte ut ting hvis det blir langt.
 - Må huske på å aktivt bruke teoriene mine når jeg diskuterer. Printet ut kapittelet og lest over så jeg har alle momenter ferskt i minnet. Etter jeg er ferdig med diskusjonen kan jeg også se om det er avsnitt eller delkapitler i teorien som er overflødig da den er litt lang. Har prøvd å bruke teorien mens jeg har analysert også, noe som kan hjelpe meg med å huske på å anvende den.
 - Merker at jeg synes det er vanskelig å velge ut eksempler. Er redd for at jeg ekskluderer eksempler jeg burde hatt med. På en annen side kan jeg ikke ha med alt, og jeg skal forske ut fra mitt ståsted, så må ha med det som er naturlig og viktigst for meg. Må passe på at paradigmatisk ståsted kommer tydelig frem, og at jeg ikke hevder jeg har en fasit, men at oppgaven min er én av mange måter å se på verden/temaet på.
 - Har nummerert medietekstene, men burde ha en oversikt over overskriftene på hver enkelt tekst, for bruker mye tid på å finne ut hva artikkelen heter, da navnet på artikkelen ikke står på hver enkelt side, men kun på den første siden av hver analyse.
 - Har vært usikker på om jeg skal bruke betegnelsen skeiv eller LHBT+. Har nå bestemt meg for å gå for LHBT+, da jeg på denne måten er enda mer inkluderende, da mange forbinder ordet skeiv med kun lesbiske og homofile.
 - Merker jeg må lese enda mer om skeiv teori, så jeg er helt sikker på at jeg ikke misforstår i diskusjonen, og dermed fremmer syn som ikke stemmer.

Periode: Mars 2019

Fokusområde: Diskusjon

Tanker og bemerkninger jeg har i denne perioden:

- Mye fra teorikapittelet som jeg føler jeg kan knytte opp mot analysen min, men det gjør også at det tar tid å skrive. Jeg har bestemt meg for å skrive om alt jeg synes er relevant, og heller slette avsnitt som blir overflødige eller som er mindre relevante. Det gjør at denne diskusjonsprosessen tar veldig lang tid, og jeg blir usikker på om jeg har tid til å skrive alt dette, for det blir veldig mange sider. Det er fortsatt tidlig i mars, så jeg gir det en sjanse. Ser jeg at jeg får veldig dårlig tid, så må jeg prioritere de viktigste temaene. Men tror det skal gå bra.
- Har laget en tidsplan så jeg vet hvor lang tid jeg kan bruke på de ulike delene av diskusjonen. Det er også viktig at jeg holder av tid til å endre på de delene jeg velger å beholde, så de delene blir bra formulert. Dette så ikke jeg bruker for mye tid på å skrive om ting jeg ikke skal ha med, og ikke har tid til å finpusse og justere de delene som faktisk skal med.

Periode: April 19

Fokusområde: Skrive innledning og avslutning, rette opp i kapitlene

Tanker og bemerkninger jeg har i denne perioden:

- Har bestemt meg for å droppe hele inklusiv maskulin teori, da jeg ikke føler at teorien bidrar til å svare på problemstillingen i like stor grad som skeiv teori. Jeg kommer allikevel til å nevne den innledningsvis til kapittelet om kjønn og seksualitet, da den kan være et eksempel på hvordan man ser på maskulinitet.
- Oppgaven sin avslutning skal egentlig ikke inneholde ny informasjon, men føler allikevel at delkapittel 4.7 er en avsluttende del. Må bestemme meg for om det skal være en del av diskusjonen eller avslutning. Løsning: De del av «analyse av medietekstene», fordi den er ikke oppsummerende nok, så har laget en ny avslutning som i større grad drøfter hovedfunn.

Periode: Mai 2019

Fokusområde: Rette opp i deler og lese gjennom

Tanker og bemerkninger jeg har i denne perioden:

- I denne perioden har jeg lest over og rettet opp i de ulike kapitlene.

Vedlegg 2: Analyseeskjema

Navn og nr. på medietekst:	Bemerkninger	Utdrag fra teksten
<p>Introduksjon</p> <ul style="list-style-type: none">• Navn på avis, dato:• Navn på forfatter:• Sjanger og seksjon:• Antall ord:• Situasjonskontekst: <p>Layout</p> <ul style="list-style-type: none">• Hvilke assosiasjoner gir bildene?• Samspill mellom bildet og teksten som helhet? <p>Innhold</p> <ul style="list-style-type: none">• Hva handler teksten om?• Hvilke kilder har blitt brukt og hvem får uttale seg?• Forenkles skildringen av handlingen med lite fakta eller enkle ord? <p>Vinkling</p> <ul style="list-style-type: none">• Hva har journalisten fokus på? Hva blir ikke nevnt?• Blir intervjuobjektene fremstilt som aktører eller ofre?• Stereotypier? Kvinner vs. menn, homofile vs. heterofile. Gir journalisten aktørene visse egenskaper. <p>Språk</p> <ul style="list-style-type: none">• Spesielle ordvalg/ytringer eller setninger?• Hva slags ytringsverb benyttes?• Dramatiserer journalisten? <p>Teori</p> <ul style="list-style-type: none">• Skeiv teori: Heteronormativitet, entydig kategorisering og performativitet Mediemakt: doksiske rom, mediene sin påvirkning og makt over individer og samfunn, samfunnets makt over mediene, maktbegrepet, definisjonsmakt, symbolsk makt og medievridding.• Generelle kommentarer:		

Vedlegg 3: Liste over søkeord

1. LHBTI + sport
2. LHBTI + idrett
3. LHBT+ + sport
4. LHBT+ + idrett
5. homofil + idrett
6. homofil + sport
7. homofile + idrett
8. homofile + sport
9. homo + idrett
10. homo + sport
11. homse + idrett
12. homse + sport
13. lesbisk + idrett
14. lesbisk + sport
15. lesbiske + idrett
16. lesbiske + sport
17. seksualitet + sport
18. seksualitet + idrett
19. transseksuell + idrett
20. transseksuell + sport
21. trans + idrett
22. legning + sport
23. trans + sport
24. seksualitet + idrett
25. seksualitet + sport
26. heterofil + idrett
27. heterofil + sport
28. heteroseksualitet + idrett
29. heteroseksualitet + sport
30. hetero + idrett
31. hetero + sport
32. heteronormativitet + idrett
33. Heteronormativitet + sport
34. Heteronormativ + idrett
35. Heteronormativ + sport
36. panfil + idrett
37. panfil + sport
38. panfile + idrett
39. panfile + sport
40. interkjønn + idrett
41. interkjønn + sport
42. intersex + idrett
43. intersex + sport
44. seksuell orientering + idrett
45. seksuell orientering + sport
46. Bifil + sport
47. Bifil+ idrett
48. bifile + idrett
49. bifile + sport
50. skeiv + sport
51. skeiv+ idrett
52. skeive + idrett
53. skeive + sport
54. homofobi + idrett
55. homofobi + sport
56. homofob + idrett
57. homofob + sport
58. Streit + idrett
59. Streit + sport
60. transseksuelle + idrett
61. transseksuelle +
62. legning + idrett